

UCHWAŁA NR L/381/2024
RADY MIEJSKIEJ W RUDNIKU NAD SANEM

z dnia 31 stycznia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030

Na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.), **Rada Miejska w Rudniku nad Sanem uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Edward Wołoszyn

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023-2030

Spis treści

1. Wprowadzenie, metodologia opracowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.....	4
1.1. Zasady opracowania Strategii - metodologia.....	4
1.2. Podsumowanie etapu konsultacji	6
1.3. Prognoza oddziaływania na środowisko	7
2. Wnioski z diagnozy.....	8
2.1. Analiza Gminy na podstawie oceny MRL	8
2.2. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność.....	12
2.3. Demografia.....	15
2.4. Gospodarka i lokalny rynek pracy	18
2.5. Środowisko naturalne i infrastruktura komunalna	21
2.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe.....	25
2.7. Sport, rekreacja i turystyka	26
2.8. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	28
2.9. Bezpieczeństwo publiczne	29
2.10. Polityka społeczna	33
2.11. Edukacja i wychowanie.....	35
2.12. Kapitał społeczny	37
2.13. Finanse samorządowe	38
2.14. Analiza strategiczna SWOT Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	40
3. Matryca rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	49
4. Kierunki rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	53
4.1. Cele strategicznego rozwoju	53
4.2. Matryca rozwoju strategicznego	61
5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	71
5.1. Uwarunkowania planowania przestrzennego	71
5.1.1. Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne	71
5.1.2. Wody podziemne	72
5.1.3. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym.....	73
5.1.4. Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy.....	78
5.1.5. Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy	82
5.1.6. Elementy struktury osadniczej i demograficznej	84
5.1.7. Obszary objęte ochroną przyrody	86
5.1.8. Obiekty zapisane do zabytków	88

5.1.9.	Uwarunkowania techniczne	89
5.1.10.	Uwarunkowania do kształtowania polityki przestrzennej gminy	90
5.2.	Model struktury funkcjonalno - przestrzennej	90
6.	Obszary strategicznej interwencji	104
6.1.	OSI na poziomie krajowym.....	104
6.2.	OSI na poziomie regionu.....	106
6.3.	OSI na poziomie gminy	112
7.	System realizacji strategii	115
7.1.	System wdrażania strategii.....	115
7.2.	System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii	128
7.3.	Ramy finansowe i źródła finansowania strategii stanowią realną i rzeczywistą wartość strategii, definiując jej zdolność do realizacji i osiągnięcia założonych celów i efektów.....	132

1. Wprowadzenie, metodologia opracowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

1.1. Zasady opracowania Strategii - metodologia

Strategia rozwoju gminy stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w gminie. Jest dokumentem nadrzędnym względem pozostałych dokumentów tzw. operacyjnych, projektowych. W praktyce strategia przyjmuje dwie postacie: niematerialną i materialną. Strategia tworzy ramy rozwoju lokalnego¹.

Do celów opracowanej strategii rozwoju lokalnego należy:

- 1) kierunkowanie polityki rozwoju gminy;
- 2) pozyskiwanie środków zewnętrznych;
- 3) wymiar integracyjny strategii.

Do podstawowych przesłanek opracowania strategii należy

- potrzeba dostosowania kierunku rozwoju do zmieniających się uwarunkowań,
- dostępność środków zewnętrznych i niewystarczające własne zasoby finansowe;
- zabezpieczenie średnio i długookresowych ustaleń na podstawie kompromisu wśród społeczności;
- mobilizacja społeczności do współrealizacji strategii.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 opracowana została na podstawie następujących dokumentów:

- Ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw;
- Ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- Poradnika praktycznego opracowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej;
- Uchwały nr XLII/310/2023 Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Przedstawione powyżej regulacje zostały ujęte w opracowanej strategii rozwoju. Zgodnie z regulacjami powyższymi, przedstawionymi ustawami i przyjętą uchwałą Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem, zakres prac nad strategią przyjęto według poniżej zamieszczonego procesu:

ETAPY OPRACOWANIA STRATEGII

- 1) Opracowanie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, przygotowanej na potrzeby strategii;

¹ Poradnik praktyczny przygotowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej;

- 2) Wypracowanie założeń programowych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030
 - 2.1) Określenie celów i kierunków działań oraz oczekiwanych rezultatów i wskaźników;
- 3) Wypracowanie założeń funkcjonalno-przestrzennych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030:
 - 3.1) Określenie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
 - 3.2) Charakterystyka obszarów strategicznej interwencji zawartych w strategii rozwoju województwa i fakultatywnie określenie obszarów strategicznej interwencji gminy, wraz z zakresem planowanych działań;
- 4) Wypracowanie założeń wdrożeniowych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030:
 - 4.1) Określenie systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030, w tym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
 - 4.2) Określenie ram finansowych i źródeł finansowania;
- 5) Opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030, zgodnego z przepisami, standardem i spójnego z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.
- 6) Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 – dokument podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy, a także z właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie:
 - 6.1) Ogłoszenie co najmniej na stronie internetowej gminy informacji o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. Informacja może zostać opublikowana również w prasie o zasięgu lokalnym – ogłoszenie zawiera dodatkowo informację o adresie strony internetowej, na której zamieszczono projekt,
 - 6.2) Przeprowadzenie konsultacji;
 - 6.3) Przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji, zawierającego w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, oraz jego publikacja co najmniej na stronie internetowej gminy;
- 7) Opiniowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 – przekazanie projektu strategii zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa;
- 8) Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji i opinii wydanej przez zarząd województwa;
- 9) Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030;
- 10) Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonej uprzedniej ewaluacji;

- 11) Przeprowadzenie lub odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030:
 - 11.1) Przygotowanie i wysłanie wniosku o wydanie opinii w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (a w przypadku obszarów morskich również do właściwego Dyrektora Urzędu Morskiego) w sprawie konieczności lub braku konieczności sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko,
 - 11.2) W przypadku uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz jej zakresu – sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030, zawierającej informacje, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy, o której mowa w pkt 11.1,
 - 11.3) W przypadku uzgodnienia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 – odstępuje się od czynności wynikających z ustawy, o której mowa w pkt 11.1. Odstąpienie trzeba upublicznić i nie sporządza się prognozy oddziaływania na środowisko;
- 12) Przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 przez Radę Miejską w Rudniku nad Sanem w drodze uchwały.

1.2. Podsumowanie etapu konsultacji

Konsultacje były prowadzone na podstawie art. 30 ust. 1 i art. 10 f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 40 ze zm.) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.) oraz w związku z podjętą Uchwałą nr XLII/310/2023 Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Konsultacje prowadzone były w terminie od dnia 01.09.2023 r. do dnia 09.10.2023 r.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 podlegał konsultacjom:

- 1) z mieszkańcami gminy i miasta Rudnik nad Sanem;
- 2) z partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami;
- 3) z gminami sąsiednimi: Nisko, Ulanów, Krzeszów, Jeżowe z powiatu niżańskiego; Nowa Sarzyna z powiatu leżajskiego;
- 4) z dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Konsultacje z podmiotami, o których mowa w pkt 3 i 4 nastąpiły, poprzez zawiadomienie tych podmiotów o konsultacjach w formie pisemnej za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej (EPUAP).

W wyniku przeprowadzonych konsultacji nie złożono uwag wymagających aktualizacji zapisów konsultowanej wersji Strategii.

Ponadto Projekt Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 podlegał zaopiniowaniu przez: Zarząd Województwa Podkarpackiego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określonych w strategii rozwoju województwa.

W dniu 27.12.2023 Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie na podstawie Uchwały Nr 553/11732/23 pozytywnie zaopiniował Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030.

1.3. Prognoza oddziaływania na środowisko

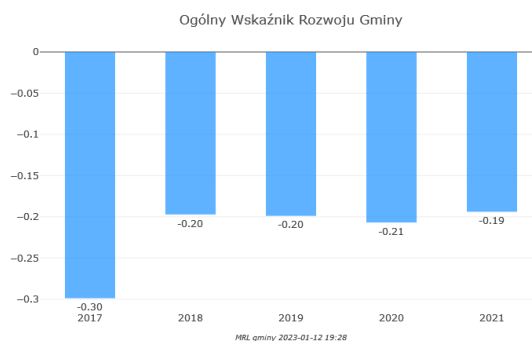
Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 nie wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie na podstawie pisma z dnia 23 stycznia 2024 r. o nr WOOŚ.410.1.88.2023.AP.4 wydał decyzję, iż dokument Strategii nie wymaga uzyskania decyzji ocen oddziaływania na środowisko.

2. Wnioski z diagnozy

2.1. Analiza Gminy na podstawie oceny MRL

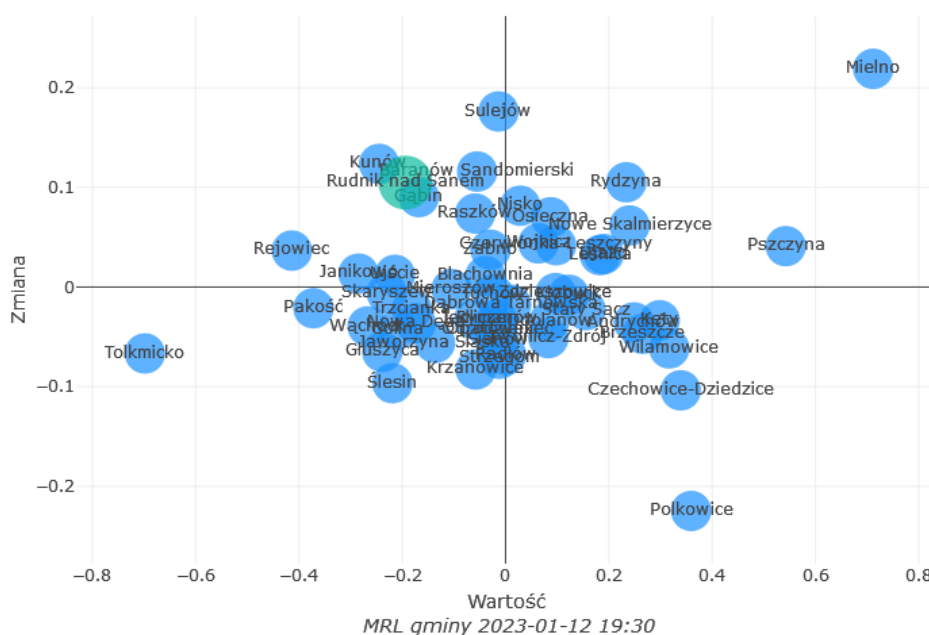
Pierwszym etapem diagnozy społeczno – gospodarczej gminy i miasta Rudnik nad Sanem była ocena gminy na podstawie narzędzia Monitor Rozwoju Lokalnego. Ocenę oparto o analizę Ogólnego Wskaźnika Rozwoju Gminy i analizę poszczególnych obszarów rozwojowych: wymiar gospodarczy, społeczny i środowiskowy.

Na podstawie Ogólnego Wskaźnika Rozwoju Gminy jednostka badana Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem zalicza się do **grupy gmin goniących „peleton”**, tj. grupę gmin na średnim poziomie ogólnego rozwoju społeczno – gospodarczego. Obecna sytuacja społeczno – gospodarcza plasuje gminę poniżej średniej z grupy badanej, jednak istotną pozytywną cechą jest dodatnie saldo zmian, które świadczy o postępującym rozwoju gminy. Może to w przyszłości przyczynić się do dogonienia grupy porównawczej.

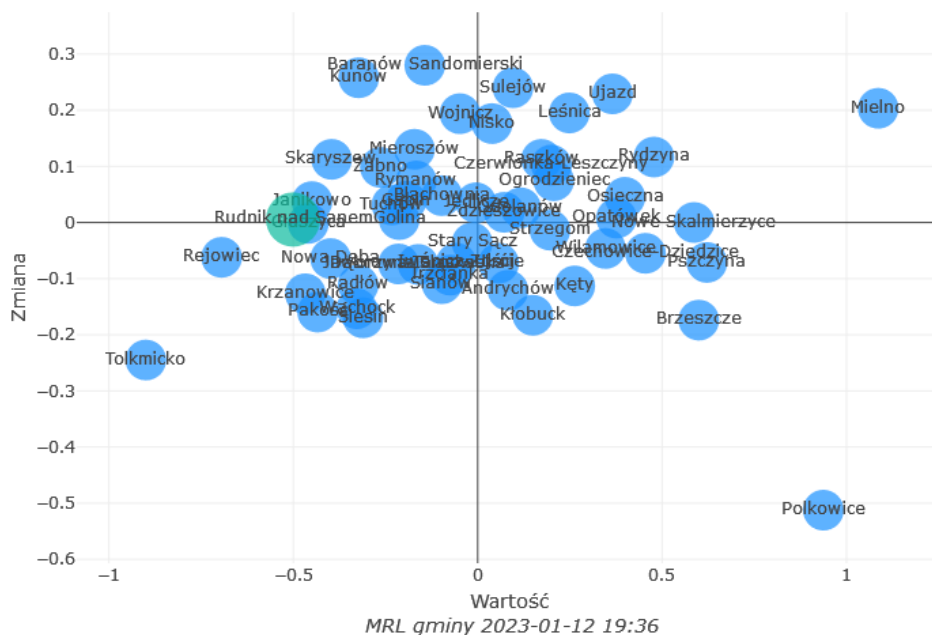
Rysunek 1. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy

Rysunek 2. Liczba firm wg. rodzajów działalności w roku 2020
Rysunek 3. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy

Rysunek 4. Wykres Ogólnego Wskaźnika Rozwoju Gminy MRL

W wymiarze gospodarczym GiM Rudnik nad Sanem również należy do **grupy pościgowej**, próbującej dogonić grupę gmin ze średnim poziomem rozwoju gospodarczego. Pozytywnym elementem oceny jest dodatnie saldo zmian, jakie dokonują się na terenie gminy w obszarze gospodarczym.

Rysunek 5. Wykres dla wymiaru gospodarczego

Zdecydowanie odmienna sytuacja występuje w ocenie gminy w obszarze społecznym. **W ocenie sytuacji społecznej Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem oceniana jest zdecydowanie**

Strona 10

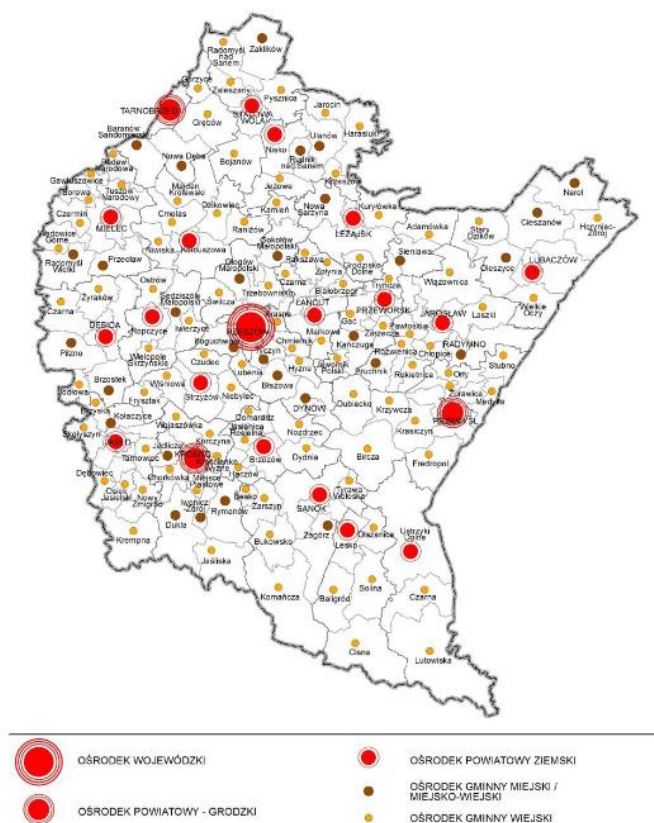
Rysunek 7. Wymiar środowiskowy

Potencjały	Wyzwania
Dodatnia dynamika zmian dająca szansę na istotną poprawę sytuacji społeczno – gospodarczej w przyszłości.	Utrzymanie obecnego poziomu i tempa rozwoju
Stabilny rynek pracy, mniejszy dystans ekonomiczny pomiędzy grupą osób wchodzących na rynek pracy i z niego wychodzących.	Niższy wskaźnik przedsiębiorczości do gmin z grupy porównawczej.
Wzrost wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca.	Wyższy wskaźnik bezrobocia i niższe wpływy z podatków.
Zdecydowanie korzystna ocena gminy w wymiarze społecznym (pozytywna ocena Gminy w obszarze społecznym wynika z korzystnej oceny zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego, poziomu bezpieczeństwa i sytuacji demograficznej).	Wyższy wskaźnik mieszkańców korzystających z środowiskowej pomocy społecznej.
	Konieczność poprawy sytuacji w wymiarze środowiskowym, pozytywnym elementem jest dodatnia dynamika zmian, która daje szansę na poprawę obecnej sytuacji w przyszłości, świadczy to również o stopniowym rozwoju gminy w tym obszarze.

2.2. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem jest gminą miejsko – wiejską, położoną na terenie powiatu nizańskiego w województwie podkarpackim. Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem, jako jednostka samorządu terytorialnego położona jest w północnej części województwa podkarpackiego, w południowo – wschodniej części Polski. **Wspólnie z gminami sąsiednimi: Gminą i Miastem Nisko, Gminą i Miastem Ulanów, Gminą Krzeszów, Gminą Jeżowe, Gminą Jarocin oraz Gminą Harasiuki tworzy Powiat Nizański.**

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem bezpośrednio sąsiaduje z czterema gminami powiatu nizańskiego: od strony południowej z Gminą Jeżowe, od strony wschodniej i północnej z Gminą i Miastem Nisko, od strony północno – zachodniej z Gminą Ulanów oraz od strony południowo - wschodnie z Gminą Krzeszów. Ponadto Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem od strony południowej graniczy z Miastem i Gminą Nowa Sarzyna z powiatu leżajskiego.

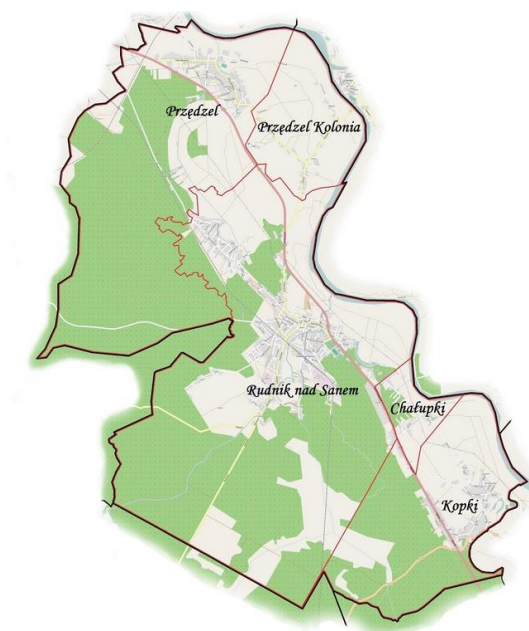

Rysunek 8. . Podział administracyjny woj. podkarpackiego²

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem pod względem administracyjnym dzieli się na: **miasto Rudnik nad Sanem** z podziałem na 6 osiedli oraz na 4 sołectwa na terenie wiejskim gminy: **sołectwo Przędzel, sołectwo Przędzel Kolonia, sołectwo Kopki oraz sołectwo Chałupki.**

² Źródło: Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej Województwa Podkarpackiego;

Centrum gminy należy do miasta Rudnik nad Sanem, jako głównego ośrodka administracyjnego, kulturalnego, gospodarczego i społecznego gminy, zajmującego 46% powierzchni całej gminy. Drugie miejsce pod względem powierzchni gminy zajmuje sołectwo Przędzel (30%), następnie sołectwo Kopki (14%), sołectwo Przędzel – Kolonia (5%) i sołectwo Chałupki (4%).

Rysunek 9. Podział administracyjny GiM Rudnik nad Sanem

Sieć komunikacyjna gminy, oparta o drogi publiczne w strukturze dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych występujących na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest dosyć dobrze rozwinięta, łącząc ze sobą kluczowe i bardziej odległe miejscowości na terenie gminy. Sieć tras krajowych przechodzących przez teren gminy stanowi wartość dodaną, podnoszącą dostępność transportowo – komunikacyjną do ważnych ośrodków miejskich województwa podkarpackiego i województw sąsiednich.

Szczególne znaczenie dla dostępności komunikacyjnej gminy i miasta Rudnik nad Sanem stanowi bezpośrednio połączenie z drogą ekspresową S-19, poprzez wybudowany na terenie gminy węzeł „Rudnik nad Sanem” (zlokalizowany w północnej części obszaru gminy, na terenie sołectwa Przędzel). Drugą ważną trasą komunikacyjną jest przebiegająca praktycznie centralnie przez obszar gminy droga krajowa nr 77 Lipnik – Przemyśl. Dodatkowym ważnym połączeniem drogowym jest dostęp do obwodnicy Nisko – Stalowa Wola w ciągu drogi krajowej Nr 77, prowadzącej bezpośrednio do Niska – miasta powiatowego oraz Stalowej Woli, ważnego ośrodka gospodarczego północnej części województwa podkarpackiego.

Układ komunikacyjny Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem tworzą:

- droga ekspresowa S-19 z węzłem drogowym „Rudnik nad Sanem”, jako kluczowy szlak komunikacyjny województwa podkarpackiego oraz Polski wschodniej, łączący gminę z centrum/stolicą regionu miastem Rzeszów, czy stolicą województwa lubelskiego – miastem Lublin;

- droga krajowa Lipnik – Nisko – Jarosław Nr 77, ważny szlak komunikacyjny prowadzący od międzynarodowej trasy E371 Lipnik do Przemyśla, również jako węzeł z przejściem granicznym w Medyce lub w Korczowej, w ciągu tej drogi znajduje się obwodnica Nisko – Stalowa Wola usprawniającą komunikację z miastem powiatowym Nisko i kluczowym ośrodkiem lokalnej gospodarki i rynku pracy – Stalową Wolą;
- droga wojewódzka Nr 863 Kopki – Krzeszów – Tarnogród - Cieszanów o dł. 22, 057 km (długość na terenie gminy 1,00 km), w kierunku Cieszanowa, a następnie do przejścia granicznego Hrebenne,
- droga wojewódzka Nr 861 Bojanów – Kopki dł. 31, 505 km (długość na terenie gminy 2,50 km), w kierunku Bojanowa, a następnie do trasy krajowej Nr 9 Radom – Rzeszów.

Pozostałe drogi występujące na terenie gminy obejmują drogi powiatowe i gminne, które tworzą podstawową sieć połączeń i dróg o znaczeniu lokalnym.

W otoczeniu gminy i miasta Rudnik nad Sanem zaplanowane są do realizacji projekty infrastrukturalne, które mogą przyczynić się do rozwoju społeczno – gospodarczego gminy. Do takich inwestycji o znaczeniu strategicznym należą:

- **budowa drogi ekspresowej S-19 Białystok – Barwinek (docelowe połączenie dwóch miejscowości);**
- **budowa drogi ekspresowej S-74 łącząca drogę S-12 w Sulejowie z drogą S-19 w Zarzeczcu – gmina Nisko (docelowo łącząca Łódź z Rzeszowem);**
- **budowa linii kolejowej w ramach relacji Warszawa – CPK – Radom – Rzeszów.**

Gminę i Miasto Rudnik nad Sanem na tle gmin powiatu niżańskiego wyróżnia wysoki poziom dostępności do internetu szerokopasmowego. Mieszkańcy gminy i miasta Rudnik nad Sanem po zrealizowaniu inwestycji w „sieć szerokopasmową” (na podstawie danych UKE) będą mieli najlepszą dostępność do sieci internetu szerokopasmowego spośród wszystkich gmin powiatu niżańskiego. Poziom dostępności do internetu o przepustowości min. 30 mb/s po zrealizowaniu zaplanowanych inwestycji dofinansowanych z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa wynosił **będzie blisko 74%, obecnie ten poziom wynosi 57%.**

Dostępność do sieci internetowej na terenie gminy rozkłada się w głównej mierze wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, gdzie liczba budynków mieszkaniowych jest najgęstsza. Praktycznie mieszkańcy wszystkich miejscowości mają zapewniony dostęp do sieci internetu szerokopasmowego (są to tzw. „czarne plamy” zaznaczone na załączonej poniżej mapie gminy). Niższa dostępność notowana jest na obszarach peryferyjnych gminy i w południowo – centralnej części miasta Rudnik nad Sanem (czerwone plamy).

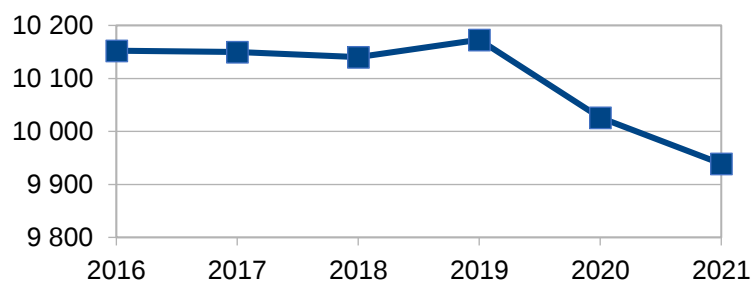
Potencjały	Wyzwania
dostępność komunikacyjna, położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych regionu	wykorzystanie położenia do rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, w tym w obszarze mieszkaniowym i gospodarczym
dobrze skomunikowanie wszystkich miejscowości na terenie gminy, podnoszące	poprawa infrastruktury drogowej w miejscach o niższym standardzie jakościowym

jakość życia na terenie gminy i jakość mieszkalnictwa	
docelowa budowa drogi o znaczeniu międzynarodowym Via - Carpatia	skomunikowanie nowych obszarów rozwojowych gminy
budowa drogi ekspresowej S-74 – skomunikowanie z Kielcami i Łodzią	
budowa linii kolejowej CPK	
najlepsza dostępność do sieci internetu szerokopasmowego jako potencjał do rozwoju mieszkalnictwa i rozwoju gospodarczego	
pozytywna ocena mieszkańców w zakresie dostępności do sieci Internetu szerokopasmowego	

2.3. Demografia

W roku 2021 na terenie gminy Rudnik nad Sanem wg danych GUS mieszkało **9 939 mieszkańców**, tj. **o 2,10%** mniej niż w 2016 roku. Porównanie tych dwóch okresów pokazuje, **iż w okresie ostatnich 6 lat z terenu gminy ubyło 213 mieszkańców.**

W okresie sześciu ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Rudnik nad Sanem uległa nieznacznym zmianom z tendencją spadkową, jednak zmniejszenie liczby mieszkańców jedynie o 2,10% pokazuje, iż problem depopulacji, choć widoczny na poziomie gminy, nie jest aż tak dużym problemem, jak w gminach ościennych.

Rysunek 10. Liczba ludności gminy w okresie 2016 - 2021

Analiza porównawcza Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do innych jednostek terytorialnych pokazuje, iż pomimo zmniejszenia liczby mieszkańców gminy o 2,10% sytuacja demograficzna jest zdecydowanie korzystniejsza niż w gminach sąsiednich, gdyż zmiana liczby mieszkańców następuje w zdecydowanie wolniejszym tempie. Tempo zmian w gminie Rudnik nad Sanem jest najkorzystniejsze w całym powiecie niżańskim i w niewielkim stopniu przekracza poziom województwa podkarpackiego.

Drugim ważnym elementem poddanym ocenie w diagnozie była analiza struktury ekonomicznej mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem. Badaniu poddano analizę liczby

osób wchodzących i wychodzących z rynku pracy, jako kluczowy element dla przyszłej struktury ekonomicznej i gospodarczej gminy.

W badanym okresie 2016-2021 struktura ekonomiczna mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem charakteryzowała się niekorzystną oceną liczby osób wychodzących z rynku pracy względem osób wchodzących na ten rynek. W omawianym okresie **liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym była niższa niż liczba osób w wieku poprodukcyjnym** przy jednoczesnym spadku udziału procentowego mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W roku 2016 liczba osób w wieku produkcyjnym stanowiła **64,5% ogółu mieszkańców**, natomiast **w 2021 roku spadła do poziomu 61,23%**. W przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym sytuacja wyglądała bardziej korzystnie. W roku 2016 grupa ta stanowiła **16,56%**, natomiast w roku 2021 wzrosła do **17,08%**. Osoby w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku stanowiły **18,94%**, ale już w 2021 r. **21,68%**. Kluczowym elementem będzie utrzymanie tej tendencji w okresie nowej strategii.

Kluczowy wpływ na strukturę demograficzną gminy wywierały wskaźniki przyrostu naturalnego i wskaźniki migracji.

W latach 2016 – 2021 przyrost naturalny kształtował się na ujemnym poziomie, co oznacza, że liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Jedynie w roku 2019 przyrost naturalny osiągnął wartość dodatnią, czyli wzrost liczby urodzeń nowych mieszkańców gminy, co sprzyja rozwojowi społecznemu i demograficznemu. Niestety pozostałe lata analizowanego okresu odznaczają się wyższym wskaźnikiem umieralności, co nie sprzyja rozwojowi gminy.

Niestety w przypadku wskaźnika migracji, w dużej mierze dotyczył on w większym stopniu odpływu mieszkańców niż osiedlania się nowych mieszkańców na teren gminy. W okresie 2016 – 2021 jedynie w roku 2019 odnotowano dodatni wskaźnik salda migracji, natomiast w latach pozostałych wskaźnik ten był ujemny, co związane było z obniżaniem ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Przedstawione zestawienie wskaźnika przyrostu naturalnego i salda migracji pokazuje, iż jedynie w roku 2019 odnotowano wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy, natomiast w latach pozostałych ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji przyczyniło się do zmniejszenia liczby mieszkańców gminy.

Tabela 1. Ogólny wskaźnik zmiany liczby mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem w latach 2016 – 2021³

Gmina	Przyrost naturalny					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rudnik nad Sanem	-35	-12	-26	10	-47	-78
	Saldo migracji					
	-13	-23	10	-6	-27	-9
	Ogólny wskaźnik zmiany liczby mieszkańców					
	-48	-35	-16	4	-74	-87

³ Obliczenia własne na podstawie GUS BDL;

Kolejnym obszarem analizy była ocena struktury demograficznej wg. poszczególnych miejscowości gminy. W całym analizowanym okresie 2016 - 2021 na czołowym miejscu pod względem liczby ludności było miasto Rudnik nad Sanem. W 2021 roku liczba mieszkańców miasta stanowiła 65,56% ogółu mieszkańców gminy. Najmniej mieszkańców zamieszkiwało miejscowość Chałupki (przysiółek wsi Kopki) z liczbą mieszkańców stanowiącą 3,90% ogółu mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem. Drugie miejsce pod względem liczby mieszkańców zajmowała miejscowość Przędzel z udziałem 18,11% ogółu mieszkańców gminy. Na trzecim miejscu znajdowała się miejscowość Kopki z 12,43% udziałem w ogólnej liczbie mieszkańców.

Tabela 2. Szczegółowa liczba mieszkańców gminy wg podziału na sołectwa⁴

Liczba mieszkańców wg podziału na sołectwa								
Lp.	Miejscowość	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021/2016
1	Rudnik nad Sanem	6746	6714	6687	6655	6582	6487	-3,84%
2	Przędzel	1859	1860	1849	1833	1819	1792	-3,60%
3	Kopki	1261	1242	1246	1254	1239	1230	-2,46%
4	Chałupki (przysiółek wsi Kopki)	362	359	359	368	378	386	6,63%
Gmina Rudnik nad Sanem		10228	10175	10141	10110	10018	9895	-3,26%

Bardzo ważnym elementem analizy społeczno – gospodarczej gminy była ocena jej rzeczywistej sytuacji demograficznej. Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców, którzy na co dzień korzystają z oferty usług publicznych wywiera istotny wpływ na ocenę skali zapotrzebowania na usługi publiczne oferowane przez gminę, ale również na usługi komercyjne, stanowiąc jednocześnie wartość potencjału ekonomiczno – finansowego danej gminy.

W okresie 2016 – 2022 średni wskaźnik liczby mieszkańców na co dzień zamieszkujących teren gminy kształtował się na poziomie 70%, co oznacza, iż średnio 30% zameldowanych mieszkańców nie korzysta na stałe z oferty gminy, a ich aktywność życiowa i zawodowa związana jest z innymi ośrodkami administracyjnymi. W tej grupie znajdują się zarówno studenci, ale również mieszkańcy pracujący poza terenem gminy, dla których obszar gminy jest tylko miejscem zameldowania. Przedstawiona analiza pokazuje faktyczną liczbę osób, do których powinna dostosowana oferta usług publicznych i komercyjnych, w szczególności w wymiarze ilościowym.

Tabela 3. Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy⁵

Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]

⁴ Dane: USC w Rudniku nad Sanem;

⁵ Wskaźnik obliczony na podstawie danych USC oraz danych GUS BDL;

Liczba zameldowanych mieszkańców gminy wg. danych USC	10 228	10 175	10 141	10 110	10 018	9 895	9 820
Rzeczywista liczba mieszkańców na podstawie deklaracji odpadowych	0	7098	7070	7030	6936	6938	7057
% wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców do liczby mieszkańców ogółem	0,00%	69,76%	69,72%	69,54%	69,24%	70,12%	71,86%

Potencjały	Wyzwania
najniższy wskaźnik depopulacji spośród gmin sąsiednich – problem depopulacji na terenie gminy następuje w zdecydowanie wolniejszym tempie	powolna depopulacja mieszkańców, choć w tempie wolniejszym niż w gminach ościennych, m.in. z powodu ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji
dominująca rola miasta Rudnik nad Sanem, jako centralny ośrodek administracyjno – gospodarczy gminy	obniżenie potencjału ekonomicznego mieszkańców, rośnie liczba mieszkańców wychodzących z rynku pracy wobec liczby osób wchodzących na rynek pracy
rozwój nowych terenów mieszkaniowych, rozwój zabudowy jednorodzinnej	stopniowe obniżanie się liczby osób w wieku produkcyjnym
	wysoki współczynnik obciążenia demograficznego względem gmin ościennych – proces starzenia się społeczeństwa
	rzeczywista liczba mieszkańców korzystających na co dzień z usług na terenie gminy średnio kształtuje się na poziomie około 70%

2.4. Gospodarka i lokalny rynek pracy

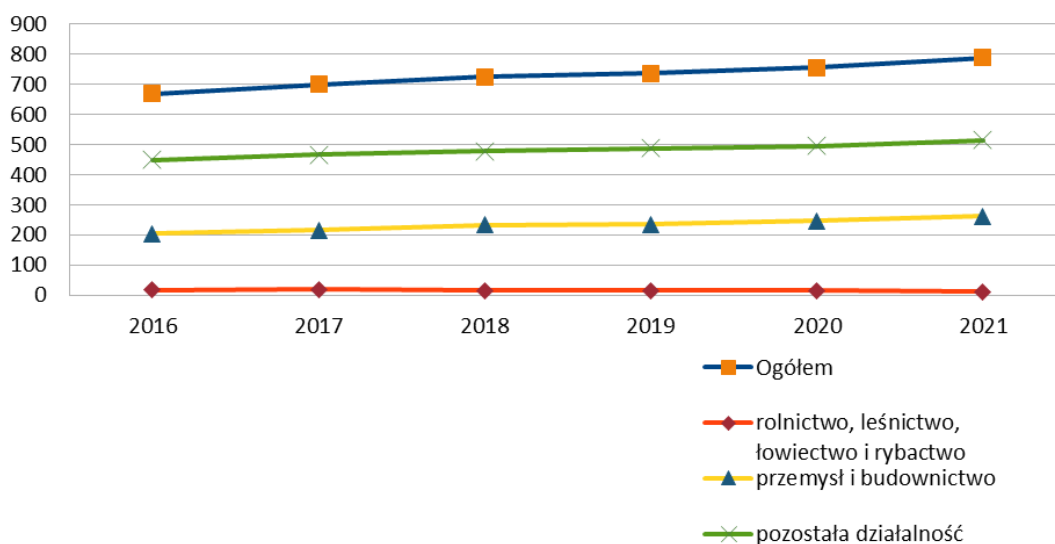
Gospodarka

Wg rejestru REGON na terenie gminy Rudnik nad Sanem w 2021 roku zarejestrowanych było **788** podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w tym największą część tj. **65,23%** stanowił sektor „pozostałych działalności”, **33,25%** sektor przemysłu i budownictwa, natomiast sektor rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa jedynie **1,52%**.

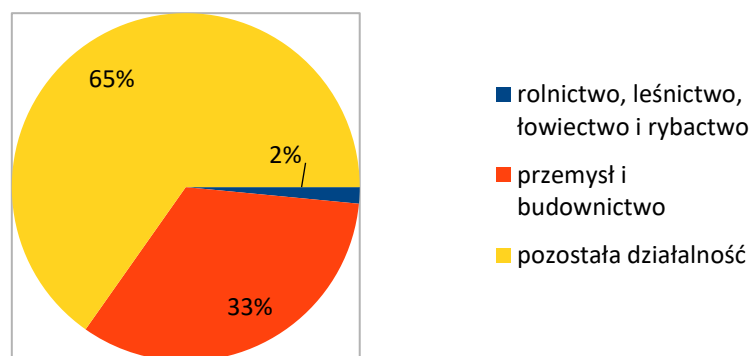
W badanym okresie tj. od 2016 do 2021 roku poziom lokalnej przedsiębiorczości na terenie gminy Rudnik nad Sanem uległ poprawie, albowiem w 2021 roku nastąpił zdecydowany wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w stosunku do 2016 roku o **17,96%**, co stanowi zwiększenie liczby działających firm o 120 nowych podmiotów.

W badanym okresie tj. 2016 – 2021 roku największa zmiana nastąpiła w sektorze przemysłu i budownictwa, w którym liczba działających podmiotów w tej branży wzrosła o **29,06%**. Na nieco niższym poziomie ukształtowała się zmiana w sektorze pozostałych działalności, w którym nastąpił wzrost liczby działających podmiotów o **14,73%**.

Na terenie gminy Rudnik nad Sanem w grupie działających firm największą liczbę stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników, a więc mikroprzedsiębiorcy. Są to firmy jednoosobowe i firmy rodzinne, które w 2021 roku stanowiły **96,19%** liczby firm działających na terenie gminy.

Rysunek 11. Zmiana liczby działających firm wg. rodzaju działalności w okresie 2016 – 2021 ⁶

Rysunek 12. Liczba firm wg. rodzajów działalności w roku 2020

Analiza porównawcza lokalnego rynku gospodarczego na tle sytuacji gmin powiatu nizańskiego, regionu oraz kraju była ostatnim elementem analizy lokalnego rynku przedsiębiorczości. W latach 2016 – 2021 w gminie Rudnik nad Sanem sytuacja na lokalnym rynku przedsiębiorczości sukcesywnie poprawiała się, a gmina w tym okresie utrzymała swoją pozycję ponad średnią powiatu nizańskiego. Pozytywne zmiany występujące w tym okresie

⁶ GUS BDL;

w obszarze lokalnej przedsiębiorczości ulokowały gminę na drugim miejscu w grupie gmin powiatu nizańskiego i na pierwszym miejscu wśród gmin miejsko-wiejskich.

Lokalny rynek pracy

W 2021 roku na terenie gminy Rudnik nad Sanem znajdowało się **575 osób** pozostających bez pracy i zarejestrowanych jako bezrobotnych w PUP w Nisku. Ta sama grupa osób bezrobotnych w 2016 roku wynosiła 756 osób, co oznacza, iż liczba osób bezrobotnych w okresie 2016 – 2021 **uległa zmniejszeniu o 181 osób tj. 23,94%**. **Jest to istotna pozytywna zmiana względem okresu poprzedniej strategii.**

Analiza tego okresu pokazuje, że sytuacja na lokalnym rynku pracy zdecydowanie poprawia się. Niewątpliwie duży wpływ na tak korzystne zmiany ma sytuacja gospodarcza kraju, ale przede wszystkim jest to zasługa mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem, którzy występują z własną inicjatywą, podejmują zatrudnienie na terenie gminy i w okolicznych gminach, ale również zakładają własne działalności gospodarcze, co szczegółowo przedstawiono w punkcie wcześniejszym.

Rzeczywistym wyznacznikiem poziomu bezrobocia jest porównanie lokalnej sytuacji na rynku pracy do gmin ościennych i trendów na poziomie powiatu, regionu i kraju.

W 2021 roku poziom bezrobocia gminy Rudnik nad Sanem kształtował się powyżej średniej powiatowej i regionu. Na bazie porównawczego zestawienia poziomu bezrobocia powiatu, regionu i kraju, **sytuacja gminy ma obraz negatywny**, bowiem gmina Rudnik nad Sanem ma najwyższy wskaźnik bezrobocia i zajmuje ostatnie miejsce w grupie porównywanych jednostek.

Podsumowując przeprowadzoną analizę można wskazać również **pozytywną cechę, jaką jest fakt, iż w analizowanym okresie poziom bezrobocia w gminie Rudnik nad Sanem ma tendencję spadkową, co świadczy o korzystnych zmianach gospodarczych, jakie się dokonały w ostatnim okresie na terenie gminy.** Niestety problem bezrobocia to nie tylko problem gminy Rudnik nad Sanem. Gminy powiatu nizańskiego muszą zmniejszyć dystans do pozostałej części regionu i kraju, w szczególności w obszarze rynku pracy. Poniższa analiza pokazuje również, że istotne wyzwania stoją przed gminą i miastem Rudnik nad Sanem.

Potencjały	Wyzwania
wzrost liczby podmiotów gospodarczych – rozwój przedsiębiorczości	zwiększenie liczby działających firm na terenie gminy
dominująca rola firm mikro i firm z sektora pozostałej działalności oraz przemysł i budownictwo	rozwój nowych terenów inwestycyjnych
sektor handlowy i motoryzacyjny, przetwórstwo przemysłowe, jako wiodące branże	utrzymanie tempa gospodarczego gminy
Gmina Rudnik wiodący ośrodek gospodarczy powiatu nizańskiego	poziom bezrobocia powyżej średniej powiatowej i regionalnej – najwyższy wskaźnik bezrobocia spośród gmin powiatu nizańskiego

Dziedzictwo kulturowe i potencjał marki gminy „Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem – Stolica Polskiego Wikliniarstwa”	zagospodarowanie terenów inwestycyjnych i tworzenie nowych przestrzeni pod działalność gospodarczą
	negatywna ocena warunków do rozwoju przedsiębiorczości przez mieszkańców
	81% badanych mieszkańców ocenia możliwość znalezienia pracy na terenie gminy negatywnie, co pokazuje, iż ponad połowa mieszkańców znajduje lub poszukuje zatrudnienia poza granicami gminy

2.5. Środowisko naturalne i infrastruktura komunalna

Walory środowiskowe

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w Kotlinie Sandomierskiej, w obrębie stykających się ze sobą trzech mezoregionów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i Równiny Biłgorajskiej. Od zachodu i południa rozpościerają się ocalałe połacie Puszczy Sandomierskiej, od północy - Lasy Janowskie, a od zachodu - Puszcza Solska. Wartość turystyczno – krajobrazową gminy tworzą rozległe lasy, enklawy pierwotnej przyrody, liczne zbiorniki wodne, rzeki, czyste środowisko, ciekawe zabytki i pomniki historii. Szczególną wartością wpływającą na aspekt turystycznego rozwoju wpływa dziedzictwo kulturowe oparte o wytwórczość wikliniarską, która kształtowała się na tym terenie od XIX wieku.

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w Dolinie Dolnego Sanu. Główną rzeką regionu i gminy jest malowniczy San, pięknie wkomponowany w miejscowy krajobraz. Rzeka San stanowi jednocześnie granicę Gminy z Gminą i Miastem Ulanów oraz Gminą Krzeszów.

Obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem położony jest w zlewni Sanu. Do głównych rzek przebiegających przez teren gminy należą:

- „**Rudnia**” przepływająca przez miasto Rudnik nad Sanem z prawym dopływem: Dopływ spod Kopek, Ruda, Kanał Niedźwiedzie i z lewobrzeżnym dopływem Dopływ spod Jaty, wpływająca do rzeki San;
- „**Stróżanka**” przepływająca przez miasto Rudnik nad Sanem i sołectwo Przędzel i wpływająca do Sanu w Przędzeli.

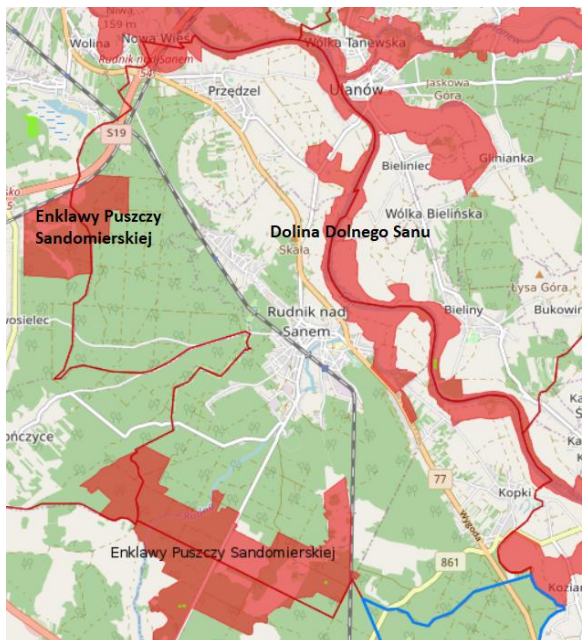
Stan, potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan ogólny dla dwóch przedstawionych jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest co najmniej dobry lub dobry, stan chemiczny – dobry i ogólny stan również dobry. Cele środowiskowe wyznaczone zostały do roku 2015 i w większości zostały już zrealizowane.

❖ **Obszar Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej**

kod obszaru - PLB180055;
 rodzaj ochrony – Dyrektywa
 siedliskowa;
 data wyznaczenia w Polsce –
 07.12.2022;
 powierzchnia [ha] – 7952,49.

❖ Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu

kod obszaru - PLB180020;
 rodzaj ochrony – Dyrektywa
 siedliskowa;
 data wyznaczenia w Polsce –
 01.10.2022;
 powierzchnia [ha] – 10 176,64 ha.

Rysunek 13. Obszary objęte ochroną⁷

Zadania Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem w obszarze gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy realizowane są przez własną jednostkę organizacyjną Gminy, jaką jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudniku nad Sanem.

W roku 2021 na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem funkcjonowało 43,9 km sieci kanalizacyjnej. Stopień skanalizowania w roku 2021 wynosił wg. danych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudniku nad Sanem 86 % w całej gminie.

W roku 2021 do zbiorczej sieci kanalizacyjnej podłączonych było 1812 gospodarstw domowych i budynków wielorodzinnych (86% budynków mieszkalnych). W okresie 2016 – 2021 liczba przyłączy kanalizacyjnych zmniejszyła się o 0,2%, na co duży wpływ miały czynniki demograficzne, jak emigracje i ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. W tym okresie widoczny jest istotny wzrost liczby ścieków bytowych odprowadzanych sieci kanalizacyjną (wzrost o 21% ilości odprowadzanych ścieków).

Analizując dane GUS BDL pod względem dostępności do sieci kanalizacyjnej Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem na tle powiatu niżańskiego, średniej regionalnej i krajowej plasuje się poniżej oczekiwanego poziomu. Niestety dane GUS nie oddają rzeczywistości, bowiem uwzględniając dane ZGKiM aktualny poziom dostępności **wynosi 86% budynków**

⁷ Geoportal;

mieszkalnych i jest oceniany zdecydowanie korzystnie na tle innych jednostek porównawczych.

Na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem została wyznaczona aglomeracja „Rudnik nad Sanem” zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Ostatnia aktualizacja nastąpiła 4 grudnia 2020 r. na podstawie Uchwały Nr XX/149/2020 Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem.

Wartość RLM dla aglomeracji została wyznaczona na poziomie 6022 z oczyszczalnią ścieków w Rudniku nad Sanem. W skład aglomeracji wchodzi miejscowości: Rudnik nad Sanem i Przędzel Kolonia.

Sieć wodociągowa obejmuje swoim zasięgiem cały zabudowany teren Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem zwodociągowana jest na **poziomie 98%** (dane ZGKiM w Rudniku nad Sanem na moment opracowywania studium). Planuje się rozbudowę sieci wodociągowej w Przędzeli, w celu zaopatrzenia w wodę nowopowstałych budynków mieszkalnych i powstających osiedli mieszkaniowych.

Sieć gazowa zapewniona jest na terenie wszystkich miejscowości gminy: Rudnik nad Sanem, Kopki oraz Przędzel. Wszystkie miejscowości na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem objęte są siecią gazową średniego ciśnienia. **Poziom dostępności do sieci gazowej w roku 2021 wynosił 76,8%, co stanowiło najwyższy wskaźnik dostępności do sieci gazowej na tle porównywanych jednostek.** Jest to zdecydowanie korzystny wskaźnik do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, jakości lokalnego powietrza i możliwości wdrażania efektywnej gospodarki niskoemisyjnej.

Kolejnym elementem analizy była ocena dostępności do instalacji OZE. Na podstawie badania ankietowego badania wskazali, że 29% obecnie posiada już zainstalowaną instalację OZE, z czego 63% stanowią instalacje fotowoltaiczne, 24% solary do przygotowania c.w.u. i 13% pompy ciepła. Podsumowaniem tej analizy jest ocena zainteresowania udziałem w projektach dofinansowujących montaż OZE. 66% badanych mieszkańców wyraża zainteresowanie montażem instalacji OZE w ramach projektów dofinansowujących tego typu inwestycje.

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem, jako jednostka samorządowa jest odpowiedzialna za prowadzenie właściwej gospodarki odpadami na jej terenie. Do kluczowych działań Gminy należy zbiórka i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów.

W okresie 2017 – 2021 w systemie gospodarowania odpadami na terenie gminy zachodziły istotne zmiany. Liczba zebranych odpadów komunalnych **w roku 2021 wzrosła względem roku 2016 o blisko 45%**, największy wzrost dotyczył liczby odpadów zbieranych w sposób selektywny o 65%, w mniejszym stopniu w zakresie odpadów zmieszanych (wzrost o prawie 30%). Wzrost liczby zbieranych odpadów związany był z rozwojem lokalnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym jego uszczelnieniem, ale również niestety związany był z rosnącą produkcją odpadów przypadających jednostkowo na mieszkańca gminy. W roku 2016 średnio na 1 osobę przypadało 209,67 kg odpadów, natomiast w roku 2021 już 309,72 kg, co wskazuje na wzrost o prawie 50%. Jest to niepokojące zjawisko, które podnosi

koszty prowadzenia gospodarki odpadami, zwłaszcza, że jej podstawowym celem jest również ograniczanie ilości odpadów u źródła. Pozytywnym wskaźnikiem jest znaczący wzrost wskaźnika jednostkowego ilości odpadów zbieranych selektywnie przypadających na 1 mieszkańca. W roku 2016 wskaźnik ten wynosił 87,21 kg na osobę, w roku 2021 już 147,22 kg na osobę. Wzrost odpadów zbieranych selektywnie na jedną osobę wyniósł aż 68%. Oczywiście negatywnym elementem tego wzrostu jest ogólny istotny wzrost produkowanych odpadów przez mieszkańców gminy. Przedstawiony obraz ilości produkowanych odpadów jest również wskaźnikiem dochodowości mieszkańców, wzrost konsumpcji skutkuje wzrostem odpadów, co jest również elementem oceny obecnej jakości życia mieszkańców gminy.

W okresie 2017 – 2021 średni poziom odpadów zbieranych w sposób selektywny wynosił około 47%. W roku 2017 w liczbie zebranych odpadów komunalnych jedynie 41% stanowiły odpady zebrane w sposób selektywny, natomiast w roku 2021 wskaźnik ten wynosił już blisko 48%. Ważnym wyzwaniem dla Gminy będzie istotne zwiększenie udziału odpadów zbieranych w sposób selektywny w ogólnej masie zbieranych odpadów komunalnych. Oczekiwanym wskaźnikiem będzie osiągnięcie poziomu ponad 50%, by liczba odpadów segregowanych przewyższała liczbę odpadów zmieszanych. Docelowym udziałem odpadów zbieranych selektywnie powinno być minimum 60-70%.

Kolejnym elementem oceny lokalnego systemu gospodarowania odpadami jest ocena tzw. „szczelności”, czyli wskaźnika liczby mieszkańców uczestniczących w systemie do ogólnej liczby mieszkańców gminy. Stanem idealnym, docelowym jest objęcie systemem wszystkich mieszkańców gminy. W roku 2017 średnio w systemie uczestniczyło prawie 70% mieszkańców gminy, w roku 2022 wskaźnik wyniósł prawie 72%. Wyzwaniem dla Gminy będzie utrzymanie tego tempa wzrostu, by w latach następnych jak najwięcej mieszkańców uczestniczyło w systemie, co przełoży się na obniżenie kosztów prowadzenia gospodarki odpadami.

Potencjały	Wyzwania
potencjały do rozwoju turystyki aktywnej, rowerowej	wykorzystanie potencjałów przyrodniczych do rozwoju turystyki aktywnej
wysoki wskaźnik lesistości	rozwój sieci kanalizacyjnej oraz doprowadzenie sieci wodociągowej do terenów rozwojowych gminy
zmodernizowania oczyszczalnia ścieków umożliwiającą przyłączanie nowych odbiorców	zapotrzebowanie na rozwój instalacji OZE, zarówno w budownictwie publicznym i mieszkaniowym
wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej, jako potencjał do rozwoju mieszkaniowego i gospodarki niskoemisyjnej	rosnąca liczba zbieranych odpadów komunalnych na terenie gminy, w tym przypadających na 1 mieszkańca
wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w obszarze segregacji odpadów komunalnych	zwiększenie liczby osób uczestniczących w systemie gospodarki odpadami (obecnie w systemie średnio uczestniczy 70% mieszkańców)

wysoka ocena mieszkańców dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – pozytywna ocena działań Gminy w tym obszarze	
--	--

2.6. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Zadania związane z upowszechnianiem kultury, prowadzeniem działalności kulturalnej, zachowaniem dziedzictwa kulturowego i tworzeniem oferty imprez i zajęć kulturalnych dla mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem prowadzone są przez Miejski Ośrodek Kultury w Rudniku nad Sanem.

Miejski Ośrodek Kultury w Rudniku nad Sanem, jako jednostka organizacyjna Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem prowadzi i organizuje zadania związane z kulturą na terenie całej gminy. MOK oprócz działalności kulturalnej organizuje działalność: rozrywkową, kinową, oświatową, czytelniczną, wystawienniczą, koncertową, plastyczną i reklamową. Szczególnym zadaniem ośrodka kultury jest również promocja i prezentacja gminy, w tym zwłaszcza promocja gminy i miasta Rudnik nad Sanem, jako zagłębia i krajową markę wikliniarską. Działania związane z promocją podejmowane są cyklicznie w ramach kolejnych edycji imprezy o znaczeniu regionalno – krajowym, imprezy tematycznej „**Wiklina Rudnik nad Sanem**”.

Działalność ośrodka opiera się na funkcjonowaniu i zarządzaniu czterema placówkami na terenie gminy:

1) Dom Kultury „Koszyczek” oferujący mieszkańcom: zajęcia plastyczne, edukacyjne i warsztatowe dla dzieci, organizację wystaw i wernisaży plastycznych, koncertów, organizację działań dla seniorów, organizację spektakli teatralnych; programów artystycznych i patriotycznych dla mieszkańców gminy;

2) Centrum Wikliniarstwa, placówka powstała w ramach projektu realizowanego z ZPORR w okresie 2005 – 2007. Powstanie placówki związane jest z potrzebą promowania wikliniarstwa jako marki i wizerunku Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, opartego o tradycje i historię jego mieszkańców. W tym zakresie Centrum organizuje wiele działań związanych z zachowaniem dziedzictwa kulturowego gminy, jakim jest wikliniarstwo.

3) Biblioteka Publiczna w Rudniku nad Sanem, prowadząca zajęcia edukacyjne i oświatowe, poprzez wypożyczanie publikacji książkowych dla mieszkańców gminy. Dodatkowo biblioteka, poprzez swoje filie działa również w miejscowościach Kopki oraz Przędzel.

Na potrzeby opracowania diagnozy zbadano określone potrzeby infrastrukturalne w zakresie podniesienia jakości i oferty kulturalnej na poziomie gminy:

- wymagana jest kompleksowa renowacja Domu Kultury w Rudniku nad Sanem oraz Filii bibliotecznej w Przędzeli;
- remontu i modernizacji wymagają – sala kinowa, garderoby, biura, toalety i hol, a w przypadku filii bibliotecznej wypożyczalnia z czytelnią;
- wyremontowane powinny zostać również przestrzenie odzyskane po przeniesieniu siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Rudniku nad Sanem i likwidacji Urzędu Pocztowego

w Przędzeli. Należałoby zająć się renowacją tynków wewnętrznych, ociepleniem i elewacją budynków, wzmocnieniem stropu, wykonaniem instalacji elektrycznej, gazowej, wodno-kanalizacyjnej oraz centralnego ogrzewania, a także wymianą drzwi, okien i podłóg;

- w Domu Kultury konieczna jest dobudowa jednej kondygnacji, utworzenie galerii wystawowej, sali teatralnej, pracowni plastycznej oraz kawiarenki, w której mogliby spotykać się mieszkańcy po wernisażach i spektaklach. W bibliotece potrzebna są natomiast czytelnia komputerowa z dostępem do Internetu oraz toaleta;
- pomieszczenia DK należy doposażyć m.in. w oświetlenie, kurtyny, sprzęt nagłaśniający, stelaże, gabloty, zestawy komputerowe, biurka, fotele, stoły, krzesła, kserokopiarki i regały książkowe;
- budynki muszą być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków, instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych).

Potencjały	Wyzwania
bogate zasoby dziedzictwa kulturowego gminy	rozwój oferty kulturalnej i gospodarczej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego
Wypracowana marka gminy - Rudnik nad Sanem Stolicą Polskiego Wikliniarstwa	rozwój oferty „Centrum Wikliniarstwa” – zwiększanie liczby odbiorców
Rosnące zainteresowanie ofertą lokalnego ośrodka „Centrum Wikliniarstwa”	modernizacja Domu Kultury w Rudniku nad Sanem, dostosowanie budynku do obecnych standardów i nowoczesnych technologii – rozwój oferty kulturalnej gminy
znaczenie dziedzictwa kulturowego na arenie międzynarodowej i krajowej	mieszkańcy wskazali na potrzeby w poprawie infrastruktury kultury i rozrywki, podobnie oczekują poprawy oferty kulturalnej dla mieszkańców

2.7. Sport, rekreacja i turystyka

Zadania związane z upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem prowadzone są przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rudniku nad Sanem. MOSiR w Rudniku nad Sanem jest jednostką organizacyjną Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, na rzecz której realizuje zadania własne gminy w obszarze sportu i rekreacji.

Działania w obszarze kultury fizycznej i sportu prowadzone są również przez organizacje pozarządowe i kluby sportowe działające na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem. W roku opracowania diagnozy na terenie gminy działa 6 klubów sportowych.

Do kluczowych potencjałów gminy należy dziedzictwo kulturowe, tworzące przestrzeń do budowy i rozwoju posiadanej oferty turystycznej. Dziedzictwo kulturowo – historyczne gminy

związane z uprawianym w latach wcześniejszych rzemiosłem wikliniarskim stanowi kluczowy potencjał endogeniczny gminy do rozwoju turystyki krajoznawczej i budowania własnej marki, jako **Stolicy Polskiego Wikliniarstwa**.

W ten sposób podstawowa oferta turystyczna gminy opiera się na ofercie:

- Centrum Wikliniarstwa;
- Szlaku wiklinowych rzeźb;
- Młyn „Kaszarnia”;
- Kościół p.w. Św. Trójcy;
- Szlaki przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Rudnik nad Sanem;
- Pomnik Hrabiego Ferdynanda Hompescha;
- Głaz pamięci poległych i pomordowanych;
- Figura Matki Boskiej z 1902 roku;
- Figura barokowa św. Jana Nepomucena;
- Zespół pałacowo-parkowy Tarnowskich;
- Zielony Szlak Rowerowy ATR⁸;
- Szlak rowerowy Green Velo;
- Leśna ścieżka przyrodniczo – edukacyjna w Leśnictwie Kopki.

Potencjały	Wyzwania
działające podmioty publiczne i ngo w obszarze sportu i rekreacji	rozwój oferty sportowej lokalnych organizacji i klubów
szeroka oferta sportowa oraz urozmaicona oferta rekreacji sportu dla mieszkańców	rozwój bazy sportowej i infrastruktury rekreacyjno - sportowej
potencjały przyrodnicze i kulturowe służące rozwojowi turystyki aktywnej	dalszy rozwój oferty turystycznej gminy
oferta turystyczna gminy oparta o zasoby dziedzictwa kulturowego	zachowanie zabytków od degradacji technicznej
Wypracowana marka turystyczna regionu – Rudnik nad Sanem Stolicą Polskiego Wikliniarstwa	zachowanie wartości niematerialnego dziedzictwa kulturowego
korzystna ocena mieszkańców dostępności do infrastruktury sportowo - rekreacyjnej	rozwój sieci szlaków turystycznych, w tym szlaków rowerowych

⁸ Źródło: Powiatowe Biuro Informacji Turystycznej w Nisku, www.turystyka-nizanski.pl

	niska ocena mieszkańców w zakresie potencjału i obecnych usług turystycznych
	mieszkańcy dostęp do bazy gastronomicznej/ restauracyjnej i noclegowej oceniają na poziomie zdecydowanie niewystarczającym
	niska ocena mieszkańców w zakresie zdolności i potencjału gminy do rozwoju turystyki

2.8. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem obowiązuje przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr III/22/2002 z dn. 12.12.2002 r. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. W chwili obecnej obowiązuje zaktualizowana wersja studium, na podstawie I zmiany studium przyjętej uchwałą Nr XII/185/2017 z dn. 30.03.2017 r. oraz na podstawie II zmiany studium przyjętej Uchwałą Nr XXII/189/2017 z dn. 30.03.2017 r. Jest to wersja obowiązująca na dzień dzisiejszy.

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla trzech wyznaczonych obszarów rozwojowych gminy. Powierzchnia gminy objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obejmuje teren 15,5138 ha, któremu nadano funkcje mieszkaniowe, przemysłowo – usługowe i usługowe wraz z podstawową infrastrukturą techniczną. Poziom objęcia powierzchni gminy mpzp dotyczy jedynie niewielkiego obszaru, bowiem tylko 0,2% powierzchni gminy objętej jest mpzp.

Na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem nie wyznaczono obszarów objętych procesem rewitalizacji. W związku z tym, na terenie gminy nie obowiązuje Plan Rewitalizacji. Na obszarze gminy w planie miejscowym nie wyznaczono również obszarów zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania oraz obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego, ponadto na obszarze gminy nie wyznaczono obszarów o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych oraz obszarów o wyjątkowym potencjale rozwojowym.

Potencjały	Wyzwania
wyznaczone mpzp dla trzech obszarów rozwojowych gminy	niski wskaźnik objęcia powierzchni gminy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego
Rudnik nad Sanem – główny ośrodek administracyjno – gospodarczy gminy i ważny ośrodek miejski powiatu niżańskiego	zwiększenie obszaru gminy objętego planowaniem przestrzennym
	wyznaczenie obszarów o potencjałach rozwojowych

	mieszkańcy oczekują dalszego rozwoju przestrzeni publicznych w infrastrukturę publiczną typu: parki, skwery i place
--	---

2.9. Bezpieczeństwo publiczne

Porządek publiczny i przeciwdziałanie zagrożeniom

Instytucją odpowiedzialną za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest **Komenda Powiatowa Policji w Nisku**, zlokalizowana przy ul. Sandomierskiej 6 w Nisku. Działania na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem instytucja - KPP w Nisku realizowała, poprzez prowadzenie Komisariatu Policji w Rudniku nad Sanem, w skład którego wchodzi:

1. Zespół Prewencji w Rudniku nad Sanem;
2. Zespół Kryminalny w Rudniku nad Sanem;
3. Posterunek Policji w Krzeszowie;
4. Posterunek Policji w Harasiukach;
5. Posterunek Policji w Ulanowie.

Za prowadzenie działań związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom i ratowaniem życia oraz mienia poszkodowanych w pożarach, wypadkach i katastrofach naturalnych odpowiedzialna jest **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku** przy ul. Nowa 42 w Nisku wraz z czterema aktywnie działającymi na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem jednostkami ochotniczej straży pożarnej:

w tym włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku nad Sanem, ul. Grunwaldzka 15;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Przędzeli, ul. Mickiewicza 98;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kopkach, ul. Zagrody 18;

a także poza systemem KSRG:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Przędzeli Kolonii, ul. Ulanowska 6A.

W liczbie zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki ochrony przeciwpożarowej zarówno w roku 2018 oraz w roku 2021 dominowały zdarzenia miejscowe. Są to inne zdarzenia niż pożar, w głównej mierze wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, których skutkiem jest zagrożenie dla zdrowia, życia ludzi, mienia i stanu środowiska naturalnego.

W okresie 2018 – 2021 ogólna liczba zdarzeń, w których udział musiały brać jednostki ochrony przeciwpożarowej **zmniejszyła się o ponad 3%**. Istotny wzrost nastąpił w roku 2020, kiedy odnotowano najwięcej podejmowanych akcji przez strażaków. W tym okresie istotna jest zmiana rodzajów występujących zagrożeń, bowiem **o ponad 23% zmniejszyła się liczba pożarów**, natomiast **wzrosła prawie o 9% liczba odnotowywanych zdarzeń miejscowych**. Zmniejszenie liczby odnotowywanych zdarzeń pożarowych wynika m.in. ze zmian parametrów technicznych budynków i urządzeń, natomiast wzrost miejscowych zdarzeń, jak pokazano

poniżej w dużej mierze związany jest z rosnącą liczbą zdarzeń medycznych, do których angażowane są również jednostki pożarnicze.

Niestety analizując liczbę zdarzeń na 1000 mieszkańców na tle jednostek porównawczych (gminy sąsiednie, trendy powiatowe, regionalne i krajowe), mieszkańcy gminy i miasta Rudnik nad Sanem narażeni są w największym stopniu zagrożeniami, do których wymagane jest działanie jednostek pożarniczych. Jest to zarówno widoczne w ogólnej liczbie rejestrowanych zdarzeń, ale również w przypadku zdarzeń miejscowych i pożarów. Jest to również niestety istotny sygnał do wzmacniania lokalnych jednostek, żeby móc szybko i skutecznie reagować i ograniczać to ryzyko dla zdrowia i życia mieszkańców gminy.

Ocenę poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem oparto o analizę czterech kluczowych wskaźników: analizę stwierdzonych przestępstw, poziom wykrywalności, liczbę interwencji oraz liczby zdarzeń drogowych. W analizie wykorzystano dane KPP w Nisku na podstawie rocznych raportów „Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie nizańskim”.

W okresie 2016 – 2021 najwięcej przestępstw na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem popełniono w roku 2016 oraz w 2020. Pod tym względem najbezpieczniejszy okres to były lata 2017 – 2019. Średni poziom wykrywalności przestępstw na poziomie gminy wynosi 79,06%, co jest jednym z najwyższych w całym powiecie nizańskim. Niepokojącym zjawiskiem jest rosnąca liczba interwencji policji w analizowanym okresie 2016 – 2021. W roku 2021 liczba przeprowadzonych interwencji przez policję wzrosła o ponad 31% względem roku 2018. Pozytywnym elementem analizy jest spadek liczby zdarzeń drogowych w roku 2021 względem roku 2018 o blisko 23%. Taki stan utrzymywał się już od 2018. Jest to istotna zmiana korzystna dla mieszkańców, podnosząca poziom bezpieczeństwa użytkowników dróg, co może wynikać z realizowanych projektów inwestycyjnych mających na celu poprawę przepustowości i bezpieczeństwa na drogach publicznych.

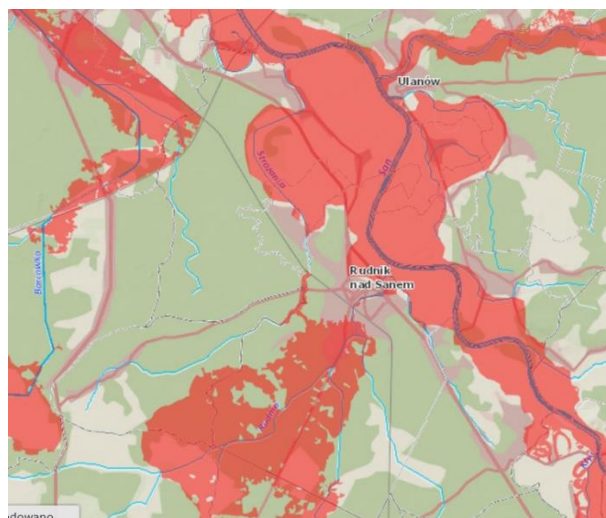
Niestety na podstawie analizy porównawczej gminy i miasta Rudnik nad Sanem do innych jednostek z terenu powiatu nizańskiego, należy wskazać, iż obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem należy do jednych z najbardziej zagrożonych przestępczością na tle powiatu nizańskiego. W tej grupie zajmuje drugie miejsce po mieście powiatowym Nisko. Wpływ na to wywiera wskaźnik gęstości zaludnienia oraz współczynnik koncentracji mieszkańców na terenach miejskich.

Zagrożenia powodziowe i zagrożenie suszą

Głównym źródłem zagrożenia powodziowego na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest rzeka San wzdłuż, której wyznaczono w oparciu o dane pomiarowe Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie obszary zagrożone powodzią i ryzykiem powodziowym.

Na terenie gminy ryzyko powodziowe związane jest z powodzią rzecznych, w głównej mierze rzeki San i jej kluczowych dopływów: Rudnia i Stróżanka. Wzdłuż tych cieków wyznaczono obszary zagrożone powodzią, wzdłuż rzeki San od miejscowości Kopki, przez Rudnik nad Sanem aż do miejscowości Przędzel, wzdłuż rzeki Rudnia - obszar zalewowy na południu gminy, na terenie miejscowości Rudnik nad Sanem, jako ryzyko wystąpienia powodzi

z cieków Rudnia oraz wzdłuż cieków Stróżanka, w północnej części gminy, na terenie sołectwa Przędzel.

Rysunek 14. Wstępna ocena ryzyka powodziowego⁹

Głównymi obszarami zagrożenia powodziowego na poziomie średniego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1% (ocena raz na 100 lat) są obszary położone wzdłuż rzeki San oraz w mniejszym stopniu wzdłuż jej lewobrzeżnego dopływu rzeki Stróżanka, przechodzącej przez sołectwo Przędzel. Zdecydowanie mniejszym zagrożeniem jest rzeka Rudnia.

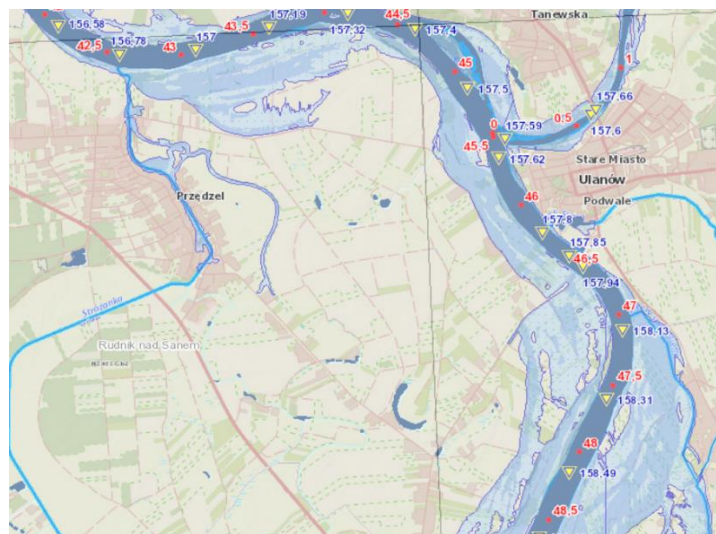
Rysunek 15. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat)¹⁰ – północna część gminy

Obszar o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi jest już zdecydowanie mniejszym obszarem zagrożenia powodzią niż obszar na poziomie średniego

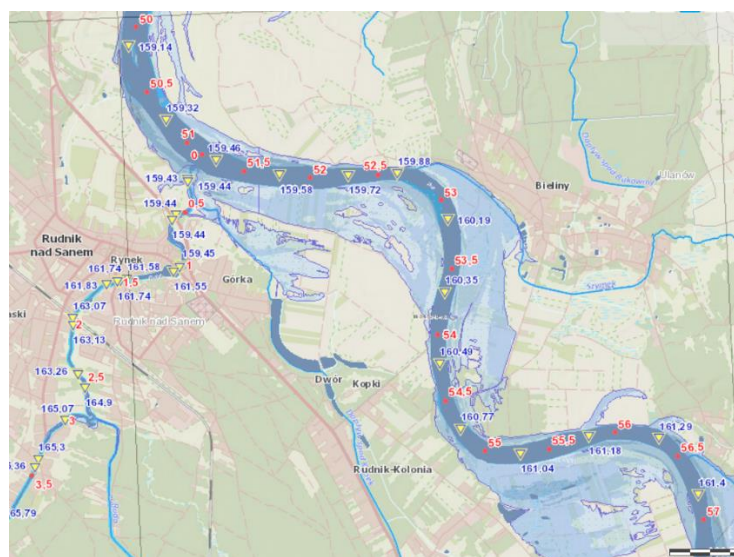
⁹ Hydroportal,

¹⁰ Hydroportal – Mapy Zagrożenia Powodziowego, PGW Wody Polskie;

prawdopodobieństwa. W głównej mierze związany jest z terenami wzdłuż rzeki San i zdecydowanie mniejszym już stopniu wzdłuż rzeki Stróżanka i Rudnia.

Rysunek 16. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – północna część gminy¹¹

Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – południowa część

Cały obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem zalicza się do terenów o umiarkowanym zagrożeniu suszą. Ocena obejmuje analizę łączną zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PGW Wody Polskie).

Potencjały	Wyzwania
dostępność do instytucji i jednostek odpowiedzialnych za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa, prowadzenie działań ratowniczych	usprawnienie działania jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo

¹¹ Hydroportal – Mapy Zagrożenia Powodziowego, PGW Wody Polskie;

działalność lokalnych jednostek OSP	doposażenie jednostek i dostosowanie ich do nowych wyzwań
obniżająca się liczba zdarzeń typu pożary	ograniczenie zagrożenia i ryzyka powodziowego
pozytywna ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego przez mieszkańców gminy	przeciwdziałanie skutkom suszy
	rosnąca liczba zdarzeń stanowiących miejscowe zagrożenia
	najwyższy wskaźnik zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej spośród gmin powiatu nizańskiego
	wysokie zagrożenie przestępstwami spośród gmin powiatu nizańskiego
	niewystarczający wskaźnik wykrywalności przestępstw
	rosnąca liczba interwencji Policji

2.10. Polityka społeczna

Na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez jednostkę budżetową gminy tj. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem. OPS podejmuje działania oraz realizuje zadania własne przede wszystkim na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która wyznacza główne obszary działania, a także na podstawie innych ustaw m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów czy ustawy o Karcie Dużej Rodziny. Ponadto OPS realizuje zadania zlecone przez organy administracji rządowej na podstawie innych ustaw.

Ocena sytuacji społecznej mieszkańców została oparta o analizę liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Analiza obszaru w zakresie przyznanych zasiłków stałych w okresie 2016 – 2021 pokazała, iż na terenie gminy Rudnik nad Sanem widoczny jest systematyczny spadek liczby osób korzystających z tego świadczenia, co jest oceniane zdecydowanie korzystnie. **W badanym okresie spadek ten wyniósł 35,56%.** Podobna sytuacja dotyczy również liczby osób korzystających z zasiłku okresowego. **W analizowanym okresie 2016 – 2021, podobnie jak w przypadku zasiłków stałych widoczny jest systematyczny i bardzo wysoki spadek liczby osób korzystających z tych zasiłków, który obniżył się o 68,04%.** Obniżenie liczby osób korzystających z zasiłku stałego i okresowego pokazuje, iż poziom życia mieszkańców gminy z każdym rokiem ulegał znaczącej poprawie. Uwidacznia to również aktualny poziom jakości życia mieszkańców w oparciu o aktualną sytuację materialną i zamożność mieszkańców gminy.

Ocena sytuacji społecznej gminy Rudnik nad Sanem względem innych gmin z terenu powiatu nizańskiego była ostatnim elementem prowadzonej analizy. W obszarze liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców gmina Rudnik nad Sanem zajmowała 3 miejsce pod względem liczby osób korzystających z tej pomocy. Porównanie do innych jednostek terytorialnych pokazuje, iż liczba osób korzystających z pomocy OPS w gminie i mieście Rudnik nad Sanem należy do jednych z najwyższych w całym powiecie nizańskim, co niestety nie jest wskaźnikiem pozytywnym. Przedstawiona analiza pokazuje również, iż obecna sytuacja materialna i życiowa mieszkańców gminy należy do trudniejszych i wymaga większych nakładów wsparcia. Uzasadnia to również potrzebę wdrażania różnych form wsparcia dla mieszkańców gminy znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Niestety nie jest to również pozytywna ocena w obszarze zamożności i dochodowości mieszkańców gminy.

Kolejnym elementem analizy była ocena oferty zdrowotnej funkcjonującej na terenie gminy. Podstawową opiekę zdrowotną na obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem oferują dwa podmioty realizujące usługi zdrowotne na podstawie kontraktu NFZ, cztery gabinety pielęgniarstwa środowiskowej/rodzinnej. Poradnie POZ zlokalizowane są jedynie na terenie miasta Rudnik nad Sanem. Opiekę szpitalną dla mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem zapewnia Szpital Powiatowy im. Polskiego Czerwonego Krzyża w Nisku.

W ocenie jakości zdrowia oparto się o analizę statystyczną dotyczącą liczby udzielonych porad lekarskich dla mieszkańców gminy.

W badanym okresie 2016 – 2021 wzrosła ogólna liczba porad lekarskich udzielanych mieszkańcom gminy Rudnik nad Sanem o **7,17%**, co może wskazywać na pogorszenie się stanu zdrowia mieszkańców. W tym okresie liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych wzrosła o 1823 usługi. Najniższa liczba porad przypada na rok 2017, natomiast najwyższa na rok 2021, co może być związane z efektem pandemii COVID-19. W przedstawionym zestawieniu wszystkie usługi na terenie gminy były świadczone przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

Następnym etapem analizy polityki społecznej była ocena dostępności do zasobów mieszkaniowych.

W 2021 roku na terenie gminy Rudnik nad Sanem funkcjonowało 3070 budynków mieszkalnych, o 3,82% więcej niż w roku 2016. W badanym okresie 2016 – 2021 odnotowano wzrost liczby użytkowanych budynków mieszkalnych, co świadczy o rozwoju lokalnego rynku mieszkaniowego. Sektor mieszkaniowy na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem tworzą budynki wielorodzinne, a także budynki jednorodzinne. Budynki wielorodzinne znajdują się jedynie na obszarze miejskim.

Ocenę dostępności do rynku mieszkaniowego na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem przedstawia ponadto wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, który jest wskaźnikiem oceniającym potrzebę dodatkowego rozwoju zasobów mieszkaniowych. Pod tym względem gmina Rudnik nad Sanem kształtuje się na poziomie regionu, natomiast w porównaniu gmin powiatu nizańskiego gmina Rudnik nad Sanem zajmuje 2 miejsce z liczbą mieszkań 332,8 przypadających na 1000 mieszkańców.

W ten sposób obecną sytuację mieszkaniową gminy i miasta Rudnik nad Sanem w obszarze dostępności do lokali mieszkaniowych można ocenić na poziomie wyższym niż średnia powiatu nizańskiego, co jest pozytywnym wskaźnikiem polityki społecznej na terenie gminy.

Potencjały	Wyzwania
zasoby OPS w Rudniku nad Sanem	wysoki udział liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na tle gmin ościennych
systematyczny spadek liczby osób pobierających zasiłek stały - w okresie 2016 – 2021 obniżenie liczby osób korzystających z tego wsparcia o 35%	wzrost liczby udzielnych porad lekarskich na terenie gminy
systematyczny spadek liczby osób pobierających zasiłek okresowy - w okresie 2016 – 2021 obniżenie liczby osób korzystających z tego wsparcia o 68%	istotna różnica w dostępności do zasobów mieszkaniowych względem średniej krajowej, choć zdecydowanie wyższa niż średnia powiatowa
rozwój zasobów mieszkaniowych na terenie gminy	
dostępność do zasobów mieszkaniowych na poziomie wyższym niż w przypadku większości gmin sąsiednich	
pozytywna ocena mieszkańców w obszarze dostępności i pomocy społecznej	
pozytywna ocena mieszkańców w obszarze dostępności do opieki zdrowotnej	

2.11. Edukacja i wychowanie

Na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem działa Żłobek Miejski w Rudniku nad Sanem, Przedszkole Miejskie w Rudniku nad Sanem, Niepubliczne Przedszkole „Ochronka”, sześć szkół podstawowych: Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Rudniku nad Sanem, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 w Rudniku nad Sanem, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Konopnickiej w Rudniku nad Sanem, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Kopkach, Publiczna Szkoła Podstawowa w Przędzeli oraz jedna szkoła średnia: Zespół Szkół im. gen. Władysława Sikorskiego w Rudniku nad Sanem.

Analizę lokalnego systemu edukacji oparto o analizę ilościową (analiza liczby uczniów) oraz analizę jakościową (ocena jakości nauczania).

Analiza liczby uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę i Miasto Rudnik nad Sanem w okresie 2016 – 2021 wskazała niestety na stopniowe zmniejszanie się liczby dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy. **Między rokiem 2021 a 2016 liczba uczniów zmniejszyła się o 9,83% (ubyło 74 uczniów).** Do największych szkół na terenie gminy pod względem liczby

uczniów należą PSP Nr 1 oraz PSP Nr 2 w Rudniku nad Sanem, do których średnio uczęszcza ponad 200 uczniów w danym roku szkolnym.

Pozytywnym wskaźnikiem oceny jakości lokalnego systemu edukacji jest wskaźnik skolaryzacji. Zestawienie poziomu skolaryzacji na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem, a więc zainteresowania ofertą edukacji na poziomie podstawowym pokazuje, iż gmina znajduje się **powyżej średniej powiatowej, a na tle innych jednostek zajmuje w tym obszarze pierwsze miejsce. Jest to zdecydowanie korzystna ocena względem innych jednostek porównawczych.**

Analizę poziomu nauczania na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem oparto o ocenę wyników egzaminów uczniów na zakończenie szkoły podstawowej.

Analizując średnią dla wszystkich przedmiotów gmina Rudnik nad Sanem plasowała się na 2 miejscu spośród gmin powiatu nizańskiego (po gminie i mieście Nisko), jednocześnie osiągając wyniki powyżej średniej dla całego powiatu nizańskiego, ale poniżej średniej krajowej i regionalnej.

Analiza 35 placówek oświatowych (34 placówki działające w roku 2022 roku) działających na terenie powiatu nizańskiego pokazała, iż szkoły z terenu gminy Rudnik nad Sanem zajmowały wysokie miejsca w zakresie oceny poziomu nauczania. Na liście szkół z terenu powiatu nizańskiego najwyżej oceniane były szkoły:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej w Rudniku nad Sanem zajmująca 3 miejsce,
- Publiczna Szkoła nr 2 w Rudniku nad Sanem zajmująca 9 miejsce,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Rudniku nad Sanem – 10 miejsce;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Przędzeli na 12 miejscu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Kopkach – 26 miejsce.

W tej ocenie szkoły na terenie gminy oceniane są zdecydowanie pozytywnie.

Gmina Rudnik nad Sanem plasuje się na 3 miejscu pod względem liczby uczniów podchodzących do egzaminu ósmoklasisty wśród gmin powiatu nizańskiego.

Potencjały	Wyzwania
zasoby lokalnych szkół	stopniowe zmniejszanie się liczby uczniów – wynik zmian demograficznych
nowoczesne przedszkole i żłobek	wyniki z egzaminów z matematyki i j. angielskiego poniżej średniej regionalnej
najwyższy wskaźnik skolaryzacji na tle gmin powiatu nizańskiego	
drugie miejsce spośród gmin powiatu nizańskiego w średniej ocenie wyników ze sprawdzianu ósmoklasisty	
wysokie wyniki w nauczaniu PSP Nr 3, Nr 2 i Nr 1 oraz PSP w Przędzeli w Rudniku nad Sanem	

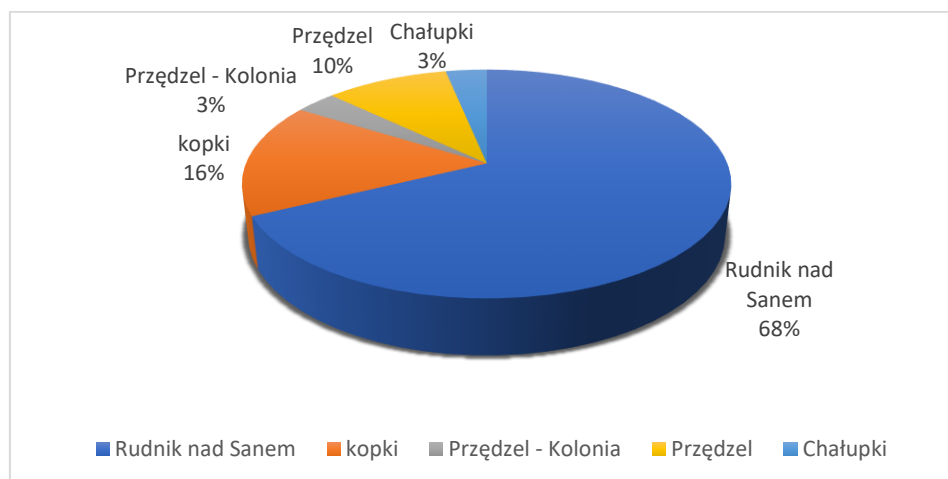
wysoka ocena mieszkańców dostępności do lokalnego systemu edukacji przedszkolnej, szkół podstawowych	
--	--

2.12. Kapitał społeczny

W 2022 roku na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem w Rejestrze Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowanych było **29 organizacji pożytku publicznego**, w tym:

- 4 podmioty prowadzące działalność w obszarze przeciwdziałania zagrożeniom i prowadzenia ratownictwa;
- 6 podmiotów prowadzących działalność rekreacyjno – sportową (kluby sportowe);
- 3 organizacje dobroczynne i wspierającej osoby wykluczone społecznie;
- 6 organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym, w tym również rozwojem lokalnej przedsiębiorczości;
- 5 organizacji zajmujących się dziedzictwem historycznym i krzewieniem patriotyzmu;
- 3 organizacje prowadzące działalność kulturalno - aktywizującą;
- 2 organizacje prowadzące działalność w obszarze przyrody, dziedzictwa naturalnego i środowiska.

Ponadto w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zarejestrowane na terenie gminy były **2 koła gospodyń wiejskich**.

Rysunek 18. Podział organizacji wg. lokalizacji siedziby

Ważnym elementem kapitału społecznego jest ocena aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy. Aktywność ta wyrażona jest poziomem frekwencji wyborczej, która odzwierciedla zainteresowanie mieszkańców zarówno sprawami lokalnymi jak i państwowymi.

Oceniając poziom aktywności obywatelskiej na podstawie frekwencji wyborczej mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem niestety należy ocenić na poziomie odbiegającym od średniej krajowej, regionalnej czy powiatowej. Jedynie w trakcie wyborów parlamentarnych w roku 2019 frekwencja wyborcza na poziomie gminy była wyższa od średniej regionalnej

i powiatowej, ponadto w wyborach samorządowych w roku 2014 głosujących na poziomie gminy było więcej niż średnia krajowa. Nie jest to zdecydowanie korzystna ocena aktualnej sytuacji obywatelskiej mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem. Przedstawiona sytuacja może w pewnym sensie wynikać z aktualnego marazmu społecznego, ale również może być wynikiem istotnej emigracji mieszkańców i braku możliwości oddania głosu w miejscu zamieszkania. Powyższy problem podkreśla wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy, który pokazuje rzeczywistą liczbę mieszkańców, w okresie analizy średnio wynoszący około 70% zameldowanych mieszkańców gminy.

Uwzględniając obwody wyborcze w obszarze analizowanej frekwencji wyborczej na poziomie gminy wyróżnia się obszar miasta. Mieszkańcy miasta Rudnik nad Sanem i Sołectwa Chałupki zdecydowanie aktywniej uczestniczyli w wyborach niż mieszkańcy pozostałej części wiejskiej gminy. W całym analizowanym okresie frekwencja wyborcza na poziomie miasta była wyższa od średniej frekwencji wyborczej dla gminy. Frekwencja zdecydowanie niższa była na obszarze Sołectwa Kopki, Przędzel oraz Przędzel – Kolonia.

Potencjały	Wyzwania
29 działających organizacji pożytku publicznego	rozwój oferty lokalnych organizacji, doposażenie w niezbędny sprzęt
2 koła gospodyń wiejskich	doposażenie lokalnych jednostek OSP
działalność społeczna lokalnych organizacji pozarządowych	niższa aktywność obywatelska oceniana na podstawie frekwencji wyborczej
	niższa frekwencja może wskazywać na wysoki udział emigracji czasowej zarobkowej

2.13. Finanse samorządowe

Ocenę sytuacji finansowej Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem opracowano na podstawie analizy budżetu Gminy dla okresu historycznego 2016 – 2022 oraz dla okresu prognozy finansowej – okresu realizacji strategii tj. od 2023 do 2030 roku. Analiza budżetu Gminy ma na celu wykazanie zdolności Gminy do zrealizowania planu działań i przedsięwzięć w okresie realizacji nowej strategii rozwoju gminy, ma na celu również wskazanie mocnych i słabych stron gminy w ocenie kondycji i zdolności finansowej Gminy do prowadzenia działań rozwojowych, realizowania własnej ścieżki rozwoju.

Analiza okresu historycznego 2016 – 2022 wskazuje na dwa kluczowe czynniki mające istotne znaczenie dla sytuacji finansowej Gminy. Pierwszym czynnikiem są zdolności Gminy do pozyskiwania kapitału zewnętrznego na realizowane inwestycje i projekty rozwojowe, natomiast drugim czynnikiem jest wpływ ogólnokrajowej i lokalnej sytuacji gospodarczej na dochody wpływające do budżetu Gminy. Oba przedstawione czynniki wywierają najwyższy udział w kondycji finansowej Gminy i zdolności finansowej do realizacji projektów rozwojowych.

Wykorzystanie okresu dynamicznego rozwoju gospodarczego kraju w połączeniu z pozyskiwaniem środków unijnych, zapewniło doskonałe warunki do realizacji własnej ścieżki

strategicznego rozwoju Gminy i realizowania niezbędnych projektów rozwojowych, których główny cel opierał się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem. Są to kluczowe czynniki, które będą miały również istotne znaczenie dla okresu realizacji strategii.

Ocena finansów Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem dla okresu 2023 – 2030 tj. okresu prognozy, okresu wdrażania projektowanej strategii rozwoju stanowi analizę zdolności Gminy do realizacji zaplanowanych w strategii celów i działań strategicznych.

Wartość prognozowanych dochodów ogółem w cenach bieżących zbliżona jest do poziomu dochodów ogółem z okresu 2018 – 2020, istotnym zagrożeniem dla finansów Gminy będzie jednak utrzymująca się wysoka inflacja. Istotne wydatki majątkowe planowane są jedynie dla okresu 2023 – 2024. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost dochodów bieżących względem wydatków bieżących, co wymaga szczególnego monitorowania w okresie realizowanej strategii.

Uwzględniając wskaźnik dopuszczalnego limitu zadłużenia i wskaźnik bieżącego zadłużenia w poszczególnych latach prognozy, Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem posiada istotne możliwości finansowania własnego rozwoju w oparciu o kapitał zwrotny. Zdolność finansową podnosi również prognozowany wzrost w dochodach z podatku dochodowego (w cenach bieżących). Istotną różnicą względem analizowanego okresu historycznego jest zerowy wskaźnik dochodów majątkowych. Wynika to z przejściowego okresu oczekiwania na uruchomienie nowej perspektywy finansowej UE 2021 – 2027. W ten sposób połączenie zdolności do finansowania rozwoju gminy w oparciu o finansowanie zwrotne i instrumenty bezzwrotne, można zdecydowanie pozytywnie ocenić zdolności finansowe Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do realizacji przyjętych celów w perspektywie czasowej projektowanej strategii rozwoju. Podkreśla to również najniższy wskaźnik spłaty zadłużenia i kwoty długu od roku 2025 uwzględniając okres pełnej analizy finansów Gminy tj. od 2016 do 2030 r.

W ten sposób wyzwaniem dla Gminy w okresie realizacji strategii będzie utrzymanie trendu wzrostowego dla dochodów bieżących, w tym wpływów z podatku dochodowego do budżetu, kontrolowanie wydatków bieżących (pokrywanie wydatków bieżących dochodami bieżącymi), a także pozyskiwanie kapitału zewnętrznego na realizację działań przedstawionych w strategii.

Potencjały	Wyzwania
korzystna ocena zdolności Gminy do finansowania własnego rozwoju w oparciu o własny budżet	utrzymanie trendu wzrostowego dla dochodów bieżących, w tym wpływów z podatku dochodowego do budżetu,
dynamiczny okres rozwoju Gminy w latach 2018 - 2022	pozyskiwanie kapitału zewnętrznego na realizację działań przedstawionych w strategii

niski wskaźnik zadłużenia	kontrolowanie wydatków bieżących (pokrywanie wydatków bieżących dochodami bieżącymi), ze względu na stopniowy ich wzrost w ostatnich latach
wzrost w dochodach z podatku dochodowego – wzrost zamożności mieszkańców	istotny wpływ na rozwój gminy zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji
najniższy wskaźnik spłaty zadłużenia i kwoty długu w okresie prognozy od roku 2025 uwzględniając okres pełnej analizy finansów Gminy tj. od 2016 do 2030 r. – zdolność do realizacji działań Strategii	

2.14. Analiza strategiczna SWOT Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

Podsumowaniem diagnozy społeczno – gospodarczej Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem jest opracowana analiza strategiczna SWOT. Nazwa analizy jest akronimem od angielskich słów określających cztery obszary objęte analizą:

Strengths – silne strony,

Weaknesses – słabe strony,

Opportunities – szanse,

Threats – zagrożenia.

Silne i słabe strony to elementy analizy wewnętrznej, analizy obecnej sytuacji gminy, natomiast szanse i zagrożenia to elementy analizy zewnętrznej, ocena warunków i trendów wpływających z otoczenia gminy. Analiza wnętrza pokazuje obecne dobre i złe strony gminy, aktualną jakość usług publicznych i ogólną jakość życia na terenie gminy. Analiza zewnętrzna to ocena sytuacji gminy uwzględniając uwarunkowania i zmiany rynkowe, prawne i inne mające wpływ na przyszłą sytuację gminy, a które bezpośrednio nie występują na terenie gminy. To zarówno zagrożenia, które mogą zagrozić rozwojowi gminy, ale również szanse, które z toczona gminy mogą przyczynić się do oczekiwanego rozwoju.

Analizę SWOT dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem opracowano wg. podziału na poszczególne obszary diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

ANALIZA SWOT

OBSZAR: POŁOŻENIE I LOKALIZACJA GMINY	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- dostępność komunikacyjna, położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych regionu; - dobrze skomunikowanie wszystkich miejscowości na terenie gminy, podnoszące jakość życia na terenie gminy i jakość mieszkalnictwa; - najlepsza dostępność do sieci internetu szerokopasmowego jako potencjał do rozwoju mieszkalnictwa i rozwoju gospodarczego; - pozytywna ocena mieszkańców w zakresie dostępności do sieci Internetu szerokopasmowego;	- obszary gminy wymagające poprawy w zakresie infrastruktury drogowej; - uciążliwość drogi krajowej przechodzącej przez teren miasta Rudnik nad Sanem; - występujące „białe plamy” w obszarze dostępności do internetu szerokopasmowego;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
- rozwój gospodarczy miasta Rzeszów i wzrost zapotrzebowania na nowe lokale mieszkaniowe w otoczeniu aglomeracji Rzeszów, rozwój gospodarczy miasta Stalowa Wola i Nisko – tworzących ofertę nowych miejsc pracy dla mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem; - wzrost zapotrzebowania na budynki mieszkaniowe/utrzymujący się trend mieszkaniowy; - potencjał komunikacyjny w obszarze projektowanych nowych tras komunikacyjnych, w tym szprychy CPK, rozwój trasy S-19; - trend do osiedlania się mieszkańców na obszarach wolnych od zanieczyszczeń, czy trend poszukiwania zamieszkania w mniejszych miasteczkach i gminach;	- utrata potencjału ekonomicznego – gospodarczego kluczowych ośrodków przemysłowych w bezpośrednim otoczeniu gminy i miasta Rudnik nad Sanem; - kryzys ekonomiczny wywierający wpływ na zdolności finansowe Gminy do realizacji własnej ścieżki rozwoju; - obniżenie zamożności mieszkańców, w tym ograniczenie rynku budowlanego mieszkaniowego;

OBSZAR: DEMOGRAFIA	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- najniższy wskaźnik depopulacji spośród gmin sąsiednich – problem depopulacji na terenie gminy następuje w zdecydowanie wolniejszym tempie; - rozwój nowych terenów mieszkaniowych na terenie gminy, rozwój zabudowy jednorodzinnej;	- odpływ mieszkańców, choć w tempie zdecydowanie wolniejszym niż w sąsiednich gminach; - utrata potencjałów ekonomicznych – rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym kosztem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym; - obniżanie się liczby osób w wieku produkcyjnym – obniżanie się potencjału ekonomicznego gminy;

▪ kluczowe znaczenie miasta Rudnik nad Sanem, jako centralnego ośrodka administracyjno – gospodarczo – mieszkaniowego gminy; ▪ rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; ▪ trend rozwoju demograficznego na terenie sołectwa Chałupki;	▪ niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficznego; ▪ ujemny przyrost naturalny; ▪ ujemne saldo migracji w dwóch ostatnich latach badania; ▪ wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców na poziomie 70%, co równocześnie oznacza, iż średnio 30% mieszkańców gminy na stałe przebywa poza miejscem zameldowania;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
▪ uruchomienie nowych przestrzeni do rozwoju mieszkaniowego gminy; ▪ utrzymujący się trend migracji mieszkańców z ośrodków miejskich na tereny podmiejskie, mniejsze miasta i mniejsze gminy;	▪ kryzysy ekonomiczne; ▪ wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy równoczesnym obniżaniu się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym; ▪ obniżanie potencjału ekonomicznego gminy; ▪ ograniczenie dochodów Gminy;

OBSZAR: GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
▪ rozwój lokalnego sektora przedsiębiorczości - w 2021 roku nastąpił zdecydowany wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w stosunku do 2016 roku o <u>17,96%</u>; ▪ rozwój firm z sektora „przemysł u budownictwo” – wzrost o 29%; ▪ dominująca rola firm mikro – 96% udziału działających firm; ▪ sektor handlowy i motoryzacyjny, przetwórstwo przemysłowe, jako wiodące branże; ▪ Gmina Rudnik wiodący ośrodek gospodarczy powiatu niżańskiego; ▪ Dziedzictwo kulturowe i potencjał marki gminy „Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem – Stolica Polskiego Wikliniarstwa”; ▪ dostępność komunikacyjna – potencjał do rozwoju gospodarczego;	▪ niski wskaźnik firm większych niż mikro; ▪ poziom bezrobocia powyżej średniej powiatowej i regionalnej – najwyższy wskaźnik bezrobocia spośród gmin powiatu niżańskiego; ▪ negatywna ocena warunków do rozwoju przedsiębiorczości przez mieszkańców; ▪ 81% badanych mieszkańców ocenia możliwość znalezienia pracy na terenie gminy negatywnie, co pokazuje, iż ponad połowa mieszkańców znajduje lub poszukuje zatrudnienia poza granicami gminy;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
▪ dostępność do terenów inwestycyjnych – działalność Podstrefy Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁO-SAN;	▪ kryzys gospodarczy; ▪ utrata potencjału gospodarczego gminy i migracje przedsiębiorstw; ▪ przedłużające się działania wojenne na Ukrainie; ▪ utrzymujące się tempo wzrostu inflacji;

▪ rozwój gospodarczy kluczowych ośrodków w otoczeniu gminy: Stalowa Wola, Nisko, Rzeszów; ▪ rozwój gospodarczy kraju; ▪ budowa szlaku o znaczeniu międzynarodowym Via Carpatia; ▪ zakończenie działań wojennych na Ukrainie i wzrost zainteresowania ofertą biznesową polskich firm;	
---	--

OBSZAR: ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA KOMUNALNA	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
▪ potencjały do rozwoju turystyki aktywnej, rowerowej; ▪ wysoki wskaźnik lesistości; ▪ zmodernizowania oczyszczalnia ścieków umożliwiającą przyłączanie nowych odbiorców; ▪ wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej, jako potencjał do rozwoju mieszkaniowego i gospodarki niskoemisyjnej; ▪ wysoka ocena mieszkańców dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – pozytywna ocena działań Gminy w tym obszarze – potencjał do rozwoju mieszkalnictwa; ▪ niski poziom zanieczyszczenia lokalnego środowiska ciężkim przemysłem; ▪ potencjał zasobów naturalnych do rozwoju turystyki aktywnej, wypoczynkowej, rozwoju mieszkalnictwa na terenie „czystej” gminy; ▪ wzrost liczby odpadów zbieranych w sposób selektywny; ▪ potencjał klimatyczny do rozwoju infrastruktury OZE, rozwój OZE, wzrost zainteresowania OZE przez mieszkańców;	▪ niski udział instalacji OZE w sektorze budownictwa mieszkaniowego i publicznego; ▪ rosnąca liczba zbieranych odpadów komunalnych na terenie gminy, w tym przypadających na 1 mieszkańca; ▪ niski udział liczby mieszkańców gminy uczestniczących w systemie gospodarki odpadami – wskaźnik 70%; ▪ wysoki wskaźnik lesistości – jako ocena poziomu urbanizacji gminy; ▪ deficyty w dostępie do sieci kanalizacyjnej; ▪ niski wskaźnik zbierania odpadów w sposób selektywny – poniżej 50% zbieranych odpadów (choć zdecydowanie korzystnie oceniane jest tempo zmian w tym zakresie);
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
▪ wzrost zainteresowania budownictwem mieszkaniowym na terenach wolnych od zanieczyszczeń – terenach o wysokim wskaźniku udziału lasów i przyrody; ▪ wzrost zainteresowania mieszkańców turystyką aktywną, rekreacyjną; ▪ rozwój źródeł finansowania bezwrotnego dla montażu OZE, wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji;	▪ niedostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb rozwoju mieszkalnictwa; ▪ wzrost cen za odbiór i zagospodarowanie odpadów na rynku krajowym; ▪ wzrost cen za energię, gaz; ▪ wzrost cen za montaż instalacji OZE i termomodernizację; ▪ wzrost kosztów zewnętrznych prowadzenia gospodarki odpadami;

OBSZAR: KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA – CZAS WOLNY	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- wypracowana marka gminy - Rudnik nad Sanem Stolicą Polskiego Wikliniarstwa; - Rosnące zainteresowanie ofertą lokalnego ośrodka „Centrum Wikliniarstwa” – zasoby i oferta Centrum Wikliniarstwa; - znaczenie dziedzictwa kulturowego „wikliniarstwa” na arenie międzynarodowej i krajowej; - potencjały gminy do budowania oferty w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze – Szlak wiklinowych rzeźb, Młyn – Kaszarnia; Kościół pw. Św. Trójcy, zasoby przyrodnicze i ścieżki dydaktyczne na terenie Nadleśnictwa Rudnik nad Sanem, Pomnik Hrabiego Hompescha, Głaz pamięci poległych i pomordowanych, Zespół pałacowo – parkowy Tarnowskich, Zielony Szlak Rowowy ATR, szlak Green Velo; - dostępność do szerokiej oferty rekreacyjno – sportowej na terenie gminy; - działalność organizacji pozarządowych w obszarze sportu i rekreacji; - korzystna ocena mieszkańców dostępności do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; - różnorodna oferta kulturalna MOK w Rudniku nad Sanem; - organizacja imprez o znaczeniu ponadlokalnym – produkt turystyczny gminy „Wiklina Rudnik nad Sanem” – produkt turystyczny;	- konieczna modernizacja Domu Kultury w Rudniku nad Sanem, dostosowanie budynku do obecnych standardów i nowoczesnych technologii – rozwój oferty kulturalnej gminy; - mieszkańcy wskazali na potrzeby w poprawie infrastruktury kultury i rozrywki, podobnie oczekują poprawy oferty kulturalnej dla mieszkańców; - potrzeby w rozwijaniu zasobów lokalnych organizacji pozarządowych – klubów sportowych; - niska ocena mieszkańców w zakresie potencjału i obecnych usług turystycznych; - potrzeby w modernizacji infrastruktury sportowej służącej mieszkańcom; - mieszkańcy dostęp do bazy gastronomicznej/ restauracyjnej i noclegowej oceniają na poziomie zdecydowanie niewystarczającym; - niska ocena mieszkańców w zakresie zdolności i potencjału gminy do rozwoju turystyki; - ograniczona oferta wyznaczonych szlaków rowerowych, pieszych;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
- rozwój turystyki opartej o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i zabytki historyczno – kulturowe oraz przyrodnicze; - utrzymujący się trend do rozwoju turystyki aktywnej; - rozwój turystyki krajoznawczej;	- obniżenie dochodów gminy uniemożliwiających utrzymanie posiadanych zasobów i zabytków historycznych w wymaganym stanie materialnym oraz zasobów rekreacyjno – sportowych; - kryzys gospodarczy wywierający wpływ na obniżenie zdolności finansowych do promocji wikliniarstwa – marki gminy;

OBSZAR: PLANOWANIE PRZESTRZENNE I FINANSE GMINY	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
wyznaczone mpzp dla trzech obszarów rozwojowych gminy: osiedla Piaski III przy ul. Kończyckiej w Rudniku nad Sanem, terenu	niski wskaźnik objęcia powierzchni gminy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

zabudowy przemysłowo – usługowej przy ul. Stalowej w Rudniku nad Sanem, terenu zabudowy usługowej przy ul. Sandomierskiej w Rudniku nad Sanem; ▪ Rudnik nad Sanem – główny ośrodek administracyjno – gospodarczy gminy i ważny ośrodek miejski powiatu niżańskiego; ▪ korzystna ocena zdolności Gminy do finansowania własnego rozwoju w oparciu o własny budżet; ▪ dynamiczny rozwój Gminy (na podstawie analizy finansowej Gminy w okresie 2018 – 2022; ▪ doświadczenie Gminy w pozyskiwaniu kapitału zewnętrznego; ▪ możliwości finansowe Gminy do realizacji nowych zadań i wyzwań w okresie nowej strategii; ▪ najniższy wskaźnik spłaty zadłużenia i kwoty długu w okresie prognozy od roku 2025 uwzględniając okres pełnej analizy finansów Gminy tj. od 2016 do 2030 r. – zdolność do realizacji działań Strategii ▪ wzrost w dochodach z podatku dochodowego – wzrost zamożności mieszkańców;	▪ mieszkańcy oczekują dalszego rozwoju przestrzeni publicznych w infrastrukturę publiczną typu: parki, skwery i place; ▪ ograniczone zdolności do usystematyzowanego rozwoju gminy opartego o planowanie przestrzenne; ▪ wysokie uzależnienie rozwoju inwestycyjnego Gminy od środków zewnętrznych; ▪ istotny wzrost wydatków bieżących - konieczność kontrolowania wydatków bieżących (pokrywanie wydatków bieżących dochodami bieżącymi), ze względu na stopniowy ich wzrost w ostatnich latach;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
▪ uruchomienie nowych przestrzeni do rozwoju, w szczególności w obszarze mieszkaniowym, gospodarczym i turystycznym; ▪ uruchomienie nowych źródeł finansowania rozwoju jst; ▪ źródła finansowania mpzp;	▪ rozwój przestrzeni mieszkaniowych w gminach ościennych; ▪ konkurencyjność w obszarze jakości życia na terenie gmin ościennych; ▪ kryzys gospodarczy; ▪ przedłużający się okres budowy kluczowych tras komunikacyjnych w otoczeniu gminy; ▪ kryzys gospodarczy i stagnacja na rynku – obniżenie wpływu dochodów do budżetu;

OBSZAR: BEZPIECZEŃSTWO	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
▪ teren gminy i miasta Rudnik zalicza się do terenów o umiarkowanym zagrożeniu suszą; ▪ wzrost liczby odnotowywanych „miejscowych zdarzeń”; ▪ dostępność do instytucji i jednostek odpowiedzialnych za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa, prowadzenie działań ratowniczych; ▪ działalność lokalnych jednostek OSP;	▪ zagrożenia i ryzyko powodziowe wzdłuż rzeki San; ▪ zmniejszenie się liczby zdarzeń w okresie 2018 – 2021, do których musiały wyjeżdżać jednostki OSP; ▪ obniżenie liczby pożarów; ▪ konieczność dostosowania się jednostek do zmieniających się rodzajów zdarzeń, w tym zdarzeń drogowych;

- pozytywna ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego przez mieszkańców gminy; - wysoki wskaźnik wykrywalności przestępstw spośród gmin powiatu nizańskiego;	- najwyższy wskaźnik zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej spośród gmin powiatu nizańskiego – wysokie ryzyko; - wysokie zagrożenie przestępczymi spośród gmin powiatu nizańskiego – 2 miejsce gminy po gminie Nisko; - rosnąca liczba interwencji Policji – wzrost o 31%; - zagrożenia wypadkami drogowymi na głównych trasach komunikacyjnych przechodzących przez teren gminy;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
rozwój technologii wspierających poziom bezpieczeństwa mieszkańców;	- wystąpienie zdarzeń losowych, zagrożeń naturalnych: powódzie, kataklizmy itp. - kryzysy gospodarcze obniżające sytuację materialną i zdolność mieszkańców do finansowania rozwiązań poprawiających poziom bezpieczeństwa np. w transporcie drogowym;

OBSZAR: POLITYKA SPOŁECZNA, ZDROWOTNA I MIESZKANIOWA	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- zasoby OPS w Rudniku nad Sanem; - systematyczny spadek liczby osób pobierających zasiłek stały - w okresie 2016 – 2021 obniżenie liczby osób korzystających z tego wsparcia o 35%; - systematyczny spadek liczby osób pobierających zasiłek okresowy - w okresie 2016 – 2021 obniżenie liczby osób korzystających z tego wsparcia o 68%; - rozwój zasobów mieszkaniowych na terenie gminy – wzrost liczby budynków mieszkaniowych w okresie 2016 – 2021 o prawie 4%; - dostępność do zasobów mieszkaniowych na poziomie wyższym niż w przypadku większości gmin sąsiednich, choć poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej; - pozytywna ocena mieszkańców w obszarze dostępności i pomocy społecznej; - pozytywna ocena mieszkańców w obszarze dostępności do opieki zdrowotnej;	- wysoki udział liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na tle gmin ościennych – 3 miejsce pod względem liczby osób korzystających z pomocy OPS; - wzrost liczby udzielnych porad lekarskich na terenie gminy – w okresie 2016 – 2021 o 7%; - deficyty mieszkaniowe - istotna różnica w dostępności do zasobów mieszkaniowych względem średniej krajowej, choć zdecydowanie wyższa niż średnia powiatowa
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
wzrost zamożności mieszkańców – poprawa sytuacji gospodarczej w kraju – rozwój budownictwa mieszkaniowego i ograniczenie	- kryzys gospodarczy, utrata dochodów mieszkańców, problemy finansowe; - kryzysy i klęski naturalne;

- liczby osób wymagających wsparcia w ramach środowiskowej pomocy społecznej; - technologie wspierające osoby niepełnosprawne, chore; - usprawnienie systemu zdrowia w Polsce; - rozwój instrumentów wspierających budownictwo mieszkaniowe, w tym budownictwo socjalne i komunalne;	- wzrost przestępczości; - depopulacja gminy i starzenie się społeczeństwa mające wpływ na sytuację ekonomiczną gminy;
---	---

OBSZAR: EDUKACJA I WYCHOWANIE	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- rozwinięta sieć placówek szkolnych – szkoły podstawowe i szkoła średnia; - dostęp do nowoczesnego przedszkola i żłobka na terenie gminy; - najwyższy wskaźnik skolaryzacji na tle gmin powiatu niżańskiego; - drugie miejsce gminy Rudnik nad Sanem wśród gmin powiatu niżańskiego w średniej ocenie wyników ze sprawdzianu ósmoklasisty; - wysokie wyniki w nauczaniu PSP Nr 3, Nr 2 i Nr 1 oraz PSP w Przędzeli w Rudniku nad Sanem; - wysoka ocena mieszkańców dostępności do lokalnego systemu edukacji przedszkolnej, szkół podstawowych – jakość życia i mieszkalnictwa;	- stopniowe zmniejszanie się liczby uczniów – wynik zmian demograficznych; - wyniki z egzaminów z matematyki i j. angielskiego poniżej średniej regionalnej; - zwiększenie dostępności szkół do nowoczesnego wyposażenia dydaktycznego; - wsparcie szkół w kształceniu w kierunku kompetencji kluczowych – deficyty szkół;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
- zwiększenie dostępu do źródeł finansowania zakupu niezbędnego wyposażenia dydaktycznego i rozwoju infrastruktury edukacyjnej; - zwiększenie dostępu do źródeł finansowania termomodernizacji obiektów oświatowych i montażu OZE; - dofinansowanie systemu nauczania w kraju; - dostęp do kadry nauczycieli o wysokich kwalifikacjach, rozwój kwalifikacji nauczycieli;	- obniżenie potencjału ekonomicznego gminy; - migracje zarobkowe mieszkańców, w tym w szczególności ludzi młodych; - migracje uczniów do szkół zlokalizowanych poza terenem gminy, obniżenie wskaźnika skolaryzacji; - obniżenie liczby nauczycieli – problemy w dostępie do wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej; - rozwój konkurencyjnych ośrodków edukacyjnych na terenie gmin sąsiednich;

OBSZAR: KAPITAŁ SPOŁECZNY/AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	
MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
- dostępność do szerokiej oferty lokalnie działających podmiotów społecznych - 29 działających organizacji pożytku publicznego oraz 2 działające koła gospodyń wiejskich; - organizacje wspierające rozwój gminy w oparciu o dziedzictwo kulturowe i tożsamość lokalną; - wyższa aktywność obywatelska wyrażona aktywnością wyborczą na terenie miasta Rudnik nad Sanem;	- ograniczone możliwości finansowe lokalnych organizacji społecznych do rozwoju i prowadzenia działań społecznych; - uzależnienie lokalnych organizacji od finansowania zewnętrznego; - zróżnicowane warunki infrastrukturalne i sprzętowe organizacji społecznych; - potrzeby doposażenia działających lokalnych jednostek OSP, w tym dostosowanie ich do zmieniających się wyzwań; - niższa aktywność obywatelska mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem względem gmin ościennych oceniana na podstawie frekwencji wyborczej; - niższa frekwencja może wskazywać na wysoki udział emigracji czasowej zarobkowej;
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
- rozwój społeczno – gospodarczy gminy - wzrost partycypacji społecznej mieszkańców, budowa strategii rozwoju gminy włączając mieszkańców i głównej grupy interesariuszy strategii.	- utrata zaufania do władzy publicznej; - kryzys gospodarczy; - obniżenie potencjału ekonomicznego gminy; - obniżenie aktywności społecznej lokalnych organizacji społecznych.

3. Matryca rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

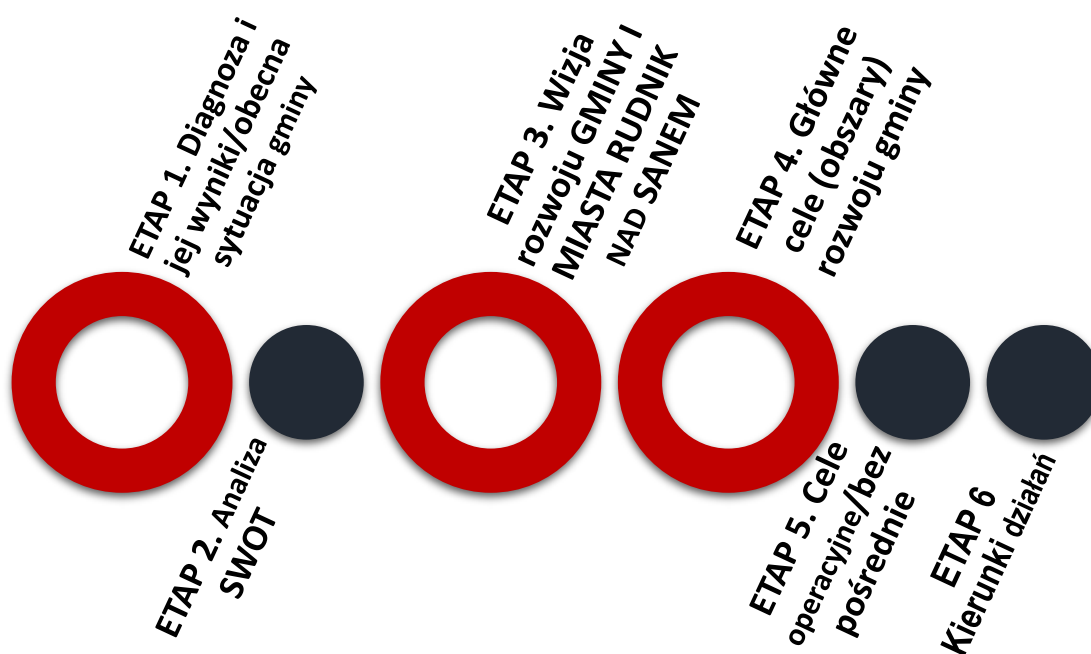
Schemat ścieżki rozwoju GMINY i MIASTA RUDNIK NAD SANEM w oparciu o analizę strategiczną.

ANALIZA STRATEGICZNA

PRZEJŚCIE OD DIAGNOZY (analiza problemów i potencjałów)

DO CELÓW STRATEGICZNYCH (wizja rozwoju i cele strategiczne)

STAN DOCELOWY - CZYLI GDZIE CHCEMY BYĆ w 2030

WIZJA ROZWOJU GMINY I MIASTA RUDNIK NAD SANEM

Na podstawie diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej gminy i miasta Rudnik nad Sanem, w tym w oparciu o zdiagnozowane problemy i potencjały gminy opracowano Wizję Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030.

Wizja rozwoju gminy to opis oczekiwanego stanu danej jednostki samorządowej w okresie kilku najbliższych lat. Wizja pełni ważne funkcje w zakresie¹²:

- przedstawiania docelowego stanu jednostki, docelowej sytuacji i warunków panujących na rozwijanym terenie;
- informowania o założeniach, celach i aspiracjach osób ją formułujących;
- jednoczenia wokół ustalonej idei, z którą będą utożsamiać się ludzie z obszaru obowiązującego strategii.

W ten sposób opracowana Wizja Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem to stan docelowy na terenie gminy, do jakiego będą dążyć grupy interesariuszy w ramach określonych celów i działań przedstawionych w niniejszym opracowaniu.

GMINA I MIASTO RUDNIK NAD SANEM - WAŻNY OŚRODEK MIESZKANIOWY I GOSPODARCZY POWIATU NIŻAŃSKIEGO.

CHCEMY BYĆ GMINĄ BAZUJĄCĄ NA TRADYCIJ,
ATRAKCYJNĄ DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW
O WYSOKIM POZIOMIE JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH
I PRYWATNYCH.

**RUDNIK NAD SANEM STOLICĄ POLSKIEGO
WIKLINIARSTWA W 2030 ROKU.**

Przedstawiona wizja rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030 została określona na podstawie opracowanej diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej gminy, kluczowego dla formułowania celów strategii dokumentu.

Podstawowym przyjętym założeniem strategicznym jest rozwój społeczno – gospodarczy gminy i miasta Rudnik nad Sanem w czterech wyselekcjonowanych i najważniejszych dla rozwoju gminy obszarach: **przedsiębiorczość i rolnictwo**, z dużym naciskiem na branżę wikliniarską, jako wiodącą markę gminy; **turystykę, wypoczynek zdrowie**, jako przestrzeń do

¹² Źródło: Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, MRR, Wa-wa 2012;

rozwoju czasu wolnego i aktywności zdrowotnej dla mieszkańców i turystów, wykorzystując potencjały gminy do jej rozwoju na bazie dziedzictwa kulturowego, jakim jest wikliniarstwo; **jakość życia**, obszar obejmujący podstawową ofertę zamieszkania i życia na terenie gminy; a także **kulturę, oświatę i pomoc społeczną**, obszar związany z istotną dla rozwoju gminy aktywnością społeczną, kulturową i edukacyjną.

Istotnym przyjętym założeniem rezultatów wdrażania strategii jest utrzymanie i dalszy rozwój gminy i miasta Rudnik nad Sanem, jako ważnego ośrodka gospodarczo – mieszkaniowego powiatu nizańskiego z potencjałem do dalszego rozwoju wg. przyjętego już w latach wcześniejszych wypracowanego modelu rozwoju. Wykształcony model rozwoju strategicznego gminy bazuje na posiadanych zasobach i potencjałach dziedzictwa kulturowego.

Realizacja przyjętych celów ma przyczynić się do rozwoju gminy i miasta w obszarze wypracowanej marki „**Rudnik Stolicą Polskiego Wikliniarstwa**”. Stwarza to istotne szanse do rozwoju gminy w oparciu o własne, zdiagnozowane i utrwalone potencjały do rozwoju gminy w obszarze społecznym, kulturowym i gospodarczym. Jest to istotny czynnik, który stanowi o wartości gminy i miasta Rudnik nad Sanem na regionalnym i krajowym rynku dziedzictwa kulturowego. Gmina nadal wokół tego obszaru będzie budować własną ścieżkę rozwoju, dostosowując ją do obecnych i nadchodzących wyzwań, potencjałów i problemów. Kluczowym efektem będzie stworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego gminy, którego jednym z kluczowych mechanizmów wsparcia będzie dziedzictwo kulturowe branży wikliniarskiej. Jednak istotnego znaczenia nabiera również oczekiwany rozwój gospodarczy w innych niespokrewnionych z wikliniarstwem branżach, a docelowym efektem będzie rozwój gospodarczy i wymierny rezultat związany z rozwojem przestrzeni i zasobów mieszkaniowych, jako bezpośredniego i wymiennego efektu rozwoju gospodarczego gminy. Obecnie gmina i miasto Rudnik nad Sanem zajmuje drugie miejsce po gminie i mieście Nisko pod względem liczby działających firm w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy, przekraczając średnią powiatową. Wyzwaniem będzie stopniowe zbliżanie się do średniej liczby firm na terenie regionu i kraju, względem których gmina musi zdecydowanie poprawić swoją sytuację.

Rozwój gospodarczy realizowany będzie w ramach I obszaru strategicznego „**Przedsiębiorczość i rolnictwo**”. Celem rozwoju gospodarczego będzie wzrost liczby działających firm na terenie gminy, w tym firm budujących swój potencjał w oparciu o posiadane walory dziedzictwa kulturowego gminy, ale również w oparciu o rozwój sektora rolniczego, jako istotnego dla branży wikliniarskiej sektora działalności produkcyjnej. Ważnym elementem rozwoju będzie dywersyfikacja działalności gospodarczej, czyli budowanie rozwoju gospodarczego nie tylko w oparciu o branżę wikliniarską, ale również związaną z innymi branżami, które już działają i mogą zaistnieć na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem.

Utrzymanie znaczenia ważnego ośrodka gospodarczo – mieszkaniowego powiatu nizańskiego nie będzie możliwe bez zapewnienia przestrzeni do zamieszkania i życia na terenie gminy. Zdolność do rozwoju tej przestrzeni związana będzie z wykorzystaniem zdefiniowanych potencjałów endogenicznych m.in. do rozwoju turystyki kulturowej, rekreacyjnej i przyrodniczej. Rozwój potencjału gminy i miasta Rudnik nad Sanem, jako ważnego ośrodka gospodarczo – mieszkaniowego powiatu nizańskiego obejmował będzie rozwój przestrzeni do wypoczynku, spędzania czasu wolnego, rozwoju turystyki i aktywności zdrowotnej, jako

warunków do rozwoju demograficznego i społecznego gminy. W ten sposób budowana ścieżka rozwoju opierać się będzie na budowaniu oferty, z której korzystać będą zarówno mieszkańcy gminy, jak również turyści. Podstawą turystyki oczywiście będzie wikliniarstwo, ale również zdefiniowane zasoby przyrodnicze, które tworzą potencjały do budowy m.in. ścieżek rowerowych czy rozwijania tras turystycznych, przyrodniczych itp. Drugim ważnym obszarem, który będzie miał istotny wpływ na znaczenie gminy na tle powiatu, będzie jakość oferty rekreacyjno – sportowej, czyli przestrzeni do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, i turystów. Wszystkie przedstawione powyżej założenia realizowane będą w ramach obszaru **II. Turystyka, wypoczynek i zdrowie.**

Trzecim obszarem, który wywiera istotny wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy i przedstawioną wizję rozwoju gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest obszar strategiczny Nr **III. Jakość życia.** Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem, jak wykazano już w opracowanej diagnozie zrealizowała już wiele działań, żeby dostępność do podstawowej infrastruktury komunalnej i publicznej była zapewniona dla wszystkich mieszkańców gminy. W okresie 2023 – 2030 przewiduje się realizację działań uzupełniających w zakresie infrastruktury komunalnej, czy doprowadzenia jej do nowych przestrzeni rozwoju gospodarczo – mieszkaniowego gminy. Ważnym elementem rozwoju gminy w ramach tego obszaru będzie zapewnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców na wielu płaszczyznach życia codziennego, zarówno w wymiarze infrastrukturalnym, jak również społecznym. Osiągnięcie znaczenia ważnego ośrodka gospodarczo – mieszkaniowego gminy nie będzie ponadto możliwe bez zapewnienia dostępności dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, czy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uwzględniając aktualne rosnące znaczenie grup mieszkańców w wieku poprodukcyjnym bardzo ważne jest dostosowanie oferty usług publicznych dla rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Rozwój gminy w obszarze jakości życia ukierunkowany będzie ponadto na zasady zrównoważonego rozwoju, uwarunkowania rozwoju infrastrukturalnego i gospodarczego od wartości lokalnego środowiska, z zachowaniem jego najważniejszych walorów dla przyszłych pokoleń mieszkańców gminy. Końcowym wskaźnikiem rozwoju gminy, podobnie, jak w przypadku wymiaru gospodarczego będzie rozwój lokalnego sektora mieszkaniowego. W tym celu planowane są również działania prowadzące do zwiększenia przestrzeni mieszkaniowych na terenie gminy, jako konkurencyjnej oferty dla nowych mieszkańców gminy.

Czwartym wymiarem rozwoju społeczno – gospodarczego gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest obszar strategicznego rozwoju nr **IV. Kultura, oświata i pomoc społeczna.** Wymiar jakości oferty kulturowej, edukacyjnej i społecznej jest nie mniej istotny, niż wymiar gospodarczy i infrastrukturalny. Elementy inwestycyjne zapewniają podstawowe warunki do zamieszkania i życia na terenie gminy, natomiast oferta kulturowa, oświatowa i społeczna tworzy przestrzeń, od której jakość życia codziennego jest uzależniona. Wymiar kulturowy to jakość życia codziennego, ale również wartość gminy na tle innych jednostek samorządowych. Wymiar edukacyjny to zdolność do kształcenia przyszłych pokoleń mieszkańców gminy, budowania więzi pomiędzy obecnym i przyszłym pokoleniem osób w wieku produkcyjnym, a także kluczowy warunek do przyszłego rozwoju gospodarczego gminy. Elementem łączącym rozwój społeczny i gospodarczy gminy jest zapewnienie równych warunków do życia na terenie gminy dla wszystkich mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym i degradacją społeczną. Jakość oferty kulturowej, edukacyjnej i społecznej to równie istotny

warunek konkurencyjności gminy na tle innych jednostek samorządowych, który determinuje przyszłą i obecną strukturę demograficzną gminy. W ten sposób w ramach czwartego obszaru, od którego uzależniony będzie przyszły rozwój gminy wspierane będzie rozwijanie lokalnej oferty kulturowej, społecznej i edukacyjnej. Kluczowym w tym znaczeniu będzie rozwój sektora aktywności i integracji społecznej mieszkańców, jako wspólnoty mieszkańców, którzy razem tworzą społeczność gminną.

Schemat rozwoju strategicznego gminy i miasta Rudnik nad Sanem oparto o cztery kluczowe filary rozwoju, które według diagnozy wykazują największy wpływ na skuteczny i efektywny rozwój społeczno – gospodarczy gminy. Przedstawiony model rozwoju strategicznego wypracowany został w oparciu o wyniki opracowanej diagnozy społeczno – gospodarczej, w tym analizy problemów i potencjałów endogenicznych gminy, ale również w oparciu o analizę potrzeb i potencjałów wskazanych w badaniu mieszkańców. Jest to bardzo istotne dla wskazania społecznego i partycypacyjnego modelu rozwoju gminy w okresie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030.

4. Kierunki rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

4.1. Cele strategicznego rozwoju

Obszary rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030:

OBSZAR STRATEGICZNY I

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO

CELE STRATEGICZNE

Cel nr 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, a także przeciwdziałanie bezrobociu.

Kierunki działań:

- Działania ukierunkowane na tworzenie nowych firm na terenie gminy, wspieranie młodych firm i start – upów;
- Wspieranie w informowaniu o źródłach finansowania działalności gospodarczej i pozyskiwaniu kapitału na działalność;
- Tworzenie i rozwój terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą;
- Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych;
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych;
- Projekty mające na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych;
- Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych firm na terenie gminy;

Przedsięwzięcia:

- Utworzenie systemu informacji wspierającej rozwój przedsiębiorczości w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.
- Przebudowa lub rozbudowa targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Rudniku nad Sanem.
- Budowa, przebudowa lub remont dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych na terenie gminy.
- Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje.
- Odrestaurowanie budynku młyna przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem.
- Realizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób poszukujących pracy.

Cel nr 2. Wspieranie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.

Kierunki działań:

- Promocja wikliniarstwa oraz pozostałej oferty gospodarczej gminy – działania i kampanie promocyjne;
- Działania służące zachowaniu dziedzictwa kulturowego gminy w obszarze promocji wikliniarstwa;

Przedsięwzięcia:

- Organizacja działań oraz kampanii promocyjnych w obszarze wikliniarstwa.
 - Promocja wikliniarstwa, poprzez wydarzenia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i działalność Centrum Wikliniarstwa.
-

Cel nr 3. Wspieranie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego.

Kierunki działań:

- Zachowanie terenów rolniczych na terenie gminy;
- Wspieranie gospodarstw w prowadzeniu i rozwijaniu działalności rolniczej i przetwórczej;
- Inicjowanie działań w kierunku powstawania nowoczesnych gospodarstw rolnych;
- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych;
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych;
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.

Przedsięwzięcia:

- Organizacja szkoleń wspierających rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolnego.
-

OBSZAR STRATEGICZNY II
TURYSTYKA, WYPOCZYNEK I ZDROWIE.

CELE STRATEGICZNE

Cel nr 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.

Kierunki działań:

- Rewitalizacja i odnowa zdegradowanych przestrzeni publicznych;
- Promocja wikliniarstwa;
- Zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa kulturowego;
- Rozwój oferty turystycznej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego (wikliniarstwo);

Przedsięwzięcia:

- Rewitalizacja centrum miasta Rudnik nad Sanem.
- Promocja wikliniarstwa.
- Budowa, rozbudowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów służących promocji, kultywowaniu tradycji i lokalnej kultury oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Cel nr 5. Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.

Kierunki działań:

- Budowa i rozwój miejsc aktywności sportowo – wypoczynkowej;
 - Poprawa publicznej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej;
 - Budowa i wyznaczanie szlaków turystycznych i pieszo – rowerowych;
-

- Tworzenie i zagospodarowanie terenów oraz wyposażenie w infrastrukturę związaną z turystyką i rekreacją;
- Rozwój obecnej oferty i budowanie nowej oferty turystycznej gminy;
- Rozwój zaplecza gastronomicznego i noclegowego;
- Rozwój infrastruktury służącej zdrowiu mieszkańców;

Przedsięwzięcia:

- Budowa boisk wielofunkcyjnych, siłowni plenerowych, placów zabaw i innych obiektów rekreacyjno – sportowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
- Zagospodarowanie terenu nad zbiornikiem wodnym przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.
- Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rudniku nad Sanem.
- Budowa i przebudowa dróg pieszo – rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- Budowa, przebudowa, rozbudowa i wyposażenie budynków, obiektów i infrastruktury wspomagającej zdrowie (np. tężnia).
- Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Południowa Strefa Aktywności Społecznej – wieś Kopki.
- Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Północna Strefa Aktywności Społecznej – wieś Przędzel.

OBSZAR STRATEGICZNY III

JAKOŚĆ ŻYCIA

CELE STRATEGICZNE

Cel nr 6. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych.

Kierunki działań:

- Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej, w szczególności na terenach o najniższym wskaźniku dostępności;
- Doprowadzenie sieci wodno – kanalizacyjnej do nowych terenów mieszkaniowych na terenie gminy;

Przedsięwzięcia:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie.
- Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Rudniku nad Sanem.
- Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie.

-
- Przebudowa SUW przy ulicy Stróżańskiej i Chopina.

Cel nr 7. Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań:

- Budowa i przebudowa dróg lokalnych;
- Budowa bezpiecznych przejść dla pieszych;
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej z innymi kluczowymi ośrodkami gospodarczymi;
- Budowa chodników i ścieżek pieszo – rowerowych;
- Budowa nowych parkingów publicznych;
- Monitoring przestrzeni publicznej;
- Zapewnienie dostępności dla infrastruktury publicznej dla osób starszych i z niepełnosprawnościami – wdrażanie standardów dostępności;
- Ograniczenie ryzyka powodziowego;
- Obniżenie wskaźnika liczby przestępstw;
- Rozwój i wyposażenie lokalnych jednostek OSP;
- Ograniczenie ryzyka zagrożeń pożarowych, czy katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych;
- Zachowanie właściwej sprawności urządzeń melioracyjnych;
- Zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach aktywności społecznej, przestrzeń publiczna;
- Przeciwdziałanie ubóstwu;
- Zapewnienie środowiskowej pomocy społecznej dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- E-usługi i cyfryzacja jednostek publicznych;
- Zwiększenie dostępności do internetu szerokopasmowego dla wszystkich mieszkańców gminy;

Przedsięwzięcia:

- Przebudowa dróg, chodników i dróg pieszo – rowerowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
 - Budowa i przebudowa parkingów przy cmentarzach na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.
 - Rozbudowa systemu monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy.
 - Zapewnienie dostępności dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w budynkach publicznych.
 - Przebudowa remizy OSP oraz wyposażenie podmiotów odpowiedzialnych za akcje ratownicze i usuwanie skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno – ekologicznych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
 - Rozwój e-usług, w tym e-administracji, wyposażenie jednostek publicznych w niezbędny sprzęt i oprogramowanie.
-

-
- Rozwój sieci Internetu szerokopasmowego na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.

Cel nr 8. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.

Kierunki działań:

- Rozwój gospodarki niskoemisyjnej;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Rozwój OZE;
- Budowa magazynów energii;
- Modernizacja oświetlenia publicznego na energooszczędne;
- Realizacja projektów parasolowych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej;
- Doradztwo i wspieranie w kierunku rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy;
- Tworzenie zielono – niebieskiej infrastruktury;
- Budowa infrastruktury i zakup wyposażenia dotyczącego zabezpieczenia przeciw-powodziowego;
- Zakup wyposażenia oraz budowa infrastruktury i obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki odpadami;
- Rozwój i wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Zachowanie bioróżnorodności;
- Ograniczenie ryzyka suszy i jej skutków;
- Budowa małej retencji w miejscach gromadzenia się „deszczówki”;
- Edukacja ekologiczna mieszkańców;
- Podniesienie jakości powietrza, monitoring zanieczyszczenia powietrza;
- Rozwój elektromobilności;
- Ograniczenie realizacji inwestycji na terenach zalewowych;

Przedsięwzięcia:

- Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie.
 - Termomodernizacja oraz wyposażenie budynków użyteczności publicznej na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem w ekologiczne i odnawialne źródła energii.
 - Realizacja projektów parasolowych (montaż instalacji OZE) w gospodarstwach domowych.
 - Rozwój małej retencji, wspieranie w kierunku budowy przydomowych zbiorników retencyjnych i w miejscach gromadzenia się deszczówki.
-

Cel nr 9. Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.

Kierunki działań:

- Tworzenie nowych przestrzeni przeznaczonych pod rozwój sektora mieszkaniowego;
- Poprawa warunków do zamieszkania na terenie gminy;
- Podniesienie dostępności komunikacyjnej nowych terenów mieszkaniowych;

Przedsięwzięcia:

- Utworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych.
 - Uzbrojenie nowych obszarów mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę komunalną na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
 - Przebudowa budynków komunalnych należących do Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.
-

OBSZAR STRATEGICZNY IV**KULTURA, OŚWIATA I POMOC SPOŁECZNA**

CELE STRATEGICZNE

Cel nr 10. Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.

Kierunki działań:

- Rozwój oferty kulturowej gminy;
- Poprawa jakości i dostosowanie obecnej infrastruktury kulturalnej do potrzeb mieszkańców i aktualnych rozwiązań technologicznych;
- Budowa zróżnicowanej oferty kulturowej;
- Odnowa i restauracja lokalnych zabytków kultury;

Przedsięwzięcia:

- Przebudowa, rozbudowa, odrestaurowanie i wyposażenie budynku domu kultury i kina przy ul. Grunwaldzkiej w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.

Cel nr 11. Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.

Kierunki działań:

- Zapewnienie przestrzeni na potrzeby działania organizacji społecznych;
 - Promocja wolontariatu;
 - Wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, lokalnych kół gospodyń wiejskich;
 - Rozwój aktywności społecznej i aktywizującej mieszkańców;
-

-
- Budowa oferty spędzania czasu wolnego we współpracy z lokalnymi organizacjami społecznymi;
 - Tworzenie i modernizacja świetlic wiejskich jako formy aktywizacji mieszkańców.
 - Aktywizacja mieszkańców poprzez wspieranie rozwoju Kół Gospodyń Wiejskich;
 - Tworzenie oferty dla seniorów;
 - Zwiększenie partycypacyjnego zarządzania Gminą;
 - Rozwój stref aktywności społecznej i aktywizacji mieszkańców;
 - Budowa oferty kierowanej do seniorów,
 - Rozwój oferty spędzania wolnego czasu tworzonej przez lokalne organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich;

Przedsięwzięcia:

- Przebudowa i wyposażenie budynków użyteczności publicznej pod potrzeby działalności stowarzyszeń społecznych funkcjonujących na terenie miasta Rudnik nad Saniem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
- Rozwój oferty realizowanej przez lokalne koła gospodyń wiejskich, doposażenie w sprzęt do prowadzenia działalności społecznej.
- Wspieranie aktywności społecznej lokalnych organizacji i kół gospodyń wiejskich, re-alizacja oddolnych inicjatyw społecznych.

Cel nr 12. Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.

Kierunki działań:

- Rozwój systemu edukacji przedszkolnej i opieki żłobkowej, zwiększenie liczby miejsc w placówkach dla dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym (różne formy prowadzenia działalności żłobkowej i przedszkolnej);
- Podniesienie jakości działania lokalnych szkół podstawowych i szkoły średniej;
- Rozwój zaplecza szkół ukierunkowanego na kształcenie kompetencji kluczowych u uczniów;
- Podniesienie jakości nauczania, dostosowanie lokalnego systemu edukacji do nowych wyzwań technologicznych;

Przedsięwzięcia:

- Budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejącej bazy dydaktyczno – naukowej na cele edukacyjne na terenie gminy.
 - Tworzenie nowoczesnych pracowni dydaktycznych, w tym pracowni służących rozwojowi kompetencji kluczowych u uczniów.
-

4.2. Matryca rozwoju strategicznego

Obszar strategiczny		PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO
CEL NR 1		
Cele operacyjne	Cel nr 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą.	
Kierunki działań	- Działania ukierunkowane na tworzenie nowych firm na terenie gminy, wspieranie młodych firm i start – upów; - Wspieranie w informowaniu o źródłach finansowania działalności gospodarczej i pozyskiwaniu kapitału na działalność; - Tworzenie i rozwój terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą; - Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych; - Uzbrojenie terenów inwestycyjnych; - Projekty mające na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych; - Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych firm na terenie gminy;	
Przedsięwzięcia	- Utworzenie systemu informacji wspierającej rozwój przedsiębiorczości w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. - Przebudowa lub rozbudowa targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Rudniku nad Sanem. - Budowa, przebudowa lub remont dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych na terenie gminy. - Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje. - Odrestaurowanie budynku młyna przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem. - Realizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób poszukujących pracy.	
Rezultaty		Mierniki celu
Zwiększenie liczby działających firm na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem.		Liczba działających podmiotów gospodarczych wg. rejestru REGON.
Wzrost powierzchni terenów inwestycyjnych.		Powierzchnia zagospodarowanych terenów inwestycyjnych.
Zmniejszenie poziomu bezrobocia.		Liczba osób pozostających bez zatrudnienia.

Obszar strategiczny		PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO
CEL NR 2		
Cele operacyjne	Cel nr 2. Wspieranie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.	
Kierunki działań	Promocja wikliniarstwa oraz pozostałej oferty gospodarczej gminy – działania i kampanie promocyjne;	

Przedsięwzięcia	- Działania służące zachowaniu dziedzictwa kulturowego gminy w obszarze promocji wikliniarstwa; - Organizacja działań oraz kampanii promocyjnych w obszarze wikliniarstwa. - Promocja wikliniarstwa, poprzez wydarzenia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i działalność Centrum Wikliniarstwa.
Rezultaty	Mierniki celu
Promocja wikliniarstwa.	Liczba wydarzeń promujących wikliniarstwo.
Wzrost zainteresowania rzemiosłem wikliniarskim.	Liczba odwiedzających Centrum Wikliniarstwa.

Obszar strategiczny	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO		
CEL NR 3			
Cele operacyjny	Cel nr 3. Wspieranie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego.		
Kierunki działań	• Zachowanie terenów rolniczych na terenie gminy; • Wspieranie gospodarstw w prowadzeniu i rozwijaniu działalności rolniczej i przetwórczej; • Inicjowanie działań w kierunku powstawania nowoczesnych gospodarstw rolnych; • Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; • Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych; • Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.		
Przedsięwzięcia	• Organizacja szkoleń wspierających rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolnego.		
Rezultaty		Mierniki celu	
Zwiększenie wiedzy w obszarze działalności rolniczej i w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego.		Liczba osób, które ukończyły szkolenia rolnicze i z zakresu przetwórstwa rolno - spożywczego.	

Obszar strategiczny	WYPOCZYNEK, AKTYWIZACJA I ZDROWIE.		
CEL NR 4			
Cele operacyjny	Cel nr 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.		
Kierunki działań	• Rewitalizacja i odnowa zdegradowanych przestrzeni publicznych; • Promocja wikliniarstwa; • Zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa kulturowego; • Rozwój oferty turystycznej w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego (wikliniarstwo);		

Przedsięwzięcia	• Rewitalizacja centrum miasta Rudnik nad Sanem. • Promocja wikliniarstwa. • Budowa, rozbudowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów służących promocji, kultywowaniu tradycji i lokalnej kultury oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
Rezultaty	Mierniki celu
Rozwój oferty turystycznej, wzrost zainteresowania ofertą dziedzictwa kulturowego związanego z wikliniarstwem.	Liczba osób korzystających z oferty Centrum Wikliniarstwa.

Obszar strategiczny	TURYSTYKA, WYPOCZYNEK I ZDROWIE.	
	CEL NR 5	
Cele operacyjne	Cel nr 5. Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.	
Kierunki działań	• Budowa i rozwój miejsc aktywności sportowo – wypoczynkowej; • Poprawa publicznej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; • Budowa i wyznaczanie szlaków turystycznych i pieszo – rowerowych; • Tworzenie i zagospodarowanie terenów oraz wyposażenie w infrastrukturę związaną z turystyką i rekreacją; • Rozwój obecnej oferty i budowanie nowej oferty turystycznej gminy; • Rozwój zaplecza gastronomicznego i noclegowego; • Rozwój infrastruktury służącej zdrowiu mieszkańców;	
Przedsięwzięcia	• Budowa boisk wielofunkcyjnych, siłowni plenerowych, placów zabaw i innych obiektów rekreacyjno – sportowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Zagospodarowanie terenu nad zbiornikiem wodnym przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego . • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rudniku nad Sanem. • Budowa i przebudowa dróg pieszo – rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. • Budowa, przebudowa, rozbudowa i wyposażenie budynków, obiektów i infrastruktury wspomagającej zdrowie (np. tężnia). • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Południowa Strefa Aktywności Społecznej – wieś Kopki. • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Północna Strefa Aktywności Społecznej – wieś Przędzel.	
Rezultaty	Mierniki celu	
Rozwój przestrzeni przeznaczonych dla aktywności sportowo – ruchowej.	Powierzchnia dostępnych i funkcjonalnych terenów rekreacyjno – sportowych.	

Wzrost długości szlaków turystycznych i pieszo – rowerowych.	Długość szlaków turystycznych i pieszo – rowerowych przechodzących przez teren gminy.
Rozwój oferty turystycznej, wzrost zainteresowania ofertą dziedzictwa kulturowego związanego z wikliniarstwem.	Liczba osób korzystających z oferty Centrum Wikliniarstwa.
Rozwój produktów rekreacyjno – wypoczynkowych i turystycznych.	Nowe usługi/produkty rekreacyjno – wypoczynkowe i turystyczne na terenie gminy.

Obszar strategiczny	JAKOŚĆ ŻYCIA
CEL NR 6	
Cele operacyjne	Cel nr 8. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych.
Kierunki działań	• Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej, w szczególności na terenach o najniższym wskaźniku dostępności; • Doprowadzenie sieci wodno – kanalizacyjnej do nowych terenów mieszkaniowych na terenie gminy;
Przedsięwzięcia	• Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie. • Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Rudniku nad Sanem. • Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie. • Przebudowa SUW przy ulicy Stróżańskiej i Chopina.
Rezultaty	Mierniki celu
Zwiększenie poziomu dostępności do sieci kanalizacyjnej.	Poziom skanalizowania gminy.
Zwiększenie poziomu dostępności do sieci wodociągowej.	Poziom zwodociągowania gminy.

Obszar strategiczny	JAKOŚĆ ŻYCIA
CEL NR 7	
Cele operacyjne	Cel nr 7. Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
Kierunki działań	• Budowa i przebudowa dróg lokalnych; • Budowa bezpiecznych przejść dla pieszych; • Zwiększenie dostępności komunikacyjnej z innymi kluczowymi ośrodkami gospodarczymi;

	• Budowa chodników i ścieżek pieszo – rowerowych; • Budowa nowych parkingów publicznych; • Monitoring przestrzeni publicznej; • Zapewnienie dostępności dla infrastruktury publicznej dla osób starszych i z niepełnosprawnościami; • Ograniczenie ryzyka powodziowego; • Obniżenie wskaźnika liczby przestępstw; • Rozwój i doposażenie lokalnych jednostek OSP; • Zachowanie właściwej sprawności urządzeń melioracyjnych; • Zwiększenie bezpieczeństwa w miejscach aktywności społecznej, przestrzeń publiczna; • Przeciwdziałanie ubóstwu; • Zapewnienie środowiskowej pomocy społecznej dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; • E-usługi i cyfryzacja jednostek publicznych; • Zwiększenie dostępności do internetu szerokopasmowego dla wszystkich mieszkańców gminy;		
Przedsięwzięcia	• Przebudowa dróg, chodników i dróg pieszo – rowerowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Budowa i przebudowa parkingów przy cmentarzach na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. • Rozbudowa systemu monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy. • Zapewnienie dostępności dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w budynkach publicznych. • Przebudowa remizy OSP oraz doposażenie podmiotów odpowiedzialnych za akcje ratownicze i usuwanie skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno – ekologicznych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Rozwój e-usług, w tym e-administracji, doposażenie jednostek publicznych w niezbędny sprzęt i oprogramowanie. • Rozwój sieci Internetu szerokopasmowego na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.		
Rezultaty		Mierniki celu	
Zwiększenie dostępności komunikacyjnej mieszkańców gminy.		Długość dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy i nawierzchni utwardzonej.	
Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg publicznych na terenie gminy.		Liczba wypadków drogowych.	

Zwiększenie długości ścieżek pieszo – rowerowych.	Długość ścieżek pieszo – rowerowych.
Zmniejszenie liczby przestępstw.	Liczba przestępstw na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem.
Zwiększenie dostępności oferty publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba budynków publicznych spełniających standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Zwiększenie dostępności do sieci internetu szerokopasmowego.	Poziom dostępności do internetu szerokopasmowego.
Zwiększenie liczby usług publicznych świadczonych w sposób elektroniczny.	Liczba wdrożonych e-usług publicznych dla mieszkańców.

Obszar strategiczny	JAKOŚĆ ŻYCIA
CEL NR 8	
Cele operacyjne	Cel nr 8. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.
Kierunki działań	• Rozwój gospodarki niskoemisyjnej; • Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej; • Rozwój OZE; • Budowa magazynów energii; • Modernizacja oświetlenia publicznego na energooszczędne; • Realizacja projektów parasolowych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej; • Doradztwo i wspieranie w kierunku rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy; • Tworzenie zielono – niebieskiej infrastruktury; • Budowa infrastruktury i zakup wyposażenia dotyczącego zabezpieczenia przeciwpowodziowego; • Zakup wyposażenia oraz budowa infrastruktury i obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki odpadami; • Rozwój i wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym; • Zachowanie bioróżnorodności; • Ograniczenie ryzyka suszy i jej skutków; • Budowa małej retencji w miejscach gromadzenia się „deszczówki”; • Edukacja ekologiczna mieszkańców; • Podniesienie jakości powietrza, monitoring zanieczyszczenia powietrza;

	• Rozwój elektromobilności; • Ograniczenie realizacji inwestycji na terenach zalewowych;		
Przedsięwzięcia	• Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie; • Termomodernizacja oraz wyposażenie budynków użyteczności publicznej na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem w ekologiczne i odnawialne źródła energii; • Realizacja projektów parasolowych (montaż instalacji OZE) w gospodarstwach domowych; • Rozwój małej retencji, wspieranie w kierunku budowy przydomowych zbiorników retencyjnych i w miejscach gromadzeni się deszczówki;		
Rezultaty		Mierniki celu	
Ograniczenie zużycia energii końcowej w budynkach publicznych.		Poziom zmniejszenia energii końcowej w sektorze publicznym	
Wzrost produkcji energii z OZE.		% udziału OZE w zapotrzebowaniu na energię	
Zmniejszenie kosztów użytkowania i eksploatacji infrastruktury publicznej.		Wartość oszczędności finansowych.	
Zwiększenie poziomu segregacji odpadów komunalnych.		Liczba odpadów zebranych selektywnie.	
Zwiększenie poziomu redukcji odpadów komunalnych.		Wartość odpadów komunalnych zbieranych na terenie gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.	

Obszar strategiczny	JAKOŚĆ ŻYCIA
CEL NR 9	
Cele operacyjne	Cel nr 9. Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.
Kierunki działań	• Tworzenie nowych przestrzeni przeznaczonych pod rozwój sektora mieszkaniowego; • Poprawa warunków do zamieszkania na terenie gminy; • Podniesienie dostępności komunikacyjnej nowych terenów mieszkaniowych;
Przedsięwzięcia	• Utworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych. • Uzbrojenie nowych obszarów mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę komunalną na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Przebudowa budynków komunalnych należących do Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

Rezultaty	Mierniki celu
Zwiększenie liczby budynków mieszkalnych.	Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem.
Zwiększenie nowych przestrzeni pod budownictwo mieszkaniowe.	Powierzchnia nowych „uzbrojonych” powierzchni przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Obszar strategiczny	KULTURA, OŚWIATA I POMOC SPOŁECZNA	
CEL NR 10		
Cele operacyjny	Cel nr 10. Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.	
Kierunki działań	• Rozwój oferty kulturowej gminy; • Poprawa jakości i dostosowanie obecnej infrastruktury kulturalnej do potrzeb mieszkańców i aktualnych rozwiązań technologicznych; • Budowa zróżnicowanej oferty kulturowej; • Odnowa i restauracja lokalnych zabytków kultury;	
Przedsięwzięcia	• Przebudowa, rozbudowa, odrestaurowanie i wyposażenie budynku domu kultury i kina przy ul. Grunwaldzkiej w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego;	
Rezultaty		Mierniki celu
Podniesienie jakości oferty kulturalnej dla mieszkańców.		Oferta kultury kierowana do mieszkańców – liczba wydarzeń i zajęć kulturalnych dla mieszkańców.
Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy i miasta Rudnik nad Sanem.		Liczba korzystających z Miejskiego Domu Kultury w Rudniku nad Sanem.

Obszar strategiczny	KULTURA, OŚWIATA I POMOC SPOŁECZNA
CEL NR 11	
Cele operacyjny	Cel nr 11. Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.
Kierunki działań	• Zapewnienie przestrzeni na potrzeby działania organizacji społecznych; • Promocja wolontariatu; • Wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, lokalnych kół gospodyń wiejskich;

	• Rozwój aktywności społecznej i aktywizującej mieszkańców; • Budowa oferty spędzania czasu wolnego we współpracy z lokalnymi organizacjami społecznymi; • Tworzenie i modernizacja świetlic wiejskich jako formy aktywizacji mieszkańców. • Aktywizacja mieszkańców poprzez wspieranie rozwoju Kół Gospodyń Wiejskich; • Tworzenie oferty dla seniorów; • Zwiększenie partycypacyjnego zarządzania Gminą; • Rozwój stref aktywności społecznej i aktywizacji mieszkańców; • Budowa oferty kierowanej do seniorów, • Rozwój oferty spędzania wolnego czasu tworzonej przez lokalne organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich;		
Przedsięwzięcia	• Przebudowa i wyposażenie budynków użyteczności publicznej pod potrzeby działalności stowarzyszeń społecznych funkcjonujących na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Rozwój oferty realizowanej przez lokalne koła gospodyń wiejskich, doposażenie w sprzęt do prowadzenia działalności społecznej. • Wspieranie aktywności społecznej lokalnych organizacji i kół gospodyń wiejskich, realizacja oddolnych inicjatyw społecznych.		
Rezultaty		Mierniki celu	
Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców.		Liczba działających organizacji pozarządowych i kół gospodyń wiejskich.	
Zwiększenie oferty usług dla seniorów.		Liczba seniorów włączających się w działania aktywizujące i kierowane do seniorów.	
Rozwój przestrzeni przeznaczonych pod aktywność społeczną.		Powierzchnia budynków, przestrzeni wykorzystywanych społecznie przez lokalne organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich.	

Obszar strategiczny	KULTURA, OŚWIATA I POMOC SPOŁECZNA
CEL NR 12	
Cele operacyjny	Cel nr 12. Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.
Kierunki działań	• Rozwój systemu edukacji przedszkolnej i opieki żłobkowej, zwiększenie liczby miejsc w placówkach dla dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym (różne formy prowadzenia działalności żłobkowej i przedszkolnej);

	• Podniesienie jakości działania lokalnych szkół podstawowych i szkoły średniej; • Rozwój zaplecza szkół ukierunkowanego na kształcenie kompetencji kluczowych u uczniów; • Podniesienie jakości nauczania, dostosowanie lokalnego systemu edukacji do nowych wyzwań technologicznych;
Przedsięwzięcia	• Budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejącej bazy dydaktyczno – naukowej na cele edukacyjne na terenie gminy; • Tworzenie nowoczesnych pracowni dydaktycznych, w tym pracowni służących rozwojowi kompetencji kluczowych u uczniów.
Rezultaty	Mierniki celu
Podniesienie poziomu kształcenia.	Średnie wyniki uzyskiwane przez uczniów na koniec szkoły podstawowej.
	Poziom skolaryzacji.

5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

5.1. Uwarunkowania planowania przestrzennego

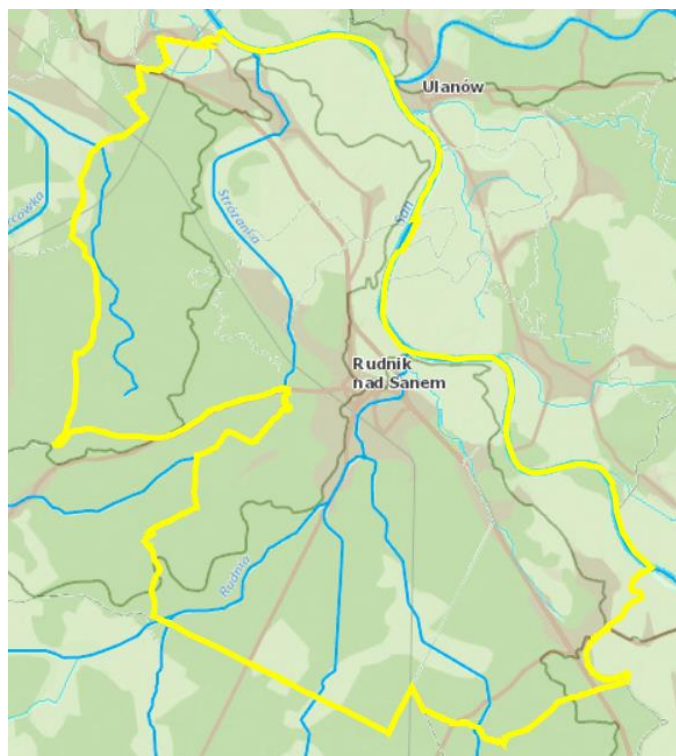
5.1.1. Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w Dolinie Dolnego Sanu. Główną rzeką regionu i gminy jest malowniczy San, pięknie wkomponowany w miejscowy krajobraz. Rzeką San stanowi jednocześnie granicę Gminy z Gminą i Miastem Ulanów oraz Gminą Krzeszów.

Obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem położony jest w zlewni Sanu. Do głównych rzek przebiegających przez teren gminy należą:

- „**Rudnia**” przepływająca przez miasto Rudnik nad Sanem z prawym dopływem: Dopływ spod Kopek, Ruda, Kanał Niedźwiedzie i z lewobrzeżnym dopływem Dopływ spod Jaty, wpływająca do rzeki San;
- „**Stróżanka**” przepływająca przez miasto Rudnik nad Sanem i sołectwo Przędzel i wpływająca do Sanu w Przędzeli.

Stan, potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan ogólny dla dwóch przedstawionych jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest co najmniej dobry lub dobry, stan chemiczny – dobry i ogólny stan również dobry. Cele środowiskowe wyznaczone zostały do roku 2015 i w większości zostały już zrealizowane.

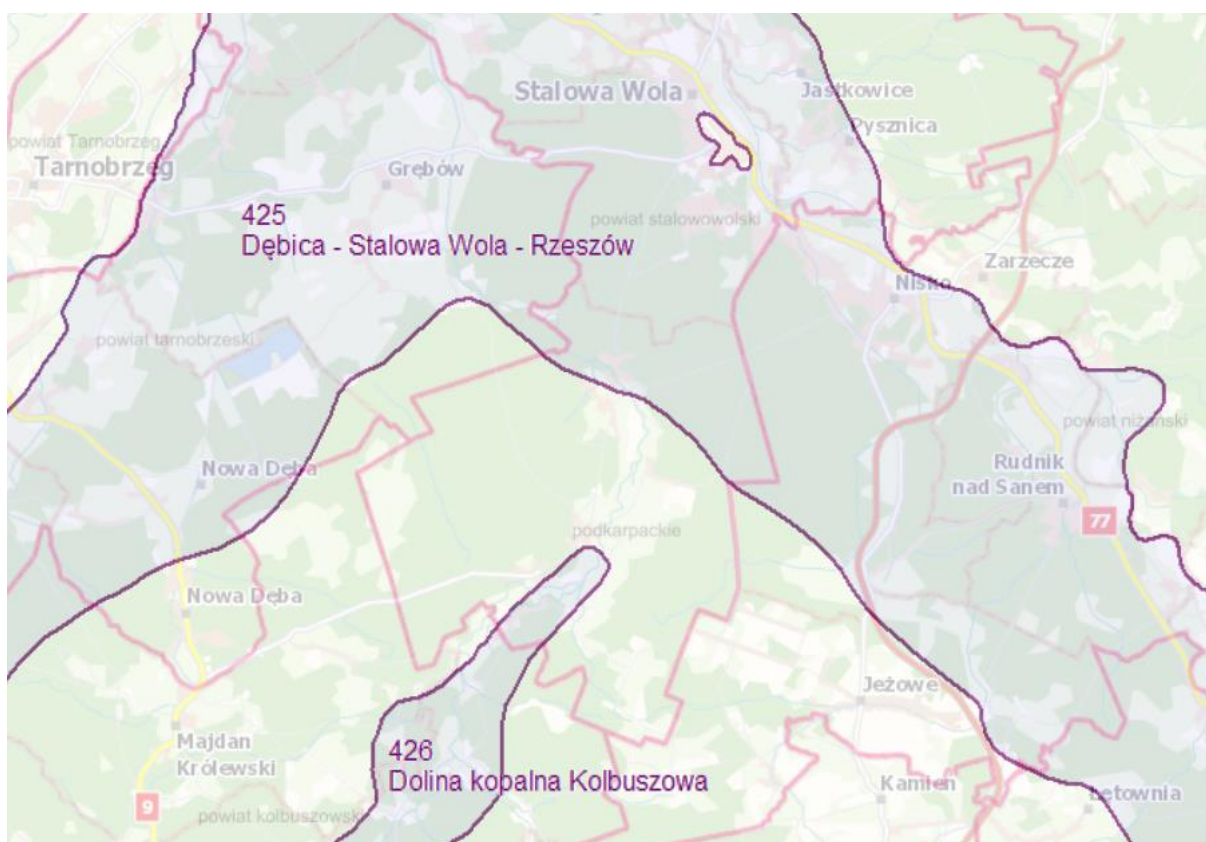

Rysunek 19. Rzeki na terenie gminy

5.1.2. Wody podziemne

Gmina Rudnik nad Sanem znajduje się w granicach strefy ochronnej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. Zbiornik ma kształt trójkąta z wyznaczonymi wierzchołkami w okolicach Dębicy, Przeworska i Stalowej Woli. Jest to największy zbiornik wód podziemnych w regionie. Średni moduł zasobów dyspozycyjnych dla całego GZWP wynosi $262,56 \text{ m}^3/\text{d}/\text{km}^2$. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą $508\,000 \text{ m}^3/\text{d}$.

W przypadku analizy Jednolitych Części Wód Podziemnych wszystkie wykazane JCWPD wykazują stan chemiczny, ilościowy oraz ogólny, jako dobry. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego została wyznaczona, jako niezagrażona, dlatego większość celów środowiskowych ustalona była do roku 2015.

Rysunek 20. Zbiornik wód podziemnych - GZWP¹³

Ramowa Dyrektywa Wodna dodatkowo wprowadza pojęcie jednolitych części wód podziemnych JCWPD, które stanowią określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w obrębie dwóch JCWPD: PLGW2000119 oraz PLGW2000136. W zestawieniu tabelarycznym w pkt. 6.4 przedstawiono szczegółową charakterystykę obu JCWPD.

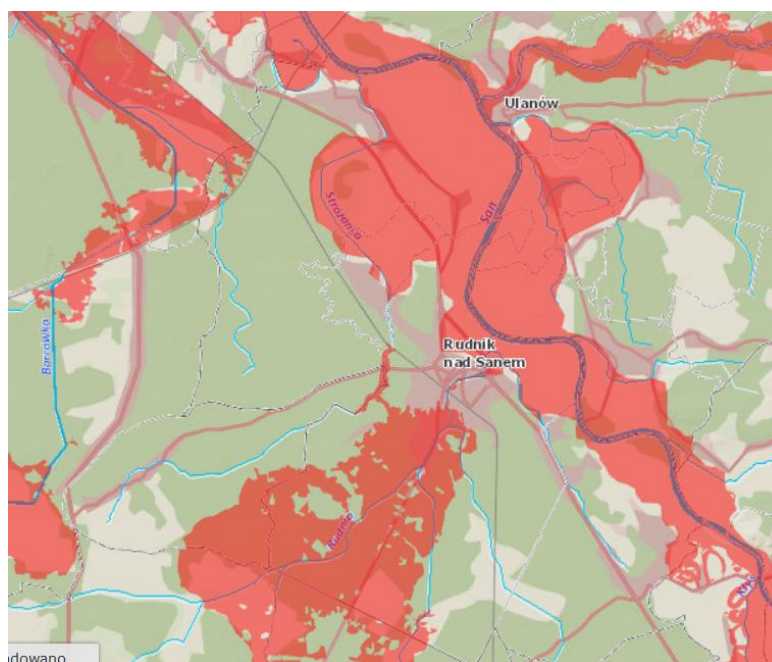
¹³ Geoportal Państwowej Służby Hydrologicznej

5.1.3. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Obszary zagrożenia i ryzyka powodziowego

Głównym źródłem zagrożenia powodziowego na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest rzeka San wzdłuż, której wyznaczono w oparciu o dane pomiarowe Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie obszary zagrożone powodzią i ryzykiem powodziowym.

Opracowana wstępna ocena ryzyka powodziowego wskazała obszary w największym stopniu zagrożone powodzią i ryzykiem powodziowym na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem. Na podstawie tej oceny sporządzane są mapy powodziowe i ryzyka powodziowego. Na terenie gminy ryzyko powodziowe związane jest z powodzią rzecznych, w głównej mierze rzeki San i jej kluczowych dopływów: Rudnia i Stróżanka. Wzdłuż tych cieków wyznaczono obszary zagrożone powodzią, wzdłuż rzeki San od miejscowości Kopki, przez Rudnik nad Sanem aż do miejscowości Przędzel, wzdłuż rzeki Rudnia - obszar zalewowy na południu gminy, na terenie miejscowości Rudnik nad Sanem, jako ryzyko wystąpienia powodzi z cieków Rudnia oraz wzdłuż cieków Stróżanka, w północnej części gminy, na terenie sołectwa Przędzel. Wstępna ocena ryzyka powodziowego wyznacza obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, jako obszary na których wystąpienie powodzi jest znaczące lub poziom dużego ryzyka powodziowego jest prawdopodobny. Wstępna ocena ryzyka powodziowego aktualizowana jest w okresach 6-letnich.

Rysunek 21. Wstępna ocena ryzyka powodziowego¹⁴

Wstępna ocena ryzyka powodziowego stanowi podstawę szczegółowej analizy obszarów zagrożonych powodzią i ryzykiem powodziowym. Bardziej precyzyjny obszar zagrożenia powodziowego przedstawiają Mapy zagrożenia powodziowego, wskazujące poziom prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi w trzech obszarach analizy wystąpienia powodzi:

¹⁴ Hydroportal,

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).

Obszar o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 1 % (raz na 100 lat)

Głównymi obszarami zagrożenia powodziowego na poziomie średniego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1% (ocena raz na 100 lat) są obszary położone wzdłuż rzeki San oraz w mniejszym stopniu wzdłuż jej lewobrzeżnego dopływu rzeki Stróżanka, przechodzącej przez sołectwo Przędzel. Zdecydowanie mniejszym zagrożeniem jest rzeka Rudnia.

Rzeka San od 43 do 44,5 kilometra rzeki rozlewa się w największym punkcie na odległość około 600m, z maksymalną głębokością do 2m, następnie na wysokości 45,5 kilometra rzeki aż do 48 km rozlewa się nawet na odległość do 1 km na obszar gminy dochodząc do zabudowań w miejscowości Przędzel. Na odcinku od 48 kilometra do 51 rzeka San rozlewa się na pobliskie tereny do maksymalnej odległości do 400 m, są to w głównej mierze tereny nieurbanizowane. Na wysokości 51 km do 54 km ponownie rozchodzi się na większy obszar na odległość nawet do 1,2 km, dochodząc do cieku Dopływ spod Kopek i bliskiej zabudowy mieszkaniowej po wschodniej części miasta Rudnik nad Sanem od drogi krajowej nr 77 na wysokości ośrodka MOSiR. Ponownie rzeka San rozlewa się od 55 km do 60 km, w pierwszej kolejności zagrażając zabudowaniom w sołectwie Chałupki, następnie w sołectwie Kopki.

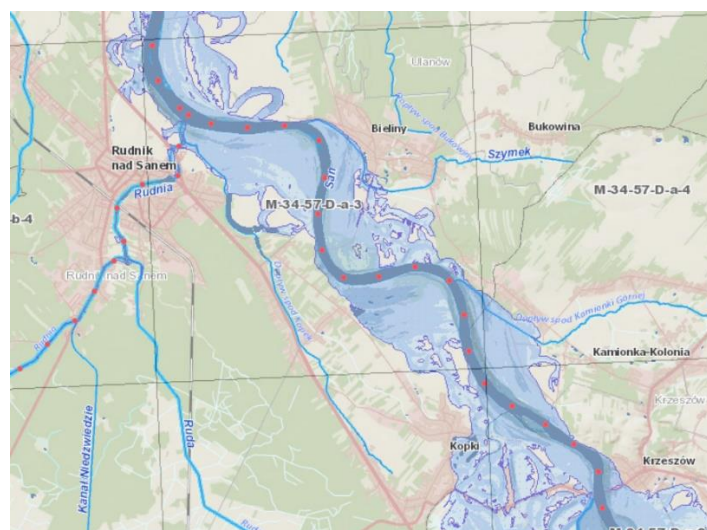
Drugim źródłem zagrożenia jest rzeka Stróżanka, która rozlewa się przechodząc przez miejscowość Przędzel na odległość do około 100 m, zagrażając najbliższej zabudowie po lewobrzeżnej i prawobrzeżnej stronie.

Zdecydowanie mniejszym zagrożeniem jest rzeka Rudnia, która rozlewa się nieznacznie wykraczając poza własne koryto, w głównej mierze w okolicach dopływu do rzeki San.

Szczegółowe informacje znajdują się w zamieszczonych poniżej mapach zagrożenia powodziowego na poziomie średniego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi.

Rysunek 22. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat)¹⁵ – północna część gminy

Rysunek 23. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat) – południowa część gminy

Obszar o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 10 % (raz na 10 lat)

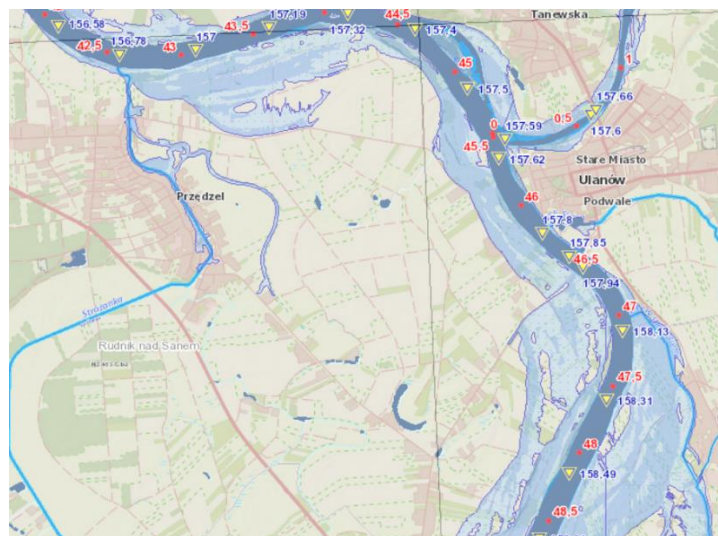
Obszar o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi jest już zdecydowanie mniejszym obszarem zagrożenia powodzią niż obszar na poziomie średniego prawdopodobieństwa. W głównej mierze związany jest z terenami wzdłuż rzeki San i zdecydowanie mniejszym już stopniu wzdłuż rzeki Stróżanka i Rudnia.

Wysokie prawdopodobieństwo $Q=10\%$ występuje na odcinku rzeki San od 42,5 km do 49,5 km, następnie na odcinku od 50,5 km do 53,5 oraz na odcinku od 55 km do 57 km i od 58 km do 58,5 km po lewobrzeżnej stronie rzeki San na obszarze gminy Rudnik nad Sanem. Na odcinku od 42,5 do 49,5 km San rozlewa się na odległość w najdłuższym punkcie do około 650

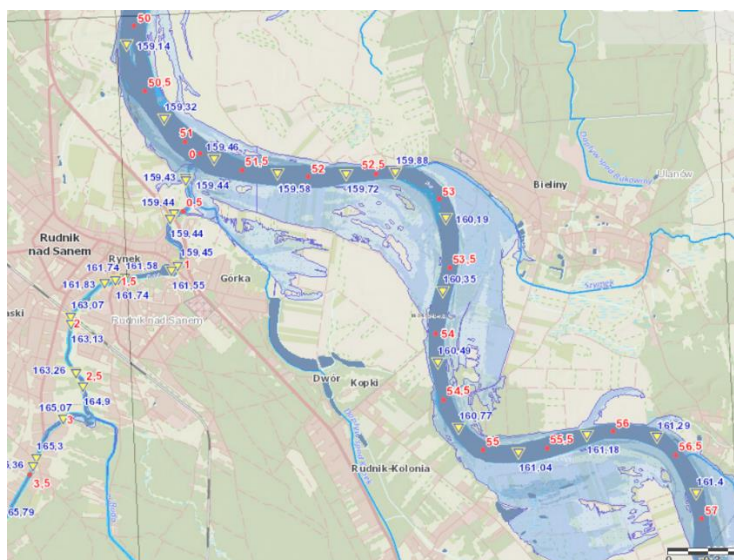
¹⁵ Hydroportal – Mapy Zagrożenia Powodziowego, PGW Wody Polskie;

m, następnie na odcinku od 50,5 km do 53,5 m w maksymalnej odległości do 600 m, na odcinku od 55 km do 57 km na odległość do około 600 m oraz na odcinku od 58 km do 58,5 km do około 200 m.

W przypadku rzeki Stróżanka największym stopniu zagrożone są obszary wzdłuż tej rzeki na obszarze miejscowości Przędzel, gdzie rzeka rozlewa się na odległość średnio do 20 m, w maksymalnym punkcie do 60 m po lewobrzeżnej stronie i nie więcej niż na odległość 20 m po prawej stronie. Rzeka Rudnia największym zagrożeniem jest przy jej dopływie do rzeki San. W innych miejscach obszar jej rozlewania praktycznie ogranicza się do kilku metrów od koryta rzeki.

Rysunek 24. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – północna część gminy¹⁶

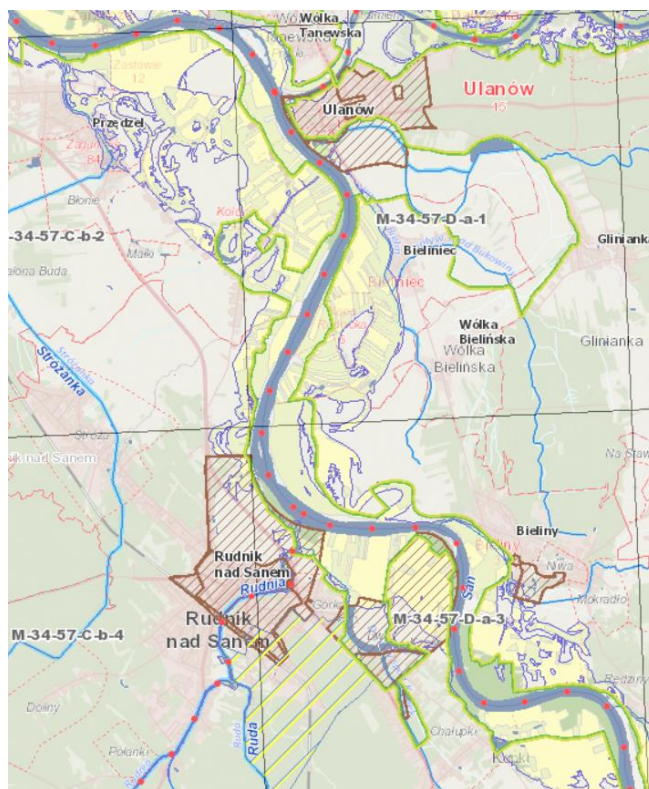
Rysunek 25. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – południowa część gminy¹⁷

¹⁶ Hydroportal – Mapy Zagrożenia Powodziowego, PGW Wody Polskie;

¹⁷ Hydroportal – Mapy Zagrożenia Powodziowego, PGW Wody Polskie;

Elementem uzupełniającym analizę zagrożenia powodziowego jest analiza ryzyka powodziowego, jako ocena potencjalnych skutków wystąpienia powodzi. Mapa ryzyka powodziowego dodatkowo w zależności od rodzaju analizowanego stopnia prawdopodobieństwa przedstawia zasięg negatywnych skutków powodzi i jej wpływu na obiekty, oceniając zagrożenie dla życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

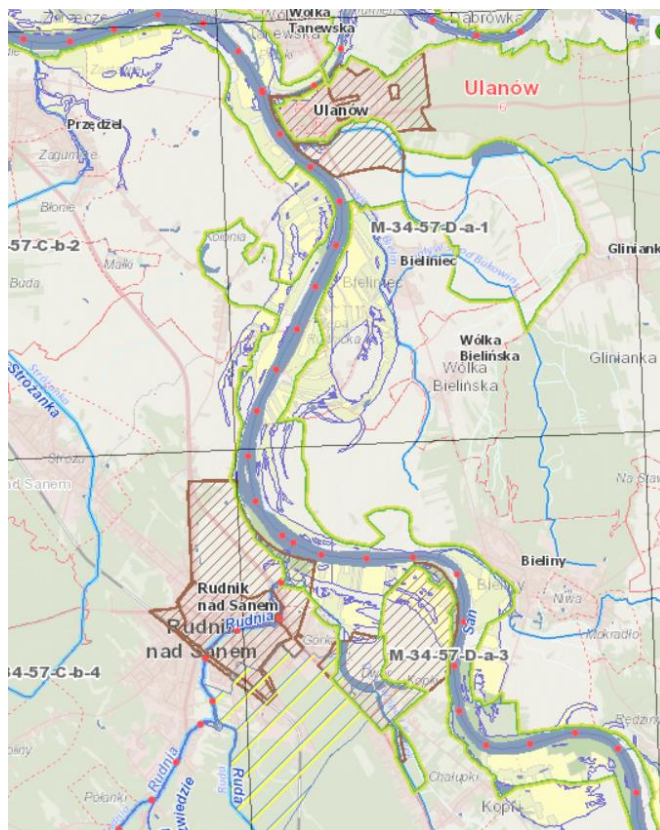
W ocenie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1% (1 na 100 lat) ryzykiem powodziowym zdecydowanie bardziej narażone są obszary prawobrzeżne Sanu. W północnej części gminy i miasta Rudnik nad Sanem po lewej stronie Sanu skutkami powodzi w większości narażone są grunty orne i uprawy trwałe. Wyjątkiem jest 48 km rzeki San, kiedy woda może dotrzeć do zabudowań na ul. Ulanowskiej w Przędzeli. W południowej części również większość zagrożonych terenów stanowią grunty orne i trwałe użytki. Zagrożeniem może być wystąpienie powodzi rzecznej od 53 do 54 km rzeki San, kiedy skutkami powodzi mogą zostać objęte tereny zabudowy mieszkaniowej południowo – wschodniej części Rudnika nad Sanem i północnej części miejscowości Kopki.

Rysunek 26. Mapa ryzyka powodziowego - ryzyko prawdopodobieństwa 1% ¹⁸

W ocenie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi $Q=10\%$ (raz na 10 lat) w północnej części gminy skutki w głównej mierze obejmują tereny rolne, zagrożeniem dla mienia, zdrowia i życia mieszkańców może być wystąpienie wody na 48 km rzeki San. W przypadku części południowej największym zagrożeniem dla mienia i mieszkańców może być wystąpienia

¹⁸ Hydroportal – Mapy Ryzyka Powodziowego, PGW Wody Polskie;

5.1.4. Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy

W projektowaniu celów i kierunków rozwoju strategicznego gminy i miasta Rudnik nad Sanem uwzględniono również cele i założenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. W zestawieniu tabelarycznym poniżej przedstawiono informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych i jednolitych częściach wód podziemnych występujących na obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem. W zestawieniu ujęto również podstawowe informacje o JCW, z ogólnym stanem i określonymi celami środowiskowymi.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły w obszarze przedstawionych poniżej jednolitych części wód powierzchniowych i wód podziemnych wskazano konieczne działania niezbędne do osiągnięcia założonych celów środowiskowych.

Stan, potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan ogólny dla dwóch przedstawionych jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest co najmniej dobry lub dobry, stan chemiczny – dobry i ogólny stan również dobry. Cele środowiskowe wyznaczone zostały do roku 2015 i w większości zostały już zrealizowane.

¹⁹ Hydroportal – Mapy Ryzyka Powodziowego, PGW Wody Polskie;

W przypadku analizy Jednolitych Części Wód Podziemnych wszystkie wykazane JCWPD wykazują stan chemiczny, ilościowy oraz ogólny, jako dobry. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego została wyznaczona, jako niezagrożona, dlatego większość celów środowiskowych ustalona była do roku 2015.

W projektowanych celach rozwoju strategicznego Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030 zaplanowano cele, które będą przyczyniać się do utrzymania celów opracowanego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. W obszarze strategicznym III – Jakość życia w ramach celu **8. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych** planuje się kontynuację działań związanych z prowadzeniem właściwej gospodarki wodno – kanalizacyjnej, w szczególności w zakresie objęcia wszystkich mieszkańców systemem gospodarki kanalizacyjnej. W tym samym obszarze w ramach celu **10. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy** przewiduje się realizację działań przyczyniających się do utrzymania właściwych wartości jakościowych jednolitych wód powierzchniowych i podziemnych. Do takich działań należeć będzie m.in.: wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej, tworzenie zielono – niebieskiej infrastruktury, budowa infrastruktury i zakup wyposażenia dotyczącego zabezpieczenia przeciwpowodziowego, zakup wyposażenia oraz budowa infrastruktury i obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki odpadami, rozwój i wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym, zachowanie bioróżnorodności, budowa małej retencji w miejscach gromadzenia się „deszczówki”, edukacja ekologiczna mieszkańców, podniesienie jakości powietrza, monitoring zanieczyszczenia powietrza, rozwój elektromobilności oraz ograniczenie realizacji inwestycji na terenach zalewowych.

Realizacja przedstawionych działań przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych celów i doprowadzenia opracowanej Strategii do zgodności z Planami zagospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Wody powierzchniowe JCWP						
Kod JCWP	Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny – stan chemiczny – stan ogólny	Długość JCWP [km] /powierzchnia zlewni [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWP	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem
RW2000172 27899	Rudnia	Co najmniej dobry – dobry – dobry ²⁰	82,57/210,76	Dobry stan ekologiczny i chemiczny – cele wyznaczone do 2015 r.	Raniżów, Nowa Sarzyna, Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem , Kamień, Bojanów	1. modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Rudnik nad Sanem – IV kw. 2020; 2. budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących – ciągle; 3. regularny wywóz nieczystości płynnych – ciągle; 4. budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków – ciągle.
RW2000172 2912	Stróżanka	Co najmniej dobry – dobry – dobry ²¹	15,48/33,04	Dobry stan ekologiczny i chemiczny – cele wyznaczone do 2015 r.	Nisko, Rudnik nad Sanem	1. budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących – ciągle; 3. regularny wywóz nieczystości płynnych – ciągle; 4. budowa 3,5 km sieci kanalizacyjnej – gmina Rudnik nad Sanem – IV kw. 2018.
Wody podziemne						
Kod JCWP	Nazwa	Stan chemiczny – ilościowy - ogólny	Powierzchnia [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWPd	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju- dotyczące gminy Rudnik n/Sanem
PLGW20001 19	119	Dobry-dobry-dobry	1377,90	Dobry stan chemiczny i dobry	Biłgoraj, Frampol, Goraj, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski,	1. coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia – ciągle.

²⁰ Karta charakterystyki – dane za okres 2010 – 2012;

²¹ Karta charakterystyki – dane za okres 2010 – 2012;

				stan ilościowy do 2015 r.	Modliborzyce, Potok Wielki, Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem , Ulanów, Stalowa Wola, Bojanów, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaklików, Zaleszany, Gorzyce, Grębów	
PLGW2000136	136	Dobry-dobry-dobry	3140,30	Dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy do 2015 r.	Biszczka, Potok Górny, Tarnogród, Jarosław, Radymno, Chłopice, Laszki, Pawłosiów, Rokietnica, Rożwienica, Wiązownica, Raniżów, Leżajsk, Grodzisko Dolne, Kuryłówka, Nowa Sarzyna, Lubaczów, Cieszanów, Horyniec Zdrój, Oleszyce, Stary Dzików, Wielkie Oczy, Czarna, Rakszawa, Żołynia, Harasiuki, Krzeszów, Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem , Ulanów, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno, Żurawica, Adamówka, Przeworsk, Sieniawa, Tryńcza, Kamień, Sokołów Małopolski, Bojanów.	1. coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia – ciągle.

5.1.5. Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Cały obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem zalicza się do terenów o umiarkowanym zagrożeniu suszą. Ocena obejmuje analizę łączną zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PGW Wody Polskie).

Rysunek 28. Plany przeciwdziałania skutkom suszy²²

W projektowanym rozwoju strategicznym gminy i miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030 uwzględniono cele i działania minimalizujące skutki suszy, zgodnie z zapisami opracowanego przez Ministra Infrastruktury Planem przeciwdziałania skutkom suszy.

W celu nr 10. **Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy** zaplanowano do realizacji kierunki działań w zakresie ograniczania ryzyka suszy i jej skutków oraz budowę małej retencji w miejscach gromadzenia się „deszczówki”. Natomiast w celu nr 9. **Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców przewidziano realizację kierunku działań w zakresie zachowania właściwej sprawności urządzeń melioracyjnych**, w celu ograniczenia ryzyka powodziowego i zwiększenia przyjmowania większej ilości wody deszczowej. Ponadto w celu nr 3. **Wspieranie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego** zaplanowano kierunki działań w obszarze rozwoju retencji na obszarach rolnych, w szczególności w zakresie: zwiększenia ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych, wykorzystania wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych oraz budowy i przebudowy urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.

Głównym działaniem przyczyniającym się do ograniczania skutków suszy będzie zwiększenie miejsc zbierania wody deszczowej, poprzez budowę zbiorników retencyjnych, w głównej mierze bezpośrednio przy gospodarstwach domowych i budynkach publicznych.

W ten sposób opracowana Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem wpisuje się w cele i założenia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), który obejmuje m.in.:

- Analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;

²² Hydroportal – Plany Przeciwdziałania Skutkom Suszy, PGW Wody Polskie;

- Propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- Katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy został opracowany na podstawie art. 183-185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”. W Planie uwzględniono katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, która obok powodzi należy do jednego z najbardziej negatywnie oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i lokalną gospodarkę zjawisk naturalnych. Dlatego stanowi jeden z podstawowych celów rozwoju gospodarki krajowej, ale również wielu krajów europejskich. Susza należy również do najbardziej niebezpiecznych zjawisk naturalnych, które będą mogły nam zagrażać w przyszłości.

W Planie wyznaczono cele główne, które mają przyczynić się do ograniczenia skutków suszy:

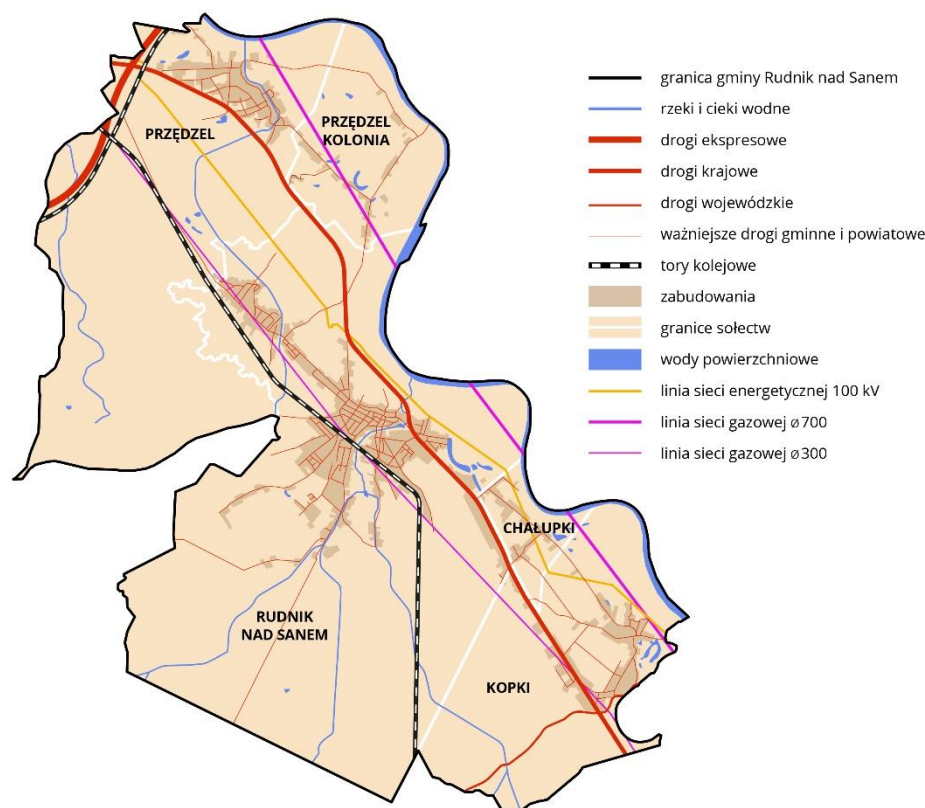
- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Na obszarze gminy i miasta Rudnik nad Sanem do działań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy realizowanych lokalnie rekomendowano do realizacji:

- ❖ Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych - działanie nr 1;
- ❖ Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych – działanie nr 3;
- ❖ Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji – działanie nr 4;
- ❖ Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej – działanie nr 8 (na terenie gminy Rudnik nad Sanem jedynie w zakresie przebudowy).
- ❖ Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych – działanie nr 9;
- ❖ Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych – działanie nr 24.

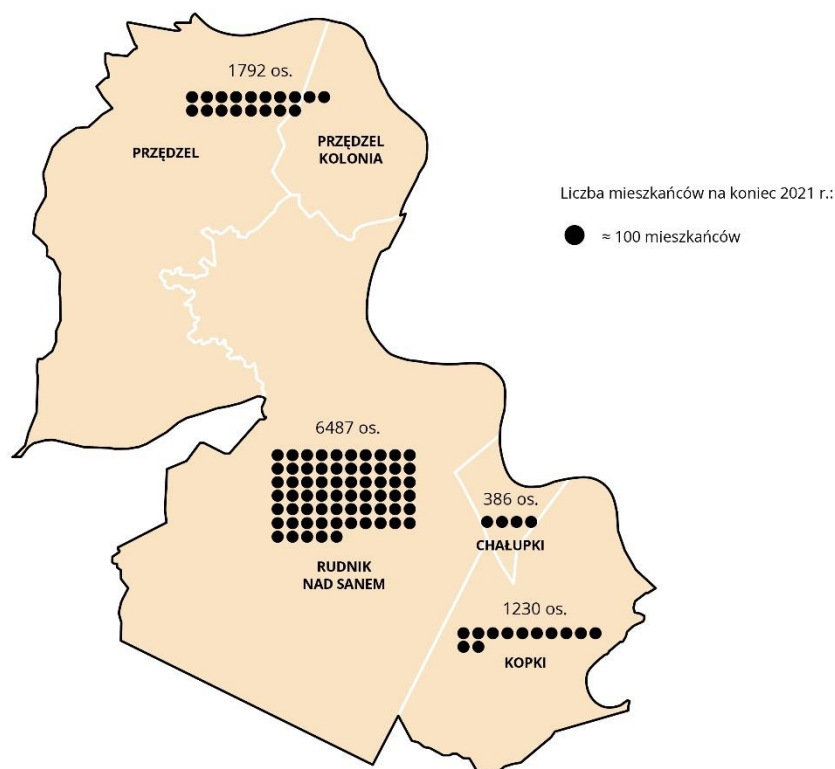
5.1.6. Elementy struktury osadniczej i demograficznej

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu dwóch kluczowych dla północnej części województwa szlaków komunikacyjnych: drogi ekspresowej S-19 oraz drogi krajowej nr 77. Droga ekspresowa stanowi element szlaku o znaczeniu międzynarodowym VIA – Carpatia, w Polsce docelowo ma połączyć przejście graniczne z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej z przejściem granicznym ze Słowacją w Barwinku. Natomiast droga krajowa Nr 77 prowadzi z Lipnika do Przemyśla i stanowi połączenie gminy z trasami na Kielce, Radom i Łódź.

Rysunek 29. Elementy struktury osadniczej

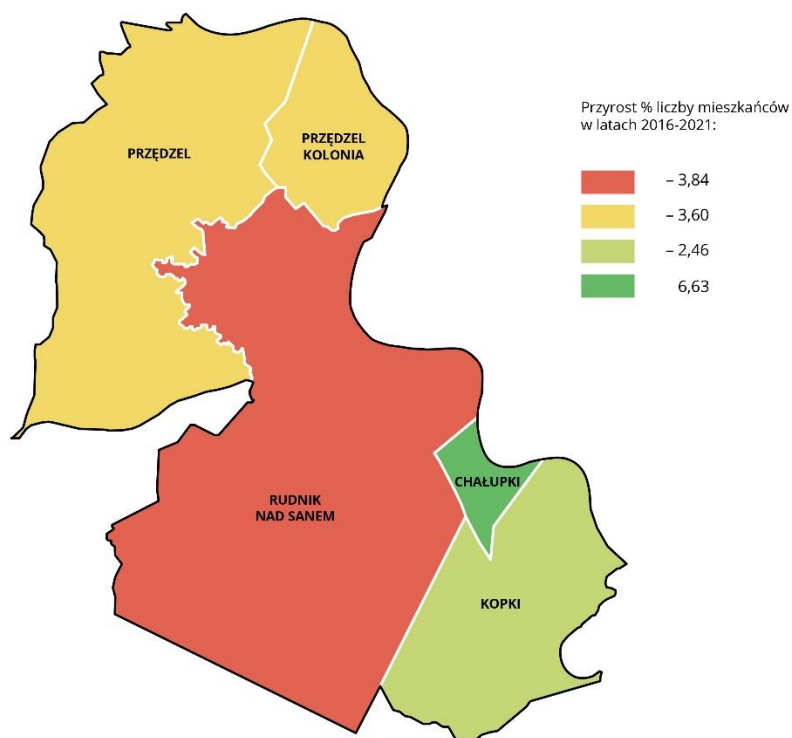
Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy i miasta rudnik nad Sanem kształtowała się wzdłuż kluczowych szlaków komunikacyjnych, w tym przypadku głównym kierunkiem jest droga krajowa Nr 77. Głównym ośrodkiem administracyjno – gospodarczo – osadniczym jest miasto Rudnik nad Sanem, na terenie którego kumulują się usługi administracyjno – publiczne, gospodarcze i osadnicze. Na terenie miasta mieszka ponad 65% mieszkańców, choć powierzchniowo teren miasta zajmuje jedynie 46% powierzchni gminy. Drugim ośrodkiem osadniczym jest sołectwo Przędzel, na terenie którego mieszka 18% mieszkańców (30% powierzchni gminy), kolejne jest sołectwo Kopki - 12,5% mieszkańców (14% powierzchni gminy) oraz sołectwo Chałupki – 4 % mieszkańców (4,4% powierzchni gminy).

Rysunek 30. Liczba mieszkańców gminy

Pod względem zmian demograficznych największy przyrost mieszkańców w okresie 2016 – 2021 r. nastąpił na terenie sołectwa Chałupki (wzrost liczby mieszkańców o prawie 7%), niestety na obszarze pozostałych obszarów odnotowano spadki liczby mieszkańców. Największy odpływ dotyczył miasta Rudnik nad Sanem o 3,84%, następnie sołectwa Przędzel o 3,6% i sołectwa Kopki o 2,46%. Przedstawiona zmiana pokazuje trend mieszkańców w poszukiwaniu terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, co jest w chwili obecnej wiodącym trendem rozwoju mieszkalnictwa na terenach mniejszych gmin miejskich i miejsko – wiejskich.

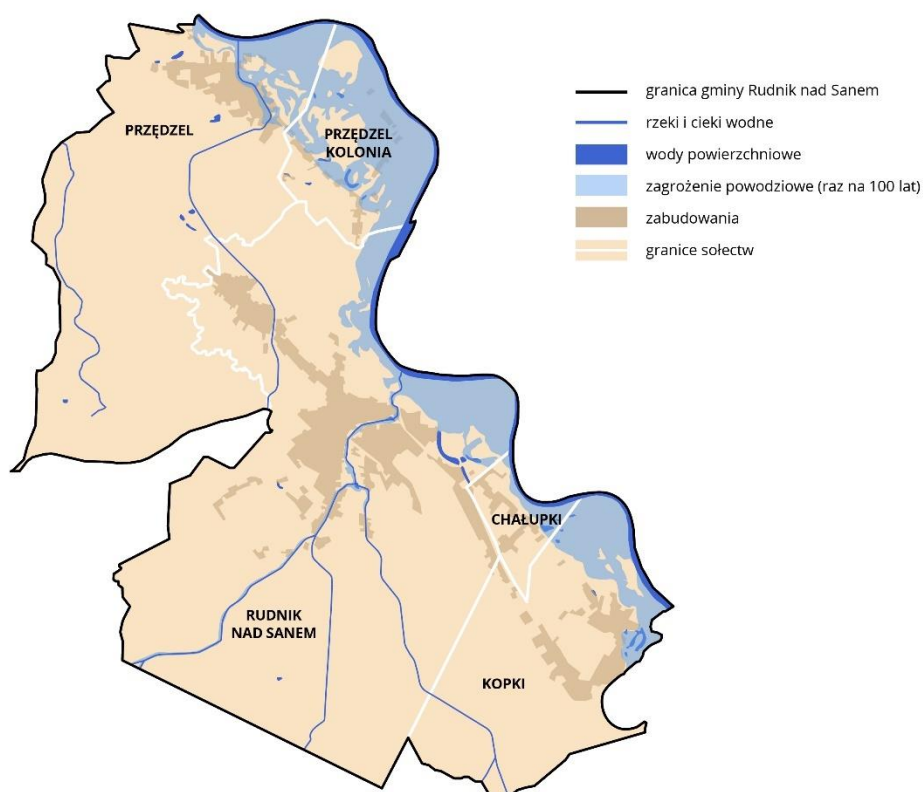
W ten sposób nowym kierunkiem rozwoju przestrzennego będzie rozbudowa mieszkaniowa, w głównej mierze ukierunkowana na rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Rysunek 31. Zmiany demograficzne

5.1.7. Obszary objęte ochroną przyrody

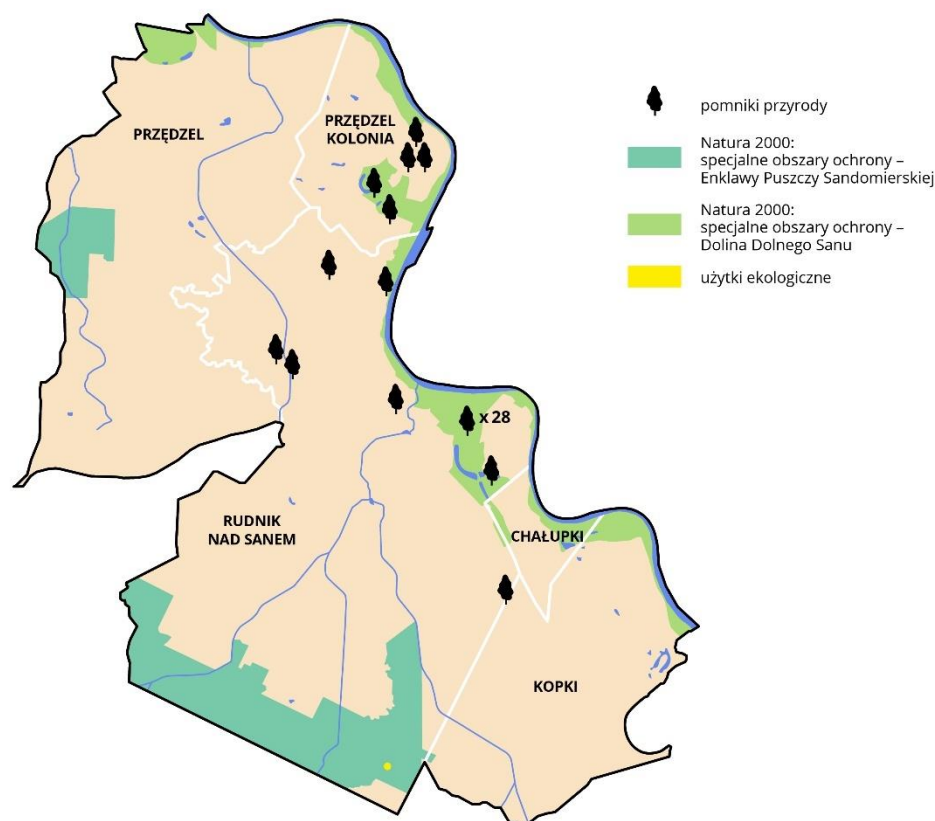
Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem położona jest w Dolinie Dolnego Sanu. Główną rzeką regionu i gminy jest malowniczy San, pięknie wkomponowany w miejscowy krajobraz. Rzeką San stanowi jednocześnie granicę Gminy z Gminą i Miastem Ulanów oraz Gminą Krzeszów. Do głównych rzek oprócz rzeki San należą rzeka Rudnia i Stróżanka.

Rysunek 32. Obszary zagrożenia powodziowego.

Lasy zajmują prawie 50% powierzchni gminy (49% powierzchni gminy), w tym większy udział lasów występuje na terenie miejskim (52,2% powierzchni miasta) niż na terenie wiejskim (46,3% obszaru wiejskiej gminy).

Teren gminy i miasta Rudnik nad Sanem w części objęty jest ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody. Na terenie gminy zlokalizowane są obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody. Na obszarze gminy wyznaczono obszary siedliskowe: **Obszar Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej oraz Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu.**

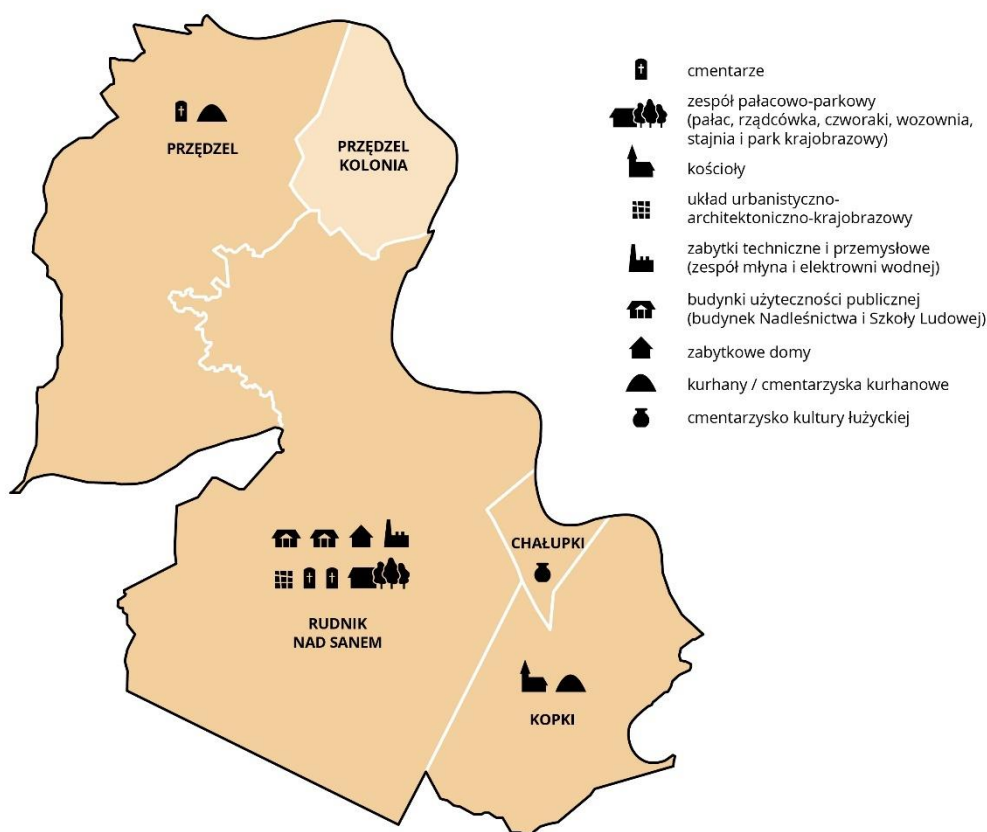
Rysunek 33. Zasoby przyrodnicze gminy

5.1.8. Obiekty zapisane do zabytków

Potencjałem rozwojowym o znaczeniu strategicznym dla gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest dziedzictwo kulturowo – historyczne związane z rzemiosłem wikliniarskim. Dawne tradycje wikliniarskie, które ukształtowały gospodarczo – społecznie gminę stanowią kluczowy potencjał endogeniczny gminy do rozwoju turystyki krajoznawczej i budowania własnej marki, jako **Stolicy Polskiego Wikliniarstwa**. Dawne rzemiosło, jak w latach wcześniejszych nadal pełni istotną rolę w rozwoju gospodarczym gminy (obecnie w dużej mierze dywersyfikowaną również innymi branżami), lecz jednocześnie już od kilku lat, dokładnie od powstania Centrum Wikliniarstwa – lokalnego muzeum, tworzy nową przestrzeń do rozwoju ciekawej oferty turystyki krajoznawczej dla turystów.

Centrum Wikliniarstwa zapewnia podstawową ofertę turystyczną, która w połączeniu z dodatkowymi produktami turystycznymi gminy i powiatu niżańskiego zapewnia ciekawą ofertę turystyki lokalnej, często określanej, jako kulturoznawczą, kulturową czy poznawczą. W ten sposób Gmina wykorzystuje zdiagnozowane potencjały endogeniczne do kształtowania własnej indywidualnej ścieżki rozwoju.

Do pozostałych potencjałów należą kolejne zabytki historyczne, które szczegółowo zostały przedstawione w diagnozie, równocześnie stanowią istotne uwarunkowania do rozwoju przestrzennego gminy i miasta Rudnik nad Sanem.

Rysunek 34. Zasoby dziedzictwa kulturowego.

5.1.9. Uwarunkowania techniczne

Uwarunkowania techniczne ściśle związane są z przebiegiem głównych sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, gazowych i elektrycznych.

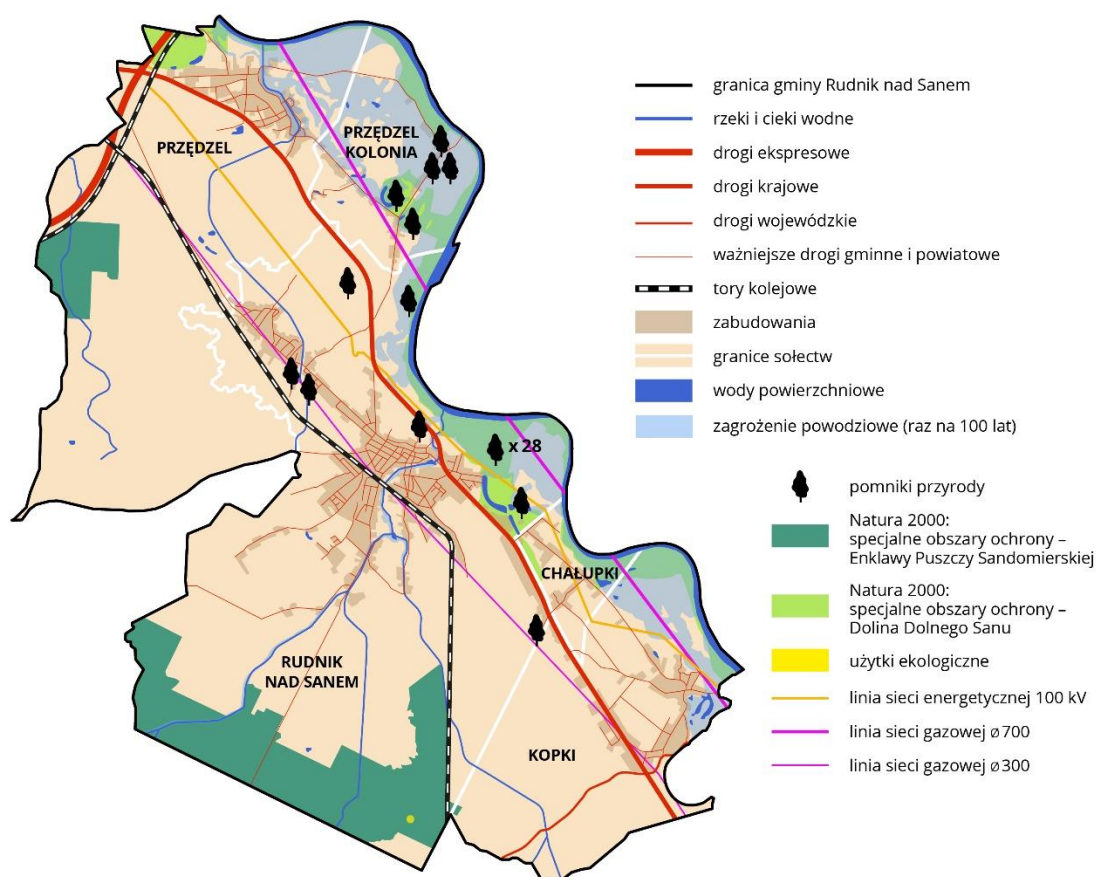
Rozwoju w perspektywie niniejszej strategii wymaga sieć kanalizacyjna, która nie obejmuje obecnie swoim zasięgiem wszystkich budynków mieszkalnych na terenie gminy. Poziom dostępności do sieci kanalizacyjnej zdecydowanie wyższy jest na terenie miasta, niż na terenie wiejskim gminy. Widoczne jest to w długości sieci kanalizacyjnej, bowiem na terenie miasta funkcjonuje 29,8 km sieci (68% udziału w ogólnej długości sieci), natomiast na terenie wiejskim 14,1 km (32% udziału w długości sieci ogółem).

W przypadku sieci wodociągowej praktycznie do wszystkich budynków doprowadzony jest wodociąg, z którego mogą korzystać mieszkańcy. Sieć wodociągowa obejmuje swoim zasięgiem cały zabudowany teren Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem zwodociągowana jest na poziomie 98% (dane ZGKiM w Rudniku nad Sanem na moment opracowywania studium).

Sieć gazowa zapewniona jest na terenie wszystkich miejscowości gminy: Rudnik nad Sanem, Chałupki, Kopki, Przędzel i Zagrody (przysiółek). Wszystkie miejscowości na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem objęte są siecią gazową średniego ciśnienia. Poziom dostępności do sieci gazowej w roku 2021 wynosił 76,8%, co stanowiło najwyższy wskaźnik dostępności do sieci gazowej na tle porównywanych jednostek.

5.1.10. Uwarunkowania do kształtowania polityki przestrzennej gminy

Podsumowaniem analizy uwarunkowań mających bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest zestawienie zbiorcze obrazujące przeanalizowane kluczowe uwarunkowania mające wpływ na tą politykę. Do potencjałów należy wskazać położenie tranzytowe i dobrą dostępność do kluczowych ośrodków przemysłowych regionu, kluczową pozycję pod względem osadniczym i funkcjonalnym miasta Rudnik nad Sanem oraz wysoką dostępność do podstawowej infrastruktury komunalnej.

Rysunek 35. Uwarunkowania realizacji strategii

5.2. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej

Opracowany model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy i miasta Rudnik nad Sanem jest bezpośrednim zobrazowaniem przyjętych celów rozwoju strategicznego gminy w obszarze rozwoju przestrzennego gminy. Polityka przestrzenna gminy koncentrować się będzie na czterech obszarach strategicznego rozwoju gminy, jakie zostały przyjęte w ramach modelu strategicznego rozwoju gminy i miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030:

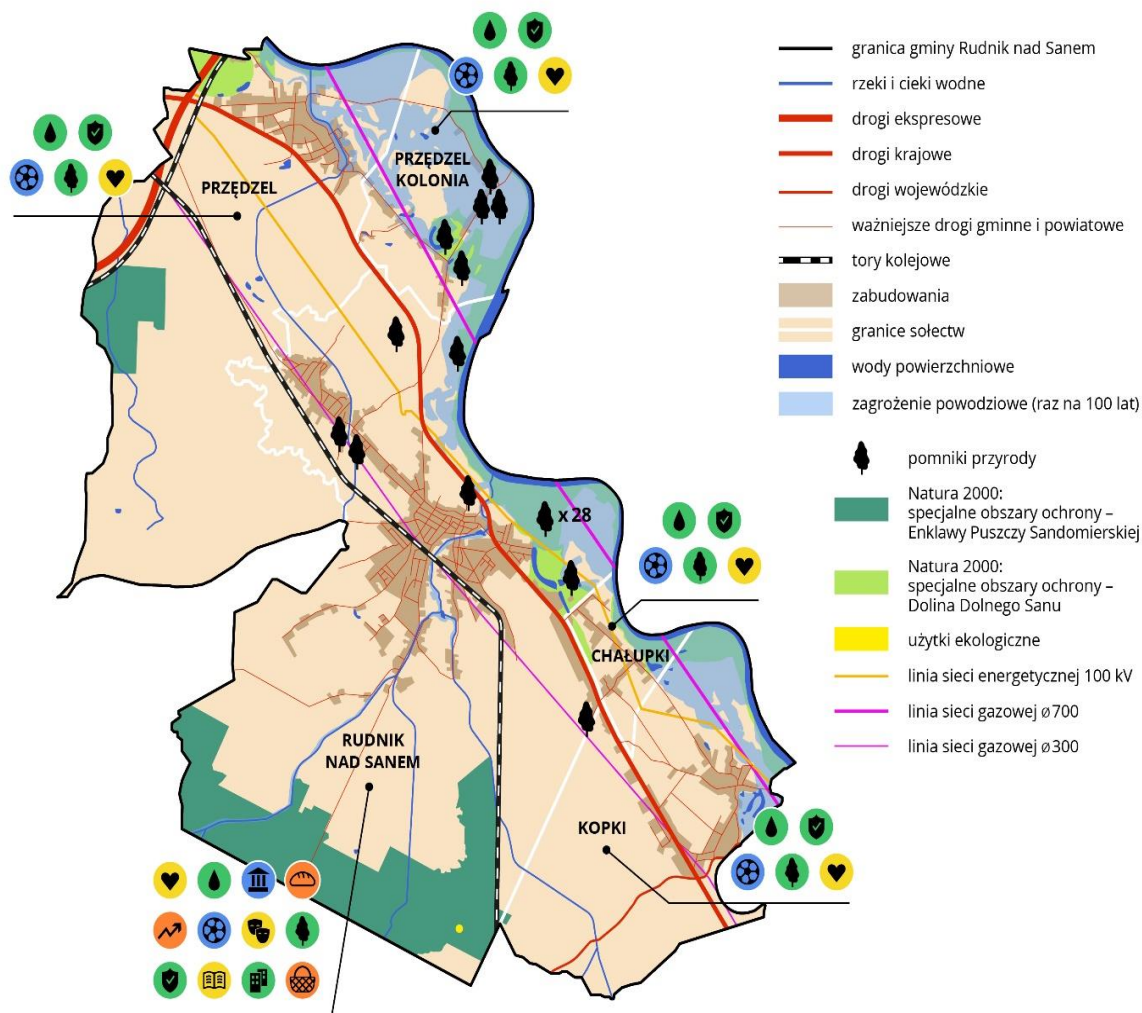
- I. **Przedsiębiorczość i rolnictwo;**
- II. **Wypoczynek i turystyka, aktywizacja i zdrowie;**
- III. **Jakość życia;**
- IV. **Kultura, oświata i pomoc społeczna.**

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej zostały opracowany na podstawie przyjętych założeń rozwoju strategicznego gminy i miasta Rudnik nad Sanem do roku 2030 oraz obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Do głównych wyznaczonych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy należeć będą następujące cele:

1. Uporządkowanie rozwoju miasta w jego częściach peryferyjnych/podmiejskich przez:
 - domknięcie układu przestrzennego zróżnicowaną zabudową mieszkaniową, rozwój zabudowy jednorodzinnej;
 - wykształcenie czytelnego układu komunikacyjnego (istniejącej i projektowanej sieci dróg) ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ścisłego centrum miasta, przed nadmierną intensyfikacją ruchu kołowego;
 - wykształcenie czytelnej granicy pomiędzy strukturą przedmieść (Chałupki, Doliny), oraz towarzyszących im lasów od przestrzeni nie związanych funkcjonalnie ze strukturą miasta.
2. Rozwój terenów mieszkaniowych, na obrzeżach miasta, oraz w obrębie wsi i przysiółków, zwłaszcza w północnej części gminy.
3. Przekształcenia i umiarkowany rozwój terenów przemysłu i usług komercyjnych, w większości realizowane w oparciu o istniejące tereny przemysłowe i poprzemysłowe.
4. Intensyfikacja rozwoju turystyki i rekreacji przez;
 - wykorzystanie istniejących zasobów kulturowych i walorów przyrodniczych jako pierwszoplanowych atrakcji miasta i gminy,
 - stworzenie sieci dróg i szlaków turystycznych, w szczególności rowerowych, oraz przystani rzecznych powiązanych z tymi szlakami,
 - ukształtowanie zespołów służących wypoczynkowi i rekreacji (kąpielisko, parki leśne) oraz włączenie ich do programu atrakcji turystycznych miasta,
5. Rewaloryzacja zabytkowych fragmentów miasta, w szczególności zespołu parkowo—pałacowego, w harmonii z wprowadzonymi tam funkcjami komercyjnymi, głównie turystyki i sportu.
6. Uporządkowanie zespołu śródmiejskiego, zwłaszcza przestrzeni rynku, a także przylegających doń doliny rzeki Rudnia, jako najbardziej prestiżowe fragmenty miasta.
7. Wykorzystanie tradycji wikliniarskiej gminy, jako niepowtarzalnej atrakcji turystycznej, także jako podstawowego elementu programu agroturystyki na terenie gminy. Rozwijanie marki gminy, jakim jest wikliniarstwo.
8. Uporządkowanie przestrzeni rolno—produkcyjnych gminy przez scalenia, w razie potrzeby, gruntów rolnych i użytków zielonych o wysokiej przydatności dla rolnictwa w celu zwiększenia efektywności ich użytkowania, ze szczególnym uwzględnieniem alter-

natyw wykorzystania obszarów gleb i użytków zielonych nie sprzyjających prowadzeniu produkcji rolnej, w tym określenia terenów nadających się pod zalesienie przez użytkowników indywidualnych.

CEL STRATEGICZNY 1: Przedsiębiorczość i rolnictwo.

- **Cel 1.** Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, a także przeciwdziałanie bezrobociu.
- **Cel 2.** Wsparcie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.
- **Cel 3.** Wsparcie rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.

CEL STRATEGICZNY 2: Turystyka, wypoczynek i zdrowie.

- **Cel 4.** Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.
- **Cel 5.** Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.

CEL STRATEGICZNY 3: Jakość życia.

- **Cel 6.** Podniesienie jakości usług wodno-kanalizacyjnych.
- **Cel 7.** Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
- **Cel 8.** Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.
- **Cel 9.** Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.

CEL STRATEGICZNY 4: Kultura, oświata i pomoc społeczna.

- **Cel 10.** Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.
- **Cel 11.** Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.
- **Cel 12.** Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.

Rysunek 36. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej

Na modelu funkcjonalno – przestrzennym przedstawiono planowane do realizacji cele strategiczne, którym odpowiadają zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia:

 Cel 1.	• Utworzenie systemu informacji wspierającej rozwój przedsiębiorczości w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. • Przebudowa lub rozbudowa targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Rudniku nad Sanem. • Budowa, przebudowa lub remont dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych na terenie gminy. • Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje. • Odrestaurowanie budynku młyna przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem. • Realizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób poszukujących pracy.
 Cel 2.	• Organizacja działań oraz kampanii promocyjnych w obszarze wikliniarstwa. • Promocja wikliniarstwa, poprzez wydarzenia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i działalność Centrum Wikliniarstwa.
 Cel 3.	• Organizacja szkoleń wspierających rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolnego.
 Cel 4.	• Rewitalizacja centrum miasta Rudnik nad Sanem. • Promocja wikliniarstwa. • Budowa, rozbudowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów służących promocji, kultywowaniu tradycji i lokalnej kultury oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
 Cel 5.	• Budowa boisk wielofunkcyjnych, siłowni plenerowych, placów zabaw i innych obiektów rekreacyjno – sportowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Zagospodarowanie terenu nad zbiornikiem wodnym przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego . • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rudniku nad Sanem. • Budowa i przebudowa dróg pieszo – rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. • Budowa, przebudowa, rozbudowa i wyposażenie budynków, obiektów i infrastruktury wspomagającej zdrowie (np. tężnia). • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Południowa Strefa Aktywności Społecznej – wieś Kopki. • Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Północna Strefa Aktywności Społecznej – wieś Przędzel.
 Cel 6.	• Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie. • Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Rudniku nad Sanem. • Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie. • Przebudowa SUW przy ulicy Stróżańskiej i Chopina.
 Cel 7.	• Przebudowa dróg, chodników i dróg pieszo – rowerowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Budowa i przebudowa parkingów przy cmentarzach na terenie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

	• Rozbudowa systemu monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy. • Zapewnienie dostępności dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w budynkach publicznych. • Przebudowa remizy OSP oraz doposażenie podmiotów odpowiedzialnych za akcje ratownicze i usuwanie skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno – ekologicznych na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Rozwój e-usług, w tym e-administracji, doposażenie jednostek publicznych w niezbędny sprzęt i oprogramowanie. • Rozwój sieci Internetu szerokopasmowego na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia.
 Cel 8.	• Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia wraz z infrastrukturą wspomagającą zdalne zarządzanie; • Termomodernizacja oraz wyposażenie budynków użyteczności publicznej na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem w ekologiczne i odnawialne źródła energii; • Realizacja projektów parasolowych (montaż instalacji OZE) w gospodarstwach domowych; • Rozwój małej retencji, wspieranie w kierunku budowy przydomowych zbiorników retencyjnych i w miejscach gromadzenia się deszczówki;
 Cel 9.	• Utworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych. • Uzbrojenie nowych obszarów mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę komunalną na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Przebudowa budynków komunalnych należących do Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.
 Cel 10.	• Przebudowa, rozbudowa, odrestaurowanie i wyposażenie budynku domu kultury i kina przy ul. Grunwaldzkiej w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego;
 Cel 11.	• Przebudowa i wyposażenie budynków użyteczności publicznej pod potrzeby działalności stowarzyszeń społecznych funkcjonujących na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz Sołectw: Kopki, Przędzel, Chałupki i Przędzel Kolonia. • Rozwój oferty realizowanej przez lokalne koła gospodyń wiejskich, doposażenie w sprzęt do prowadzenia działalności społecznej. • Wspieranie aktywności społecznej lokalnych organizacji i kół gospodyń wiejskich, realizacja oddolnych inicjatyw społecznych.
 Cel 12.	• Budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejącej bazy dydaktyczno – naukowej na cele edukacyjne na terenie gminy; • Tworzenie nowoczesnych pracowni dydaktycznych, w tym pracowni służących rozwojowi kompetencji kluczowych u uczniów.

Uwzględniając uwarunkowania osadnicze, kulturowe i historyczne, środowiskowe, społeczno – gospodarcze i komunikacyjne, w tym bezpośrednie skomunikowanie z kluczowymi szlakami

drogowymi regionu, na podstawie diagnozy wyodrębnione trzy strefy polityki przestrzennej gminy:

- ❖ **STREFA CENTRALNA** – obszar funkcjonalny miasta Rudnik nad Sanem wraz z fragmentami przyległych zespołów leśnych (nie związany z granicami administracyjnymi);
- ❖ **STREFA ROLNO – OSADNICZA** – peryferyjne zespoły osadnictwa wiejskiego i urządzeń infrastruktury oraz zwarte kompleksy terenów rolnych i użytków zielonych wraz z rzeką San;
- ❖ **STREFA LEŚNA** – obszar kompleksu leśnego wraz z niewielkimi terenami użytków rolnych i osadnictwa.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

STREFA CENTRALNA

Charakterystyka: strefa centralna obejmuje zabudowę miasta Rudnik nad Sanem wraz z przedmieściami, zespołem pałacowo – parkowym oraz terenami leśnymi, które mogą stanowić potencjalną przestrzeń do rozwoju oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla mieszkańców gminy. Strefa centralna zajmuje dominującą pozycję w obszarze znaczenia społeczno – gospodarczego gminy, na tym obszarze koncentrują się funkcje administracyjne, usługowe, gospodarcze, kulturowe i turystyczne. Centralnym miejscem jest miasto Rudnik nad Sanem, na terenie którego działają główne ośrodki administracji publicznej, jednostki oświatowe, podmioty usługowe i gospodarcze. Na tym terenie koncentruje się również zabudowa mieszkaniowa. Znaczące fragmenty tej strefy, zawierające najstarsze fragmenty układu przestrzennego, objęte są ochroną dziedzictwa kulturowego, co determinuje kierunki zabudowy i zagospodarowania tej strefy. W obszarze strefy wyznaczono obszary o istotnym znaczeniu dla realizacji polityki przestrzennej:

- 1) **Obszar śródmiejski – skupiający się wokół rynku miejskiego;**
- 2) **Obszar miejski – pozostały obszar miasta Rudnik nad Sanem;**
- 3) **Obszar podmiejski – tereny funkcjonalnie związane z miastem i w bezpośrednim jego otoczeniu;**

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- ❖ celem polityki przestrzennej w strefie CENTRALNEJ jest ukształtowanie miasta Rudnika nad Sanem, jako wielofunkcyjnego obszaru zabudowy o zróżnicowanej intensywności, wzbogaconego o usługi o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, z zachowaniem wartości kulturowych i przyrodniczych oraz tworzeniu warunków do poprawy standardów do mieszkania, pracy i wypoczynku;

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

Obszar śródmiejski:

- ❖ zachowanie znaczenia rynku miejskiego, jako centralnego ośrodka gminy w obszarze gospodarczym, administracyjnym i kulturowym (promocja wikliniarstwa);

- ❖ zachowanie zabudowy historycznej i zabytkowej rynku – zachowanie i uzupełnienie w podobnym układzie urbanistycznym zabudowy mieszkaniowej i usługowej rynku z zachowaniem zabytków;
- ❖ modernizacja i porządkowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej zmierzające do podniesienia standardu technicznego i estetycznego oraz poprawy warunków zamieszkania z jednoczesnym zachowaniem walorów kulturowych i charakteru zabudowy stanowiących o tożsamości miasta,
- ❖ nasycanie obszaru funkcjami usługowymi o charakterze ogólnomiejskim, w tym przekształcanie niektórych obiektów pod kątem przystosowania ich do potrzeb turystyki, sportu lub rekreacji (np. dawna szkoła parafialna),
- ❖ podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych przez wprowadzenie do nich elementów małej architektury i odpowiednią kompozycję zieleni urządzonej w oparciu o jej istniejące zasoby,
- ❖ ochrona zachowanego układu przestrzennego obszaru wraz z istniejącymi zespołami i obiektami zabytkowymi oraz założeniami zieleni, zgodnie z kierunkami i zasadami ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta,
- ❖ poprawa bezpieczeństwa mieszkańców przez rekompozycję układu komunikacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia i zdyscyplinowania ruchu kołowego w obrębie Rynku,
- ❖ przyjęcie zasad kształtowania zabudowy w zakresie gabarytów, proporcji i kolorystyki;
- ❖ uporządkowanie struktury komunikacyjnej rynku, w tym ograniczenie ruchu kołowego oraz jego skanalizowanie;
- ❖ wyodrębnienie miejsc postojowych, przystanków autobusowych i przejść dla pieszych w otoczeniu rynku;
- ❖ zwiększenie przestrzeni dla pieszych i rowerzystów w obszarze rynku miejskiego;
- ❖ uporządkowanie i modernizacja wolnostojącej zabudowy usługowej, w tym wszelkiego rodzaju kiosków i budek w otoczeniu rynku,
- ❖ uporządkowanie wszystkich pierzei zabudowy przyrynkowej, w tym zdyscyplinowanie wizualne polegające na ograniczeniu swobody form reklamowych;
- ❖ utrwalenie i wyeksponowanie aktywności społecznej na rynku miejskim – miejsce aktywizacji społecznej mieszkańców;

Obszar miejski:

- ❖ porządkowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w ramach istniejących układów przestrzennych, zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców oraz podnoszenia standardów estetycznych i technicznych substancji miejskiej,
- ❖ uzupełnienie istniejącego zagospodarowania nową zabudową, zróżnicowaną co do intensywności i formy, z wykluczeniem lokalizacji obiektów o gabarytach naruszających panoramę miasta,
- ❖ przekształcenia i rozwój skupisk usług i przemysłu, z uwzględnieniem poprawy ich stanu estetycznego i technicznego, z uzupełnianiem ich – w miarę możliwości – zielenią urządzoną lub izolacyjną,

- ❖ porządkowanie i podnoszenie standardu istniejących przestrzeni publicznych oraz tworzenie nowych (zbiornik na Rudnej i jego otoczenie) w oparciu o dostępne walory przyrodnicze i terenowe,
- ❖ usprawnienie i rozbudowa systemu komunikacji kołowej, szczególnie ciągów komunikacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim,
- ❖ rozwój układu ciągów pieszych i pieszo-rowerowych tworzących powiązania pomiędzy centrum miasta i terenami nadrzecznymi a planowanymi parkami leśnymi,
- ❖ precyzowanie zasad kształtowania zespołów i obiektów nowej zabudowy, szczególnie usługowej lub przemysłowej, w trosce o ochronę panoramy miasta,
- ❖ ochrona elementów krajobrazu kulturowego miasta, wartościowych układów przestrzennych, zabytków i starodrzewia, a także zespołów zieleni urządzonej, zgodnie z odpowiednimi kierunkami i zasadami ochrony tych wartości;
- ❖ tworzenie nowych terenów inwestycyjnych w zgodzie z planowaną zabudową mieszkaniową;
- ❖ rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej;
- ❖ rozwój infrastruktury służącej działalności kulturalnej i sportowo – wypoczynkowej;
- ❖ wytyczanie i budowa ścieżek pieszo – rowerowych.

Obszar podmiejski:

- ❖ staranna adaptacja całości zespołu parkowo-pałacowego dla potrzeb turystyki i rekreacji jako funkcji priorytetowej, o strategicznym znaczeniu dla rozwoju gminy i miasta – w zgodzie z wytycznymi konserwatorskimi oraz innymi zasadami zagospodarowania, ujętymi w ramach stosownych regulacji prawa miejscowego,
- ❖ porządkowanie otoczenia zespołu parkowo-pałacowego wraz z uzupełnianiem go terenami zieleni urządzonej lub urządzeniami turystyki, sportu lub rekreacji niemożliwymi do zrealizowania w obrębie chronionego zespołu,
- ❖ tworzenie leśnych parków wypoczynku i rekreacji na bazie istniejących lasów masowego wypoczynku oraz przylegających do miasta fragmentów kompleksu leśnego znajdujących się poza granicami projektowanego parku krajobrazowego, zwłaszcza na bazie terenów o istotnym udziale planowanych dolesień,
- ❖ dopełnianie układu komunikacyjnego miasta ze szczególnym uwzględnieniem szlaków pieszych i pieszo-rowerowych tworzących powiązania pomiędzy centrum miasta i terenami nadrzecznymi a planowanymi parkami leśnymi,
- ❖ uzupełnienie istniejącego zagospodarowania nową zabudową, zróżnicowaną co do intensywności i formy, z wykluczeniem lokalizacji obiektów o gabarytach naruszających panoramę miasta,
- ❖ przekształcenia i rozwój skupisk usług i przemysłu, z uwzględnieniem poprawy ich stanu estetycznego i technicznego, z uzupełnianiem ich – w miarę możliwości – zielenią urządzoną lub izolacyjną;

- ❖ tworzenie nowych przestrzeni pod działalność inwestycyjną wraz z uzbrajaniem obecnych działających stref działalności inwestycyjnej.

STREFA ROLNO - OSADNICZA

Charakterystyka: strefa rolno – osadnicza obejmuje tereny położone pomiędzy rzeką San – na wschodzie, a zespołem miejskim i kompleksem leśnym na zachodzie. Do tego obszaru zaliczają się zabudowane obszary wiejskie gminy, w tym wsie i przysiółki oraz kompleksy otwartych terenów rolnych i różnorodnych użytków zielonych. Fragmenty tej strefy objęte są zróżnicowanymi formami ochrony dziedzictwa kulturowego, a znaczna jej część znajduje się obecnie w zasięgu oddziaływania wysokich stanów wód powodziowych rzeki San, co wpływa znacząco na zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego tych terenów. W tej strefie wydzielono funkcjonalnie znaczące dla realizacji polityki przestrzennej obszary:

- 4) Obszary osadnictwa i urządzeń infrastruktury – tereny zabudowane;**
- 5) Obszary produkcji rolnej;**
- 6) Obszary do wyłączenia z produkcji rolnej na cele inne niż osadnictwo i infrastruktura;**

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- ❖ racjonalna rozbudowa i uporządkowanie struktury funkcjonalno—przestrzennej zespołów osadniczych wiążąca się z poprawą jakości życia mieszkańców,
- ❖ preferowanie rozwoju rolnictwa, racjonalne wykorzystanie gruntów rolnych, maksymalna ochrona przed nierolniczym wykorzystaniem gruntów o najwyższych wartościach.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

Obszary osadnictwa i urządzeń infrastruktury – tereny zabudowane

- ❖ porządkowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w ramach istniejących układów przestrzennych, zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców oraz podnoszenia standardów estetycznych i technicznych substancji budowlanej;
- ❖ uzupełnienie istniejącego zagospodarowania nową zabudową, zróżnicowaną co do intensywności i formy, z wykluczeniem lokalizacji obiektów o gabarytach naruszających panoramę wsi lub przysiółków, po zrealizowaniu kompleksu zabezpieczeń chroniących tereny, przed wodami powodziowymi, rzeki San, w szczególności po wybudowaniu obwałowań wzdłuż rzeki w północnej części gminy,
- ❖ przyjęcie zasad kształtowania formy zabudowy, regulacji linii zabudowy, gabarytów, proporcji i kolorystyki dotyczących zarówno nowopowstającej zabudowy, jak również wszelkich przekształceń zabudowy istniejącej,
- ❖ wyposażanie planowanych obiektów usług lub infrastruktury technicznej o elementy zieleni urządzonej lub - w razie potrzeby – izolacyjnej, oraz kształtowanie tych obiektów z dbałością o krajobraz naturalny otoczenia,
- ❖ rewitalizacja terenów i obiektów sportowych,

- ❖ ochrona elementów krajobrazu kulturowego miejscowości, wartościowych układów przestrzennych, zabytków i starodrzewia, a także zespołów zieleni urządzonej, zgodnie z odpowiednimi kierunkami i zasadami ochrony tych wartości,
- ❖ poprawa stanu istniejących dróg i ulic oraz uzupełnianie układu komunikacyjnego ciągami drogowymi niezbędnymi do realizacji planowanego poszerzenia terenów zainwestowanych, z uwzględnieniem zasad kształtowania turystycznych szlaków pieszych i rowerowych;
- ❖ rozwój małej retencji.

Obszary produkcji rolnej

- ❖ obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączone z zabudowy obejmują użytki rolne o wysokiej wartości z przewagą gruntów rolnych klasy II-IV dotychczas nie zabudowane, winny być wykorzystane na cele produkcji rolniczej stosownie do ich predyspozycji. Na obszarach tych ustala się następujące zasady zagospodarowania:
 - wyklucza się usytuowanie nowej zabudowy w rozproszeniu z wyjątkiem urządzeń działalności gospodarczej związanej z rolnictwem, a także niezbędnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- ❖ obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmują użytki rolne o niższych klasach bonitacyjnych, które winne być wykorzystane na cele produkcji rolniczej stosownie do ich predyspozycji z dopuszczeniem zabudowy z ograniczeniami. Na obszarach tych ustala się następujące zasady:
 - ogranicza się intensywną zabudowę;
 - dopuszcza się urządzenia działalności gospodarczej związanej z rolnictwem,
 - dopuszcza rozwój obszarów leśnych;
 - uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów nadrzecznych pasów ochronnych o szerokości 50m (licząc od górnej granicy skarpy brzegowej), wyłączonych z zabudowy kubaturowej, w celu umożliwienia powszechnego dostępu do wody, zachowania otuliny biologicznej rzeki oraz umożliwienia prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych.

Obszary do wyłączenia z produkcji rolnej na cele inne niż osadnictwo i infrastruktura

- ❖ zmiana użytkowania niechronionych ustawowo gruntów rolnych lub użytków zielonych na tereny pod zalesienie, szczególnie w rejonach, gdzie takie grunty lub użytki tworzą zwarte kompleksy i sąsiadują z lasami lub terenami już przeznaczonymi pod zalesienie i na plantacje wikliny;
- ❖ ochrona zachowanych stawów i oczek wodnych wraz z ich otoczeniem jako atrakcyjnych enklaw dla potrzeb turystyki pieszej i rowerowej oraz uwzględnienie ich przy planowaniu i opisywaniu szlaków tej turystyki;
- ❖ rozwój szlaków pieszych i pieszo-rowerowych oraz powiązanych z nimi elementów zagospodarowania terenu na potrzeby turystyki, sportu i rekreacji, takich jak przystanie rzeczne, pola namiotowe z odpowiednim wyposażeniem, boiska i place gier, tory i tereny „krossów” rowerowych itp.

- ❖ uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów nadrzecznych pasów ochronnych o szerokości 50m (licząc od górnej granicy skarpy brzegowej), wyłączonych z zabudowy kubaturowej, w celu umożliwienia powszechnego dostępu do wody, zachowania otuliny biologicznej rzeki oraz umożliwienia prowadzenia robót remontowych i konserwacyjnych.

STREFA LEŚNA

Charakterystyka: strefa leśna obejmuje zachodnią część gminy i miasta Rudnik nad Sanem, stanowi zwarty kompleks leśny i powiązane z nim tereny dolesień, a także tereny użytków zielonych, osadnictwa rozproszonego i produkcji rolnej. Przeważająca część tej strefy jest objęta lub proponowana do objęcia różnymi formami ochrony prawnej, co wpływa w istotny sposób na zasady zagospodarowania terenów leżących w tej strefie. W strefie leśnej wyznaczono obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej:

- 7) Obszary kompleksów leśnych;**
- 8) Obszary użytków zielonych;**
- 9) Obszary osadnictwa i produkcji rolnej.**

Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju:

- ❖ celem polityki przestrzennej gminy i miasta w tej strefie jest ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych, a także zagospodarowanie pozwalające na wykorzystanie potencjału rekreacyjnego i turystycznego tej części gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

Obszary kompleksów leśnych

- ❖ prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, ochrona przed degradacją obszarów leśnych;
- ❖ rozwój szlaków pieszych i pieszo-rowerowych, w szczególności w powiązaniu z istniejącymi drogami śródleśnymi z wyłączeniem terenów podlegających ścisłej ochronie (rezerwat),
- ❖ nadanie szczególnej roli w systemie szlaków turystycznych istniejącej drodze historycznej („stary gościniec”) oraz wyposażenie jej – w miarę możliwości – w stosowną oprawę informacyjną i ikonograficzną;

Obszary użytków zielonych

- ❖ prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, ochrona przed degradacją obszarów leśnych;
- ❖ włączenie łąk śródleśnych do systemu szlaków turystycznych;

Obszary osadnictwa i produkcji rolnej

- ❖ porządkowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w ramach istniejących układów przestrzennych, zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców oraz podnoszenia

standardów estetycznych i technicznych substancji budowlanej także poprzez rozwój lub budowę na tych terenach infrastruktury technicznej,

- ❖ uzupełnienie istniejącego zagospodarowania nową zabudową, zróżnicowaną co do intensywności i formy, z wykluczeniem lokalizacji obiektów o gabarytach szpecących krajobraz,
- ❖ przyjęcie zasad kształtowania formy zabudowy, regulacji linii zabudowy, gabarytów, proporcji i kolorystyki dotyczących zarówno nowopowstającej zabudowy, jak również wszelkich przekształceń zabudowy istniejącej.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dotyczące:

a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu;

- ❖ zwiększenie udziału w produkcji energii z OZE zarówno w budownictwie mieszkaniowym, jak i publicznym;
- ❖ stopniowa wymiana przestarzałych źródeł energii na źródła efektywne energetycznie;
- ❖ prowadzenie właściwej gospodarki leśnej, ochrona przed degradacją obszarów leśnych;
- ❖ zwiększenie udziału komunikacji zeroemisyjnej, budowa i rozwój sieci ścieżek rowerowo – pieszych;
- ❖ ochrona gleb najwyższej klasy bonitacyjnej II i IV klasy gleb mineralnych i II—III klasy użytków zielonych zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ❖ włączenie zachodniej części miasta i gminy Rudnik do projektowanego Parku Krajobrazowego Puszczy Sandomierskiej,
- ❖ zapewnienie skutecznej ochrony w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych—425 Dębica—Stalowa Wola –Rzeszów i w jego strefie ochronnej,
- ❖ dokończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej.

b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

- ❖ utrzymanie historycznej struktury przestrzennej centrum miasta poprzez zachowanie zabytkowego układu staromiejskiego miasta Rudnik nad Sanem oraz zespołu zabudowy miejskiej (plac rynkowy przylegający od północy do historycznego traktu komunikacyjnego Leżajsk—Nisko—Sandomierz, sprzężony z usytuowanym we wschodniej części, w zakolu rzek, zespołem obronnym, obecnie teren lokalizacji kościoła oraz układ miejski rozciągnięty na osi wschód—zachód),
- ❖ zachowanie istniejącej struktury zabytkowej oraz najpełniejszej rewaloryzacji historycznego złożenia gminy i miasta;
- ❖ zachowanie znaczenia rynku miejskiego, jako centralnego ośrodka gminy w obszarze gospodarczym, administracyjnym i kulturowym (promocja wikliniarstwa);

- ❖ ochrona zachowanego układu przestrzennego obszaru śródmiejskiego wraz z istniejącymi zespołami i obiektami zabytkowymi oraz założeniami zieleni, zgodnie z kierunkami i zasadami ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta,
 - ❖ ochrona elementów krajobrazu kulturowego miasta, wartościowych układów przestrzennych, zabytków i starodrzewia, a także zespołów zieleni urządzonej, zgodnie z odpowiednimi kierunkami i zasadami ochrony tych wartości;
 - ❖ staranna adaptacja całości zespołu parkowo-pałacowego na obszarze podmiejskim dla potrzeb turystyki i rekreacji jako funkcji priorytetowej, o strategicznym znaczeniu dla rozwoju gminy i miasta – w zgodzie z wytycznymi konserwatorskimi oraz innymi zasadami zagospodarowania, ujętymi w ramach stosownych regulacji prawa miejscowego, zachowanie od degradacji zespołu pałacowo – parkowego
 - ❖ zachowanie historycznego rozplanowania terenów odnośnie przebiegu ulic, placów i terenów zielonych.
- c) **kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej;**
- ❖ zachowanie zabudowy historycznej i zabytkowej rynku miejskiego – zachowanie i uzupełnienie w podobnym układzie urbanistycznym zabudowy mieszkaniowej i usługowej rynku z zachowaniem zabytków;
 - ❖ modernizacja i porządkowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej zmierzające do podniesienia standardu technicznego i estetycznego oraz poprawy warunków zamieszkania z jednoczesnym zachowaniem walorów kulturowych i charakteru zabudowy stanowiących o tożsamości miasta,
 - ❖ uzupełnienie istniejącego zagospodarowania nową zabudową, zróżnicowaną co do intensywności i formy, z wykluczeniem lokalizacji obiektów o gabarytach naruszających panoramę miasta,
 - ❖ przekształcenia i rozwój skupisk usług i przemysłu, z uwzględnieniem poprawy ich stanu estetycznego i technicznego, z uzupełnianiem ich – w miarę możliwości – zielenią urządzoną lub izolacyjną,
 - ❖ tworzenie nowych terenów inwestycyjnych w zgodzie z planowaną zabudową mieszkaniową;
 - ❖ rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej na obszarach o dostępności do podstawowej infrastruktury komunalnej (sieć kanalizacyjna, wodociągowa, komunikacyjna, rekreacyjna) lub zintegrowane planowanie nowej zabudowy z rozwojem podstawowej infrastruktury komunalnej.
- d) **zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu [ustawy](#) z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688);**
- ❖ dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych powyżej 2000 m² na obszarze o potencjale inwestycyjnym na terenie gminy i miasta Rudnik nad Sanem;
 - ❖ wprowadzanie zróżnicowania funkcjonalnego budynków, poprzez umożliwianie przekształcania istniejących centrów handlowych w obiekty wielofunkcyjne;
 - ❖ warunkiem budowy nowych obiektów jest pełne wykorzystanie istniejących obiektów;

- ❖ zagospodarowanie co najmniej 10% terenu inwestycyjnego zielenią wysoką, w formie drzew lub krzewów;

e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego;

- ❖ wszelkie niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gminy i miasta Rudnik nad Sanem, a w szczególności: budynki publiczne, cmentarze, sieci infrastruktury technicznej, parkingi, publiczne obiekty sportu i rekreacji, inwestycje wspierające ochronę przyrody, środowiska i mające wpływ na jakość powietrza, obiekty obsługi technicznej, urządzenia wodne i melioracji, drogi gminne, drogi wewnętrzne, obiekty i urządzenia komunikacji wodnej, infrastrukturę zielono - niebieską, ciągi pieszo-jezdne, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, miejsca lokalizacji pojemników do czasowego gromadzenia odpadów stałych oraz inne o znaczeniu inwestycji celu publicznego będzie można realizować na całym obszarze gminy w sposób nie kolidujący z funkcją tych terenów i przepisami odrębnymi.

f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej;

- ❖ ukierunkowanie działań na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i kolejowym, dla rowerzystów i pieszych;
- ❖ zapewnienie powiązań z siecią dróg nadrzędnych, dostępności celów podróży w mieście, obsługa terenów rozwojowych oraz umożliwienie funkcjonowania komunikacji autobusowej i busowej;
- ❖ eliminowanie lub ograniczanie ruchu ciężarowego w centrum miasta Rudnik nad Sanem oraz neutralizowanie jego uciążliwości wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych;
- ❖ uzupełnianie układu drogowego w rejonach, gdzie występują jego niedobory lub przeciążenia, lub gdzie takie niedobory i przeciążenia mogą pojawić się na skutek planowanych zmian w zagospodarowaniu;
- ❖ zróżnicowanie w kształtowaniu parametrów nowopowstających dróg, szczególnie szerokości pasa drogowego, w ramach określonych przez przepisy, w zależności od potrzeb,
- ❖ uzupełnienie o sieć ciągów pieszych i pieszo-rowerowych o zróżnicowanym standardzie, odpowiednio oznakowanych, w związku z planowaną aktywizacją turystycznych walorów gminy, oraz zabezpieczenie środków na niezbędne analizy i opracowania koncepcyjne, jak również uwzględnienie tego zagadnienia jako priorytetu w nowych planach miejscowych,
- ❖ współpracę z samorządem gminy Krzeszów oraz z samorządem Województwa Podkarpackiego w celu osiągnięcia korzystnego rozwiązania co do przebudowy (przełożenia) odcinka drogi wojewódzkiej na wysokości wsi Kopki;
- ❖ budowa nowych obiektów publicznych z dostępnością do miejsc parkingowych i skomunikowanych z głównymi szlakami komunikacyjnymi w gminie;
- ❖ ochrona zasobów wód podziemnych;
- ❖ doprowadzenie do obszarów zabudowy mieszkaniowej sieci wodno – kanalizacyjnej, w miejscach o niekorzystnym poziomie gęstości zaludnienia wyposażenie w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW;

- ❖ lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW nie może znajdować się w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, w tym na podstawie oddzielnych ustaw i rozporządzeń;
- ❖ w tym zakresie dopuszcza się jedynie budowę instalacji opartych o odnawialne źródła energii lub paliwa o niskim udziale emisji spalin do powietrza;
- ❖ zakres i wielkość inwestycja musi zostać zastosowana do charakteru zabudowy terenu;
- ❖ lokalizacja urządzeń o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW poza ciągami i korytarzami przyrodniczymi oraz obszarami objętymi ochroną prawną.

h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

- ❖ ograniczania się lokalizację inwestycji znacząco oddziaływujących na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego przy spełnieniu warunków oddzielnych ustaw i rozporządzeń;

i) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

Nie zostały wyznaczone na obszarze gminy.

6. Obszary strategicznej interwencji

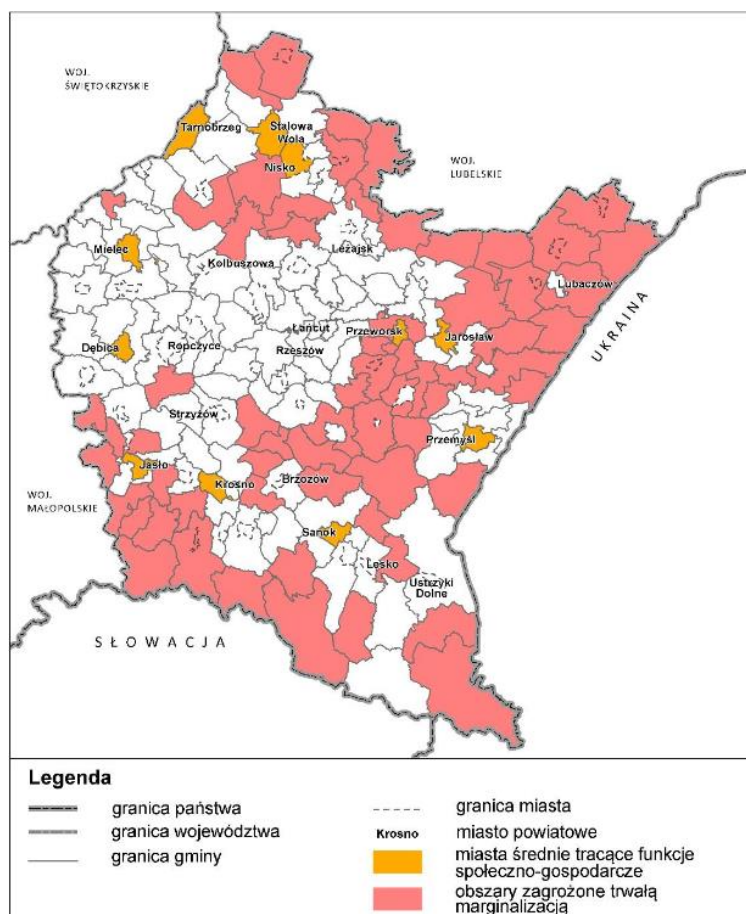
6.1. OSI na poziomie krajowym

Na poziomie krajowym obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem nie został zakwalifikowany do obszarów wymagających strategicznej interwencji, które wspierane będą dedykowanymi w tym celu specjalnymi instrumentami. Obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem nie zakwalifikowano zarówno do obszaru gmin zagrożonych trwałą marginalizacją oraz miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wyznaczyła obszary strategicznej interwencji na poziomie krajowym, do których zaliczają się obszary:

1. Gminy zagrożone trwałą marginalizacją: w tej grupie znalazły się gminy z terenu powiatu nizańskiego, w tym Gmina Jeżowe, Harasiuki, Jarocin, Krzeszów i Ulanów.

2. Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze, w otoczeniu gminy i miasta Rudnik nad Sanem do tego obszaru weszły miasta: Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Nisko.

Rysunek 37. OSI - Obszary zagrożone trwałą marginalizacją²³

²³ Źródło: KSRR 2030, FEP 2021 - 2027;

Mapa nr 9 Wschodnia Polska

3. Wschodnia Polska: do OSI Wschodnia Polska zaliczono 6 regionów statystycznych (NUTS-2), w tym region podkarpacki, na terenie którego położona jest Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem.

Rysunek 38. OSI Wschodnia Polska

6.2. OSI na poziomie regionu

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 wyznaczyła Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Obszar Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na poziomie regionalnym został zaliczony do OSI:

- Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego, w tym do obszaru: Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych;
- Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, w tym do obszarów: Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie; Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”;
- Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

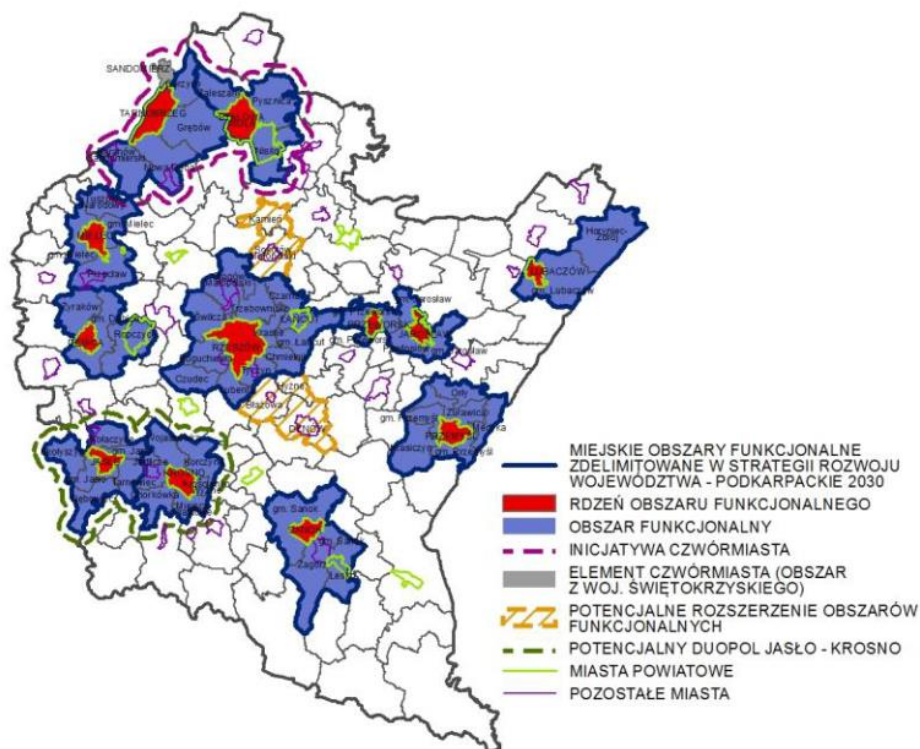
**OSI: WYKORZYSTANIE POLICENTRYCZNEGO MIEJSKIEGO UKŁADU
OSADNICZEGO/ROZWÓJ MIAST POWIATOWYCH I MIAST MNIJSZYCH:**

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego włączyła obszar miasta Rudnik nad Sanem do **OSI Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego – obszar: Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych**. Z terenu powiatu niżańskiego w tej grupie znalazło się jeszcze miasto Ulanów.

Do tej grupy miast zakwalifikowano:

- ❖ **Miasta powiatowe:** Ustrzyki Dolne, Brzozów, Dębica, Jarosław, Jasło, Kolbuszowa, Leżajsk, Lubaczów, Łańcut, Mielec, Nisko, Przeworsk, Ropczyce, Sanok, Stalowa Wola, Strzyżów, Lesko, Krosno, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg (łącznie 21 miast powiatowych).

- ❖ **Miasta małe:** Dubiecko, Brzostek, Pilzno, Radymno, Pruchnik, Kołaczyce, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jedlicze, Rymanów, Nowa Sarzyna, Cieszanów, Narol, Oleszyce, Przecław, Radomyśl Wielki, **Rudnik nad Sanem**, Ulanów, Kańczuga, Sieniawa, Sędziszów Małopolski, Dynów, Błażowa, Boguchwała, Głogów Małopolski, Sokołów Małopolski, Tyczyn, Zagórz, Zaklików, Baranów Sandomierski, Nowa Dęba (łącznie 31 miast małych).

Rysunek 39. Miejskie Obszary Funkcjonalne

Planowane działania:

- poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego;
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym;
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych;
- modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych;
- rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe;
- poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi;
- podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska;

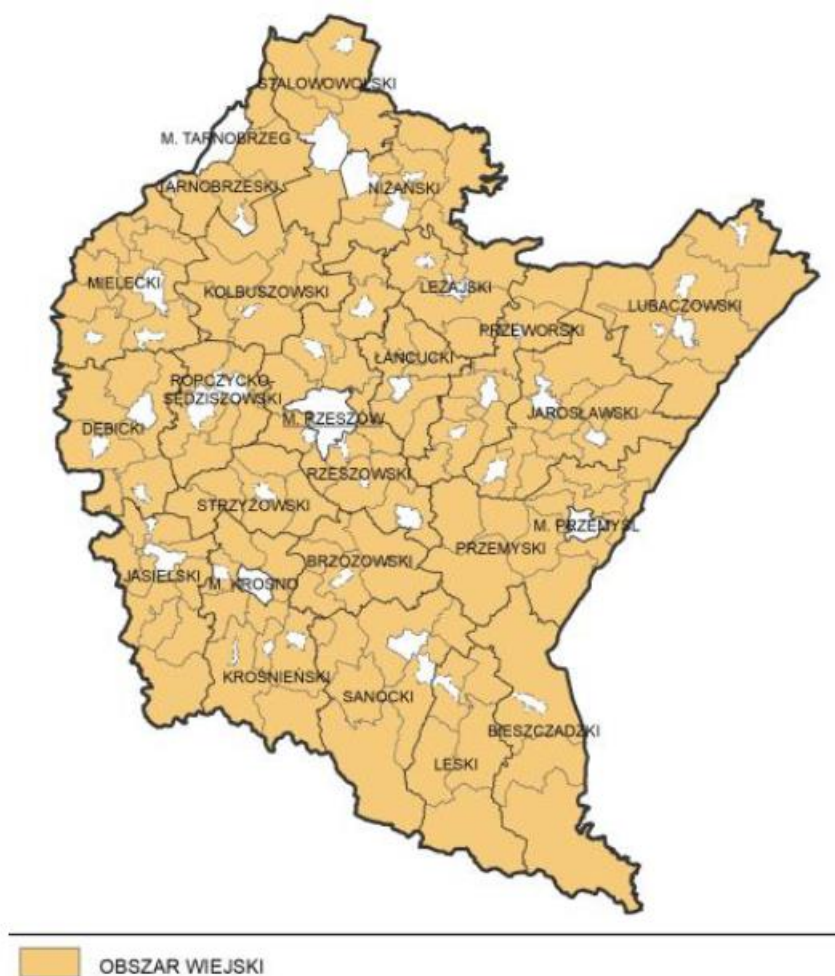
- poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu;
- kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych;
- wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej;
- dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych;
- niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

OSI: OBSZARY WIEJSKIE –

WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI DO ZAMIESZKANIA, PRACY I WYPOCZYNKU

Na poziomie regionalnym do obszarów strategicznej interwencji zakwalifikowano wszystkie obszary wiejskie województwa podkarpackiego, ze względu na postępującą marginalizację tych obszarów i niższy poziom jakości życia. **Do tego obszaru zalicza się również obszar wiejski Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.**

Przeciwdziałanie postępującej marginalizacji na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego powinno być związane z rozwojem podstawowej lokalnej infrastruktury, tworzącej podstawową ofertę jakości życia na terenie obszarów wiejskich, w tym w zakresie infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Ponadto w celach rozwojowych obszarów wiejskich uwzględniono rozwój przedsiębiorczości, dostępność do usług publicznych, mobilność zawodowa i przestrzenna, przy zachowaniu walorów lokalnego środowiska przyrodniczego. W obszarze rozwoju lokalnej przedsiębiorczości uwzględnia się zarówno działalność pozarolniczą - usługową, produkcyjną i handlową, z istotnym naciskiem na wykorzystywanie posiadanych potencjałów endogennych, ale również bezpośrednią działalność rolniczą. Ważnym aspektem jest również aktywizowanie mieszkańców do działalności kulturalnej i społecznej, czy właściwe kształtowanie ładu przestrzennego obszarów wiejskich, uwarunkowanego założeniami zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 40. Obszary wiejskie woj. podkarpackiego²⁴

Do głównych celów rozwojowych wskazano: wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym, a także racjonalizacja przestrzeni wiejskiej.

W ramach rozwoju infrastruktury technicznej do realizacji wskazano zadania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej, poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej;
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.

²⁴ Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030;

W ramach rozwoju przedsiębiorczości uwzględniono zadania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
- ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

W ramach integracji i aktywizacji społeczności wiejskiej uwzględniono zadania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

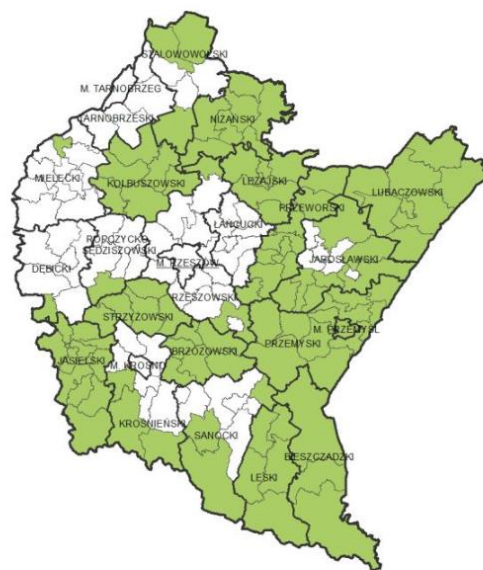
Zadania w ramach racjonalizacji przestrzeni wiejskiej:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno - kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

OSI: OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEGO WSPARCIA W KONTEKŚCIE RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU/WZMOCNIENIE SZANS ROZWOJOWYCH OBSZARÓW ZAGROŻONYCH TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ W WOJEWÓDZTWIE

Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem została zakwalifikowana do OSI: **Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, w tym do obszaru: Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie.** W tej grupie gmin znalazły się wszystkie gminy z terenu powiatu niżańskiego. Gminy wyselekcjonowano na podstawie syntetycznego wskaźnika ich poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego. W strategii wskazano również zakres zadań, które kierowane powinny być do wsparcia gmin z tego obszaru, do nich należą:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;

■ OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ
– DELIMITACJA NA POZIOMIE REGIONALNYM

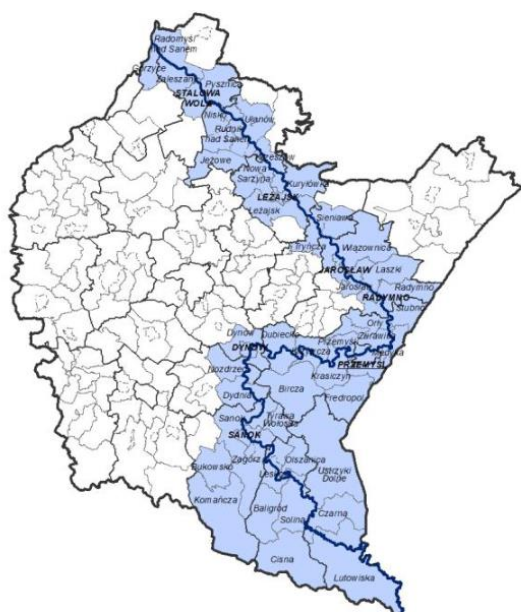
Rysunek 41. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie regionalnym²⁵

- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

²⁵ Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030;

**OSI: OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEGO WSPARCIA W KONTEKŚCIE
RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU, W TYM DO OBSZARU: ROZWÓJ I WSPIERANIE OBSZARU
GMIN „BŁĘKITNEGO SANU”**

Obszar gminy i miasta Rudnik nad Sanem włączony został również do **OSI: Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju, w tym do obszaru: Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”**. Obszar gmin „Błękitnego Sanu” koncentruje się wokół walorów lokalnego środowiska naturalnego, w głównej mierze związanego z rzeką San i jej potencjałem do rozwoju jakości życia mieszkańców gmin tego obszaru. Do głównych działań podejmowanych w ramach programu należeć będzie gospodarka wodno – kanalizacyjna związana z całą zlewnią Sanu oraz turystycznego wykorzystania rzeki z uwzględnieniem zróżnicowanych warunków przyrodniczo – kulturowych. W ramach Programu wyznaczono kluczowe do realizacji zadania:

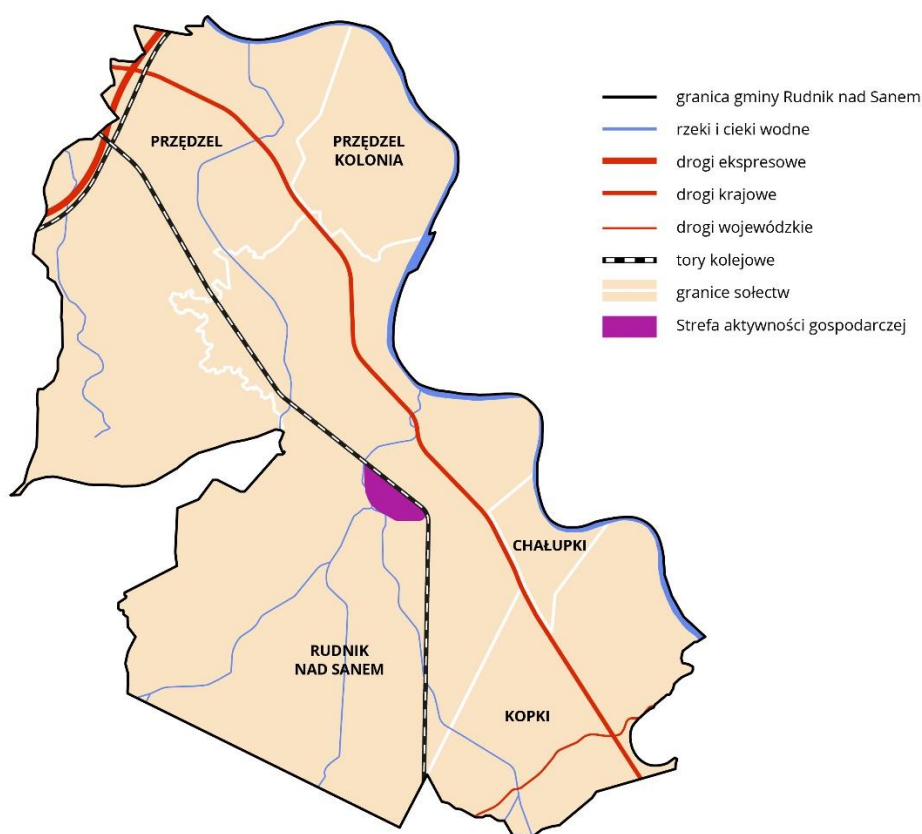
- wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych;
- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

Rysunek 42. Program Strategiczny "Błękitny San"

6.3. OSI na poziomie gminy

I. OSI STEREA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

OSI Strefa aktywności gospodarczej obejmuje obszary, na których obecnie koncentrują się kluczowe dla rozwoju gminy i miasta działalności gospodarcze, do nich zaliczają się strefy inwestycyjne i obszary o kluczowym znaczeniu dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. OSI obejmuje również obszary stanowiące potencjały do rozwoju gospodarczego gminy, w tym nowe przestrzenie do rozwoju przedsiębiorczości. Obszar został wyznaczony w oparciu o zdiagnozowane potencjały gminy do rozwoju gospodarczego, w szczególności doskonałe skomunikowanie i położenie przez trasie Via Carpatia.

Rysunek 43. OSI STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

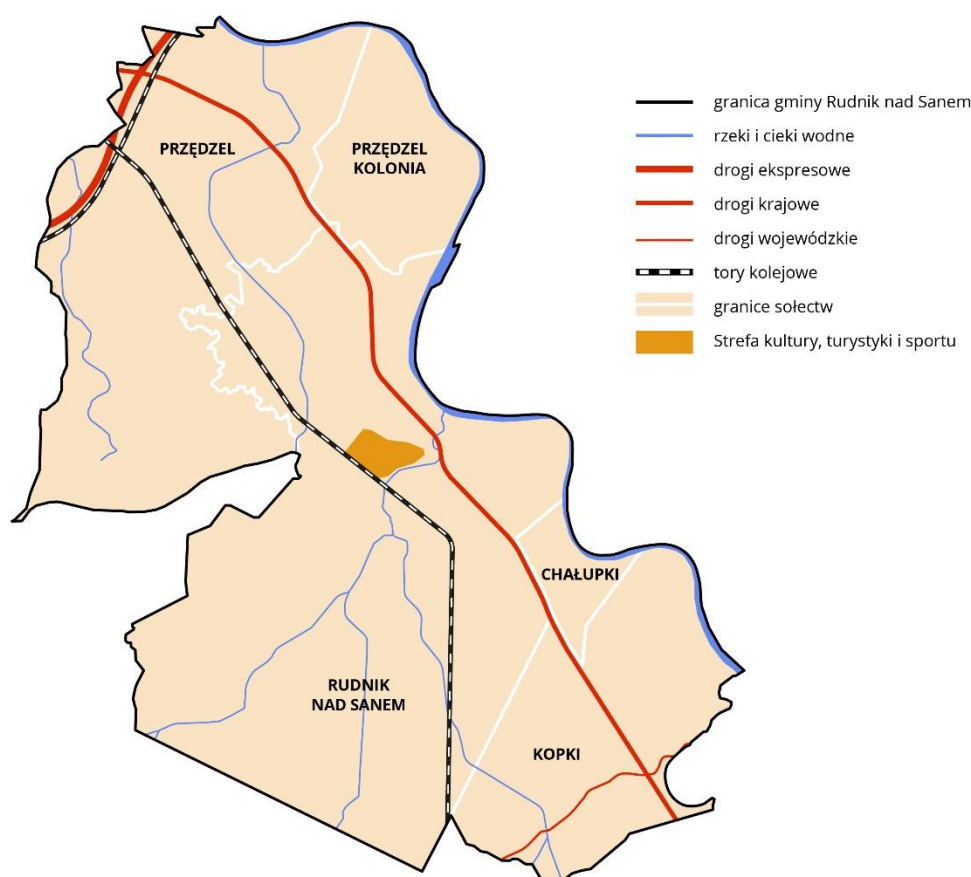
Zaplanowane przedsięwzięcia:

- Utworzenie systemu informacji wspierającej rozwój przedsiębiorczości w strukturze Urzędu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.
- Przebudowa lub rozbudowa targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Rudniku nad Sanem.
- Budowa, przebudowa lub remont dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych na terenie gminy.
- Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod inwestycje.
- Odrestaurowanie budynku młyna przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem.
- Realizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób poszukujących pracy.
- Organizacja działań oraz kampanii promocyjnych w obszarze wikliniarstwa.
- Promocja wikliniarstwa, poprzez wydarzenia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i działalność Centrum Wikliniarstwa.

II. OSI STREFA KULTURY, TURYSTYKI I SPORTU

OSI Strefa kultury, turystyki i sportu obejmuje tereny gminy i miasta Rudnik nad Sanem o kluczowym znaczeniu dla oferty kulturowej, turystycznej i sportowo – rekreacyjnej. Są to w głównej mierze obiekty działalności publicznej, które świadczą usługi dla mieszkańców i turystów. Do nich zaliczają się obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Miejskiego

Domu Kultury, w ramach którego działa również Centrum Wikliniarstwa i Biblioteka Publiczna w Rudniku nad Sanem. Przedstawione instytucje zapewniają podstawową ofertę kulturową i sportową, z której korzystają zarówno mieszkańcy i turyści. Obszar został wyznaczony w oparciu o zdiagnozowane potrzeby w zakresie poprawy obecnej oferty świadczonych usług, w szczególności w obszarze potrzeb infrastrukturalnych. Jest to obszar, który wywiera istotny wpływ na jakość życia na terenie gminy i znaczenie gminy, jako ważnego ośrodka gospodarczo – mieszkaniowego powiatu niżańskiego.

Rysunek 44. OSI STREFA KULTURY, TURYSTYKI I SPORTU

Zaplanowane przedsięwzięcia:

- Promocja wikliniarstwa, poprzez wydarzenia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i działalność Centrum Wikliniarstwa.
- Budowa, rozbudowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów służących promocji, kultywowaniu tradycji i lokalnej kultury oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
- Budowa boisk wielofunkcyjnych, siłowni plenerowych, placów zabaw i innych obiektów rekreacyjno – sportowych na terenie miasta Rudnik nad Sanem;
- Zagospodarowanie terenu nad zbiornikiem wodnym przy ul. Mickiewicza w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.

- Modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rudniku nad Sanem.
- Budowa i przebudowa dróg pieszo – rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- Budowa, przebudowa, rozbudowa i wyposażenie budynków, obiektów i infrastruktury wspomagającej zdrowie (np. tężnia).
- Przebudowa, rozbudowa, odrestaurowanie i wyposażenie budynku domu kultury i kina przy ul. Grunwaldzkiej w Rudniku nad Sanem wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.

7. System realizacji strategii

7.1. System wdrażania strategii

Instytucjonalna struktura wdrażania strategii

Podmiotem inicjującym opracowanie strategii²⁶, a następnie odpowiedzialnym za koordynację i integrowanie zasobów gminnych do jej realizacji jest Burmistrz Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Burmistrz Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, jako organ wykonawczy odpowiedzialny jest za koordynację działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i lokalne środowiska, w tym własne zasoby gminne, w pierwszej kolejności do planowania własnego strategicznego modelu rozwoju, następnie jego realizacji i wdrażania, oraz kolejno do ewaluacji i monitoringu.

Kolejnym podmiotem odpowiedzialnym za planowanie i wdrażanie zapisów strategii rozwoju gminy jest powołana przez mieszkańców Rada Miejska w Rudniku nad Sanem, organ uchwałodawczy, odpowiedzialny za wsparcie merytoryczne przy realizacji określonych celów strategicznych oraz za ewaluację strategii i ewentualnie inicjowanie do zmian/aktualizacji strategii wynikających z jej ewaluacji. Rada Miejska odpowiada również za formalne przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do jej realizacji w drodze uchwały.

Na etapie realizacji i wdrażania Burmistrz Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem w drodze zarządzenia powoła zespół roboczy – Zespół ds. realizacji strategii, składający się z przedstawicieli poszczególnych referatów, wydziałów i jednostek organizacyjnych czy zakładów budżetowych, który w sposób bezpośredni będzie odpowiedzialny za koordynację działań zaplanowanych w strategii. Dobór osób prowadzony będzie według kategorii i zakresu rzeczowego działań. Zespół odpowiedzialny będzie za koordynowanie kierunków działań, tworzenie partnerstw służących realizacji strategii, czy poszukiwanie nowych źródeł finansowania strategii. Ważnym zadaniem zespołu będzie również prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych strategii.

Podmiotami odpowiedzialnymi za bezpośrednią realizację poszczególnych celów i kierunków działań będą wyznaczone w procesie organizacji i wdrażania strategii podmioty instytucjonalne, w szczególności jednostki organizacyjne Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, zakłady budżetowe i komórki organizacyjne Urzędu. Rolę realizatorów pełnić będą również

²⁶ Zgodnie z Podręcznikiem Praktycznym MFiPR „Strategia Rozwoju Gminy”

partnerzy zaangażowani w proces realizacji, m.in. organizacje społeczne, przedsiębiorcy, inne instytucje publiczne oraz główni interesariusze strategii – mieszkańcy gminy.

Szczegółowy schemat organizacji procesu zarządzania i wdrażania Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 przedstawia zamieszczony w tabeli nr 32 schemat organizacji strategii.

Mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii

W procesie wdrażania i realizacji zapisów opracowanej strategii zostaną wykorzystane instrumenty zapewniające osiągnięcie założonych celów i rezultatów przyjętej strategii. Do nich należeć będą:

- **instrumenty wdrożeniowe:** w tym m.in.: gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych – szczegółowo określonych w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- **instrumenty organizacyjno – zarządcze:** np. aktualizacje regulaminów referatów i jednostek zaangażowanych we wdrażanie działań strategii, czy powołanych zespołów roboczych i zadaniowych, w tym powołanie Zespołu ds. realizacji strategii oraz zespołów zadaniowych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych lub zespołów międzyjednostkowych na poziomie gminy; zespoły zadaniowe będą tworzone przez kierowników poszczególnych jednostek, natomiast zespoły międzyjednostkowe tworzone będą przez kadrę zarządzającą w Urzędzie Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem;
- **instrumenty finansowe:** w formie corocznie przyjmowanej uchwały budżetowej, uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i innych dokumentów finansowych określających realizację poszczególnych działań strategii, ponadto projekty i dokumenty spójne, związane z pozyskiwaniem zewnętrznego finansowania na realizację działań strategii, czy ogłaszane konkursy na wspólną realizację zadań publicznych z podmiotami zewnętrznymi, jak również budżety partnerów strategii;
- **instrumenty prawne wynikające z przepisów prawa:** wymagane uchwały Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem, w tym o przyjęciu i realizacji opracowanej strategii rozwoju, zarządzenia Burmistrza Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, akty prawa miejscowego i decyzje administracyjne;
- **instrumenty planowania przestrzennego** – aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, aktualizacje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające zapisy modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy i miasta Rudnik nad Sanem;
- **instrumenty społeczne:** służące informacji i promocji opracowanej strategii rozwoju, poprzez umieszczenie wersji elektronicznej strategii na stronie internetowej Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, informację i promocję strategii, poprzez organizowane spotkania z mieszkańcami, w tym konsultacje społeczne i wykorzystanie lokalnych mediów i portali informacyjnych i społecznościowych, zebrania wiejskie z mieszkańcami;
- **instrumenty kadrowe:** promocja i informacja o strategii w poszczególnych referatach i jednostkach organizacyjnych gminy, w tym, poprzez zaangażowanie kierowników i dyrektorów w proces przygotowania i realizacji strategii;

- **instrumenty kontrolne:** m.in. w zakresie aktualizacji ewidencji i rejestrów, monitoringu stanu zagospodarowania przestrzennego, kontrola jakości itp.

Szczegółowe informacje o procesie realizacji i wdrażania strategii zostały wskazane w Planie realizacji strategii, wg. podziału na poszczególne cele i kierunki działań oraz w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych, w których zawarto szczegółowe informacje o niezbędnych dokumentach na etapie realizacji strategii.

Rysunek 45. Instytucjonalny schemat wdrażania strategii

Plan realizacji strategii

Tabela 4. Plan realizacji strategii

Obszar strategiczny	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO		
Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel nr 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, a także przeciwdziałanie bezrobociu.	• Stanowisko pracy ds. rozwoju gospodarczego i rolnictwa w UGiM Rudnik nad Sanem, • Powiatowy Urząd Pracy w Nisku, • Regionalna Izba Gospodarcza w Stalowej Woli,	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 2. Wsparcie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.	• Centrum Wikliniarstwa, • Stanowisko pracy ds. rozwoju gospodarczego i rolnictwa w UGiM Rudnik nad Sanem,	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, MOK w Rudniku nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 3. Wsparcie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego.	• Stanowisko pracy ds. rozwoju gospodarczego i rolnictwa w UGiM Rudnik nad Sanem, • Ośrodek Doradztwa Rolniczego,	Radni, rolnicy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, ARiMR, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Obszar strategiczny	TURYSTYKA, WYPOCZYNEK I ZDROWIE		
Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel nr 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.	• Centrum Wikliniarstwa, • Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem,	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;

	• Stanowisko pracy ds. zamówień publicznych, funduszy i środków pomocowych w UGiM Rudnik nad Sanem;		
Cel nr 5. Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.	• Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem, • Stanowisko pracy ds. zamówień publicznych, funduszy i środków pomocowych w UGiM Rudnik nad Sanem; • MOSiR w Rudniku nad Sanem;	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, kluby sportowe;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Obszar strategiczny	<u>JAKOŚĆ ŻYCIA</u>		
Cel operacyjny	• Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel nr 6. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych.	• Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem, • Stanowisko pracy ds. gospodarki komunalnej, mieszkaniowej i ochrony środowiska w UGiM Rudnik nad Sanem; • Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudniku nad Sanem;	Radni, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 7. Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	• Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem, • Pomoc administracyjna, ds. budowy, przebudowy i utrzymania dróg w UGiM Rudnik nad Sanem;	Radni, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, Komisariat w Rudniku nad Sanem, jednostki OSP na terenie gminy i miasta	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;

	• Stanowisko pracy ds. obrony cywilnej, wojskowych i OSP w UGiM Rudnik nad Sanem; • Komenda Powiatowa Policji w Nisku; • Komendant Gminny OSP; • Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem; • Informatyk w UGiM Rudnik nad Sanem’ • Sekretarz GiM Rudnik nad Sanem;	Rudnik nad Sanem, organizacje pozarządowe i fundacje;	
Cel nr 8. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.	• Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem, • Stanowisko pracy ds. gospodarki komunalnej, mieszkaniowej i ochrony środowiska w UGiM Rudnik nad Sanem; • Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudniku nad Sanem; • Stanowisko ds. odpadów komunalnych w UGiM Rudnik nad Sanem;	Radni, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, szkoły;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 9. Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.	• Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudniku nad Sanem; • Stanowisko pracy ds. gospodarki komunalnej, mieszkaniowej i	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;

	ochrony środowiska w UGiM Rudnik nad Sanem; • Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem, • Stanowisko pracy ds. budownictwa i gospodarki przestrzennej w UGiM Rudnik nad Sanem,		
Obszar strategiczny	<u>KULTURA, OŚWIATA I POMOC SPOŁECZNA</u>		
Cel operacyjny	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel nr 10. Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.	• Miejski Ośrodek Kultury w Rudniku nad Sanem; • Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem;	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, organizacje pozarządowe, fundacje, koła gospodyń wiejskich Centrum Wikliniarstwa, Biblioteka Publiczna, Kino „Rusałka”;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 11. Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.	• Sekretarz Gminy; • Miejski Ośrodek Kultury w Rudniku nad Sanem; • Stanowisko pracy ds. inwestycji w UGiM Rudnik nad Sanem;	Radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, organizacje pozarządowe, fundacje, koła gospodyń wiejskich Centrum Wikliniarstwa, Biblioteka Publiczna;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;
Cel nr 12. Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.	• Miejsko Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Rudniku nad Sanem; • Powiat Nizański;	Żłobek Miejski, Przedszkole Miejskie, szkoły podstawowe i szkoły średnie, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UGiM Rudnik nad Sanem, sołtysi, przewodniczący osiedli, rodzice;	Zespół ds. realizacji strategii, Rada Miejska;

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Tabela 5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

L.p.	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Dokumenty na poziomie gminy	Rekomendacje
1.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Miasta i Gminy Kunów – Uchwała Nr III/22/2002 z dn. 12.12.2002 r., obowiązująca I zmiana studium uchwalona uchwałą XXII/185/2017 z dn. 30.03.2017 r. oraz II zmiana studium uchwalona uchwałą XXII/189/2017 z dn. 30.03.2017 r.;	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.
		Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	- MPZP osiedla Piaski III przy ul. Kończyckiej w Rudniku nad Sanem – Uchwała Nr XXII/188/2017 z dn. 30.03.2017 r.; - MPZP terenu zabudowy przemysłowo – usługowej przy ul. Stalowej w Rudniku nad Sanem – Uchwała Nr XXII/187/2017 z dn. 30.03.2017r.;	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.
2.	Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem – Uchwała Nr XXI/180/2017 z dn. 17.02.2017 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 – 2020. Wymagana aktualizacja i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.
		Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.

		Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
3.	Gospodarka komunalna	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
		Plany gospodarowania zasobem mieszkaniowym	Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2020-2025 – Uchwała Nr XX/148/2020 z dn. 04.12.2020 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
4.	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2020– 2023 – Uchwała Nr XVIII/133/2020 z dn. 18.09.2020 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
5.	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
		Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem – Uchwała Nr XXI/180/2017 z dn. 17.02.2017 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 – 2020. Wymagana aktualizacja i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.

		Program usuwania azbestu	Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem – Uchwała Nr VII/43/2015 z dn. 24.06.2015 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
		Program małej retencji	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest ujęcie celów i zadania związanych z „małą retencją” w Gminnym programie ochrony środowiska.
6.	Transport	Plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest opracowanie dokumentu wraz z wprowadzeniem założeń wynikających z niniejszej strategii.
		Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z miastami sąsiednimi.
		Plan zrównoważonej mobilności;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z miastami sąsiednimi.
		Strategia rozwoju elektromobilności.	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z miastami sąsiednimi.
7.	Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych;	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025 – Uchwała Nr XX/147/2020 z dn. 04.12.2020 r.	Dokument zgodny z zapisami niniejszej strategii, wymagana aktualizacja na nowych okres obowiązywania strategii.
		Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Dokument zgodny z zapisami niniejszej strategii, wymagana

		ofiar przemocy w rodzinie;	na lata 2020 – 2023 – Uchwała Nr XVI/110/2020 z dn. 28.04.2020 r.	aktualizacja na nowych okres obowiązywania strategii.
		Gminny program wspierania rodziny;	Nie występuje.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
		Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych; gminny program przeciwdziałania narkomanii;	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 – uchwała nr XXXIII/230/2022 Z DN. 23.03.2022 r.	Rekomendowana aktualizacja od 2026 r. na nowy okres obowiązywania strategii.
		Gminny program rewitalizacji.	Nie obowiązuje.	Rekomendowane w zależności od diagnozy obszarów objętych degradacją społeczną.
8.	Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;	Program Współpracy Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023 – obowiązujący na rok 2023.	Program przyjmowany corocznie. Rekomendowane jest uwzględnianie założeń i celów strategii w kolejnych edycjach programu, w szczególności pod kątem celów związanych z pobudzeniem mieszkańców do aktywności społecznej i partycypacji społecznej w procesie realizacji strategii.
		Plany odnowy miejscowości	Opracowany został: - Plan Odnowy Miejscowości Przędzel - Uchwała	Nie jest wymagane opracowanie, ponieważ cele i kierunki rozwoju dla poszczególnych miejscowości ujęto w niniejszej strategii.

9.	Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	Dokument obowiązujący.
10.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2033 – ostatnia aktualizacja Uchwałą Nr XLIV/325/2023 z dn. 28.06.2023 r.	Dokument obowiązujący. Aktualizacja w zakresie wynikającym z realizacji kluczowych działań ujętych w strategii.
11.	Oświata	Kompleksowy plan rozwoju szkół na terenie gminy	Nie obowiązuje.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.

7.2. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Na potrzeby prawidłowej realizacji strategii opracowano własny system monitorowania, ewaluacji i aktualizacji zapisów strategii w celu skutecznego wdrażania przyjętych celów i kierunków rozwoju strategicznego gminy i miasta Rudnik nad Sanem. Kluczowym obszarem w tym zakresie będzie prowadzenie stałego monitorowania procesu realizacji strategii, co umożliwi adekwatne reagowanie na pojawiające się zagrożenia, trudności, czy nowe wyzwania na etapie realizacji strategii.

Stały monitoring postępu realizacji strategii w oparciu o analizę przedstawionych poniżej wskaźników realizacji strategii prowadzony będzie przez Zespół ds. realizacji strategii oraz Radę Miejską w Rudniku nad Sanem.

Proces monitorowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem prowadzony będzie w okresach rocznych na podstawie przyjętych wskaźników i narzędzi monitorowania. W ramach przygotowanej strategii rekomendowane jest wykonywanie tzw. raportów z wdrażania strategii w postaci „Raportu z realizacji działań” i „Raportu wdrożeniowego”.

1) Raport wskaźnikowy wykonywany będzie w odstępach trzyletnich i na zakończenie wdrażania strategii. Obejmować będzie weryfikację realizacji strategii i założonych celów na podstawie analizy i weryfikacji według poniżej zamieszczonych wskaźników.

2) Raport z realizacji działań opracowywany zostanie w okresach trzyletnich oraz po zakończeniu realizacji strategii, obejmujący analizę i zakres wykonania na moment weryfikacji zakresu zaplanowanych kierunków działań i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach niniejszej strategii. Raport z realizacji działań ograniczał będzie się jedynie do analizy postępu przedstawionych w strategii kierunków działań, obejmujących analizę stanu wykonania i realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Raporty składane będą na ręce Burmistrza Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do końca I kwartału za rok poprzedzający okres monitorowania.

Rekomendowane terminy raportowania:

„Raport z realizacji działań”	2026
	2029

	2031
„Raport wskaźnikowy”	2026
	2029
	2031

W zestawieniu poniżej przedstawiono kluczowe wskaźniki monitorujące postęp realizacji Strategii. Na etapie realizacji strategii i oceny jest efektów oczekiwany jest wzrost lub obniżenie (dotyczy wskaźników o oczekiwanym zmniejszeniu np. zużycia, emisji, zagrożeń itp.) przedstawionych poniżej wskaźników bazowych. W analizie wskaźników wykorzystywane będą tożsame do przedstawionych źródła pomiaru, adekwatne do roku opracowania raportu wdrożeniowego. Zakres wskaźników został metodologicznie dobrany do zaplanowanych celów i kierunków rozwoju strategicznego gminy i miasta Rudnik nad Sanem.

W połowie oraz na koniec okresu wdrażania strategii przewiduje się przeprowadzenie procesu ewaluacji, rozumianego, jako ocenę zgodności przyjętych kierunków działań z założonymi celami i oczekiwanymi rezultatami strategii. Proces ewaluacji prowadzony będzie w oparciu o analizę realizacji zaplanowanych do osiągnięcia wskaźników monitorujących postęp realizacji strategii. Celem prowadzonej ewaluacji jest systematyczne dostosowywanie zakresu działań strategii do aktualnych wyzwań, potencjałów i problemów.

Na podstawie wyników prowadzonej ewaluacji na bieżącą wprowadzane będą zmiany do strategii. Za proces ewaluacji odpowiadać będzie Zespół ds. realizacji strategii wraz z Radą Miejską, którzy proponowane zmiany w zakresie niniejszej strategii będą przedstawiać do akceptacji Burmistrzowi Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

Wprowadzanie zmian w zakresie ustalonych kierunków działań, przedsięwzięć czy celów rozwoju strategicznego, poprzez uzupełnienie matrycy rozwoju strategicznego dokonywane będzie w ramach bieżącej pracy Zespołu ds. realizacji strategii. Taki rodzaj zmian dokonywany będzie przez Zespół ds. realizacji strategii, po akceptacji przez Burmistrza Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Dotyczy to jedynie zmian w obszarze uzupełniania kierunków działań wpisujących się w określone cele strategiczne. Uzupełnianie strategii o nowe kierunki działań i przedsięwzięcia wpisujące się w określone cele strategiczne i obszary rozwoju strategicznego podejmowane będą przez Zespół ds. realizacji strategii w procesie bieżącej realizacji strategii, bez konieczności przyjmowania strategii uchwałą rady miejskiej. Wnioskowane zmiany wraz z aktualizowaną wersją Strategii przedstawiane będą do akceptacji Burmistrzowi Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

Natomiast zmiany związane z wprowadzeniem nowych celów i kierunków rozwoju strategicznego wymagane będzie do akceptacji w drodze uchwały przez Radę Miejską w Rudniku nad Sanem.

W zestawieniu poniżej przedstawiono schemat ewaluacji strategii w oparciu o zaplanowane do wskaźniki jej realizacji. Wskaźniki oceniać będą skuteczność i efektywność procesu realizacji strategii w wyznaczonych okresach monitorowania postępu wdrażania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 - 2030.

Wskaźniki realizacji Strategii:

Tabela 6. Schemat monitorowania realizacji strategii

Cel	Wskaźnik	Wartość bazowa	Rok bazowy	Źródło pomiaru	Wartość docelowa wskaźników
Cel nr 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON [szt.]	778	2021	GUS BDL	utrzymanie wartości + wzrost
	Liczba osób bezrobotnych [os.]	575	2021	GUS BDL	zmniejszenie
Cel nr 2. Wsparcie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.	Liczba osób korzystających z oferty Centrum Wikliniarstwa [os.]	6017	2022	MOK w Rudniku nad Sanem/Centrum Wikliniarstwa	wzrost
Cel nr 3. Wsparcie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon wg. sektora „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” [szt.]	12	2021	GUS BDL	wzrost
Cel nr 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.	Liczba osób korzystających z oferty Centrum Wikliniarstwa [os.]	6017	2022	MOK w Rudniku nad Sanem/Centrum Wikliniarstwa	wzrost
Cel nr 5. Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.	Liczba obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych o minimalnym stanie użytkowania [szt.]	16	2023	UGiM Rudnik nad Sanem	utrzymanie wartości + wzrost
Cel nr 6. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych.	Poziom dostępności do sieci kanalizacyjnej [%]	57,9	2021	GUS BDL	wzrost
	Poziom dostępności do wodociągu [%]	78,9	2021	GUS BDL	wzrost
Cel nr 7. Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	Liczba zdarzeń wg. podziału na pożary, miejscowe zagrożenia i alarmy fałszywe	176	2021	GUS BDL	zmniejszenie

	Liczba stwierdzonych przestępstw	110	2021	Starostwo Powiatowe w Nisku, KPP w Nisku	zmniejszenie
Cel nr 8. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.	Procent odpadów zbieranych w sposób selektywny [%]	47,53	2021	ZGKiM	wzrost
Cel nr 9. Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.	Liczba budynków mieszkalnych [szt.]	3070	2021	GUS BDL	utrzymanie wartości + wzrost
	Liczba ludności gminy [os.]	9939	2021	GUS BDL	utrzymanie wartości + wzrost
Cel nr 10. Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.	Liczba korzystających osób z oferty Centrum Wikliniarstwa, Domu Kultury i Biblioteki [os.]	18 399	2022	MOK	wzrost
Cel nr 11. Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.	Liczba zarejestrowanych organizacji pożytku publicznego oraz kół gospodyń wiejskich [szt.]	31	2022	KRS KRKGW (ARiMR)	utrzymanie wartości + wzrost
Cel nr 12. Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.	Średnia wyników ze sprawdzianu ósmoklasisty z j. polskiego, matematyki, j. angielskiego [%]	65,33	2022	OKE	wzrost
	Współczynnik skolaryzacji [%]	91,4	2021	GUS BDL	wzrost

7.3. Ramy finansowe i źródła finansowania strategii stanowią realną i rzeczywistą wartość strategii, definiując jej zdolność do realizacji i osiągnięcia założonych celów i efektów.

Opracowana analiza sytuacji finansowej Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, która szczegółowo została przedstawiona w diagnozie, wykazała zdolności finansowe Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem do realizacji własnej, wypracowanej ścieżki rozwoju strategicznego. Analizę zdolności finansowych Gminy do realizacji założeń niniejszej strategii oparto o analizę finansów Gminy w okresie historycznym 2016 – 2022 oraz w planowanym okresie realizacji strategii 2023 – 2030. W ten sposób ocena finansów Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem dla okresu 2023 – 2030 tj. okresu prognozy, okresu wdrażania projektowanej strategii rozwoju stanowi analizę zdolności Gminy do realizacji zaplanowanych w strategii celów i działań strategicznych.

W okresie realizacji strategii wartość prognozowanych dochodów ogółem w cenach bieżących zbliżona jest do poziomu dochodów ogółem z okresu 2018 – 2020, istotnym zagrożeniem dla finansów Gminy będzie jednak utrzymująca się wysoka inflacja. Istotne wydatki majątkowe planowane są jedynie dla okresu 2023 – 2024. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost dochodów bieżących względem dochodów bieżących, co wymaga szczególnego monitorowania w okresie realizowanej strategii.

Uwzględniając wskaźnik dopuszczalnego limitu zadłużenia i wskaźnik bieżącego zadłużenia w poszczególnych latach prognozy, Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem posiada istotne możliwości finansowania własnego rozwoju w oparciu o kapitał zwrotny. Zdolność finansową podnosi również prognozowany wzrost w dochodach z podatku dochodowego (w cenach bieżących). Istotną szansą rozwojową dla Gminy będzie połączenie zdolności do finansowania rozwoju gminy w oparciu o finansowanie zwrotne oraz o instrumenty bezzwrotne, co zdecydowanie korzystnie oceniane było w okresie realizacji poprzedniej strategii. Zdolność finansową podkreśla również najniższy wskaźnik spłaty zadłużenia i kwoty długu od roku 2025 uwzględniając okres pełnej analizy finansów Gminy tj. od 2016 do 2030 r.

W ten sposób wyzwaniem dla Gminy w okresie realizacji strategii będzie utrzymanie trendu wzrostowego dla dochodów bieżących, w tym wpływów z podatku dochodowego do budżetu, kontrolowanie wydatków bieżących (pokrywanie wydatków bieżących dochodami bieżącymi), a także pozyskiwanie kapitału zewnętrznego na realizację działań przedstawionych w strategii. Wszystkie przedstawione elementy będą miały kluczowe znaczenie dla prawidłowej realizacji przyjętych celów niniejszej strategii na okres 2023 – 2030.

Drugim elementem analizy finansowej jest ocena zapotrzebowania na kapitał finansowy, niezbędny do sfinansowania zaplanowanych działań w niniejszej strategii. Niestety w obecnym okresie zmieniających się cen rynkowych oraz występujących ponadnormatywnych zjawisk ekonomicznych bardzo trudno jest oszacować precyzyjną wartość budżetu zaplanowanych działań w strategii.

Wycena poszczególnych zaplanowanych kierunków działań dokonywana będzie na bieżąco, na etapie przygotowania do realizacji, dobierając ostateczny zakres przedmiotowy danego przedsięwzięcia do aktualnych zdolności i możliwości finansowych głównych interesariuszy i realizatorów strategii. Jak wskazano powyżej, nadal istotnym źródłem finansowania wielu zaplanowanych działań będą środki zewnętrzne, o które ubiegać się będzie Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem i poszczególni interesariusze strategii. Jest to jeden z

kluczowych warunków realizacji strategii, co zostało również podkreślone w analizie zdolności finansowych Gminy do realizacji zaplanowanych kierunków działań przyjętej strategii.

Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na lata 2023 – 2030 finansowana będzie z budżetu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, środków własnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację, a także ze środków zewnętrznych, które jak wskazano wyżej pozyskiwane będą w procesie przygotowania danego przedsięwzięcia.

Jednak realna wartość finansowana podejmowanej do realizacji Strategii w okresie 2023 – 2030 ograniczona jest zdolnością finansową Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem na podstawie opracowanej w diagnozie analizie finansów Gminy. Jednocześnie należy podkreślić, iż istotny udział w finansowaniu zaplanowanych działań w strategii, które nie zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem należeć będzie do źródeł zewnętrznych, w tym środków pochodzących z budżetu krajowego, Unii Europejskiej czy innych źródeł, w tym również z budżetów pozostałych interesariuszy strategii.

W zestawieniu poniżej przedstawiono szacowaną wartość realizacji zaplanowanych działań w Strategii. Istotny udział w finansowaniu działań zaplanowanych w strategii należeć będzie do źródeł zewnętrznych i budżetu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem. Analiza budżetu Gminy przedstawiona w diagnozie i niniejszym rozdziale wykazała zdolności Gminy do wniesienia niezbędnego wkładu własnego i realizacji zaplanowanych działań. Jednak ostateczna wartość budżetu Strategii uzależniona będzie o aktualnych cen na rynku i możliwości pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych.

Tabela 7. Budżet Strategii Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem

L.p.	Cel	Wartość całkowita	Dofinansowanie	Wkład własny	Źródło
1.	Cel nr 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości wraz z rozwojem oferty inwestycyjnej gminy i terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą.	27 000 000,00	18 900 000,00	8 100 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe
2.	Cel nr 2. Wsparcie i promocja wikliniarstwa oraz rzemiosła wiklinowego.	1 000 000,00	850 000,00	150 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, PROW, FEP 2021-2027, środki prywatne, środki krajowe
3.	Cel nr 3. Wsparcie rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego.	1 000 000,00	850 000,00	150 000,00	PROW, środki prywatne, środki krajowe, NFOŚiGW
4.	Cel nr 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego na potrzeby rozwoju oferty turystycznej gminy.	13 500 000,00	11 475 000,00	2 025 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe
5.	Cel nr 5. Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz oferty turystycznej gminy.	83 000 000,00	58 100 000,00	24 900 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe, RF Polski Ład - 4 999 500,00

					zł, Sportowa Polska - 1 493 400,00 zł
6.	Cel nr 8. Podniesienie jakości usług wodno – kanalizacyjnych.	52 000 000,00	36 400 000,00	15 600 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe, RF Polski Ład - 13 000 000,00 zł, PROW - 4 949 865,00 zł
7.	Cel nr 7. Zwiększenie dostępności i podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	80 400 000,00	56 280 000,00	24 120 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, środki krajowe m.in. Rządowy Fundusz Dróg Samorządowych, PROW - 784 777,00 zł
8.	Cel nr 8. Ochrona środowiska naturalnego, przeciwdziałanie zmianom klimatu i rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy.	65 750 000,00	46 025 000,00	19 725 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe, RPO WP- 5 885 634,25 zł
9.	Cel nr 9. Rozwój oferty mieszkaniowej i lokalnego sektora mieszkaniowego.	70 000 000,00	49 000 000,00	21 000 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe,
10.	Cel nr 10. Podniesienie jakości usług i infrastruktury służącej kulturze.	20 000 000,00	12 000 000,00	8 000 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe, w tym m.in. RF Polski Ład - 8 899 920,00 zł
11.	Cel nr 11. Rozwój aktywności i integracji społecznej mieszkańców.	35 000 000,00	29 750 000,00	5 250 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe
12.	Cel nr 12. Rozwój systemu edukacji i opieki żłobkowej.	8 000 000,00	6 800 000,00	1 200 000,00	Budżet Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, FEP 2021-2027, FEPW, środki prywatne, środki krajowe
RAZEM		456 650 000,00	326 430 000,00	130 220 000,00	

W zestawieniu poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem.

ŚRODKI KRAJOWE

1. Program: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Obszary wsparcia:

- dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg powiatowych i dróg gminnych;
- dofinansowania budowy mostów lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- finansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych o znaczeniu obrotnym;
- dofinansowanie zadań mających na celu wyłącznie poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych w obszarze oddziaływania przejść dla pieszych w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym – w ramach zadań powiatowych i gminnych;
- dofinansowanie budowy obwodnic lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich;
- dofinansowanie budowy, przebudowy lub remontu dróg wojewódzkich, dróg powiatowych lub dróg gminnych, zarządzanych przez prezydenta miasta na prawach powiatu będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa.

2. Program: Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Obszary wsparcia:

Priorytet 1:

- budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja;
- odnawialne źródła energii;

Priorytet 2:

- tabor z napędem zeroemisyjnym;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego niskoemisyjnego;
- budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, w tym oświetleniowej;
- cyfryzacja usług publicznych i komunalnych;
- poprawa efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych;
- innowacyjne rozwiązania w elektroenergetyce;

- rewitalizacja obszarów miejskich;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kulturalnej i turystycznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury sportowej;

Priorytet 3:

- budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury tramwajowej, w tym zajezdni;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym stacji utrzymaniowo-naprawczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury transportu wodnego;
- tabor transportu kolejowego;
- tabor transportu tramwajowego;
- tabor z napędem niskoemisyjnym;
- budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej;
- gospodarka wodna, w tym melioracja, retencja, osuszanie;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła niskoemisyjnego;
- budowa i modernizacja infrastruktury społecznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury edukacyjnej;
- rewitalizacja obszarów i/lub budynków zdegradowanych i/lub poprzemysłowych;

Priorytet 4:

- tabor zbiorowego transportu drogowego;
- tabor zbiorowego transportu wodnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej;
- budowa i organizacja inkubatorów przedsiębiorczości;
- budowa i organizacja parków naukowo-technologicznych;
- inne, mające na celu przeciwdziałanie COVID-19, o których mowa w art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

3. Budżet Ministerstwa Sportu i Turystyki**Programy:**

- Program Sportowa Polska – inwestycje w infrastrukturę sportową lokalną;
- Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu;
- Program budowy zadaszeń boisk piłkarskich;

4. Budżet Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego**Programy:**

- Infrastruktura domów kultury;
- Infrastruktura kultury;
- Kultura cyfrowa;
- Kultura Dostępna;

- Ochrona zabytków;

5. Budżet Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Programy realizowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Kluczowym dla realizacji niniejszej strategii będzie nowy program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021 – 2027, który zastąpi obecny Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020. Źródłem finansowania będą mogły być również przygotowywane programy dofinansowane ze środków europejskich.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA PODKARPACIA 2021 - 2027

Priorytet 2 – ENERGIA I ŚRODOWISKO

- Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju;
- Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego;
- Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej;
- Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej;
- Cel szczegółowy 2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia;

PRIORYTET 5 – INFRASTRUKTURA BLIŻEJ LUDZI

- Cel szczegółowy 4(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online;
- Cel szczegółowy 4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne;
- Cel szczegółowy 4(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;
- Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych;

PRIORYTET 6 – ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE

- Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich;
- Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie;
- Cel szczegółowy 4(e) (EFS+) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego;
- Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

PRIORYTET 8 – ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

- Cel szczegółowy 4(f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

POZOSTAŁE FUNDUSZE EUROPEJSKIE**1. Program: Krajowy Plan Odbudowy**

Obszary wsparcia:

- Komponent A: Odporność i konkurencyjność gospodarki – rozwój sektora gospodarczego;
- Komponent B: Zielona energia i zmniejszenie energochłonności (Czyste powietrze, poprawa warunków dla rozwoju OZE, zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego);
- Komponent C: Transformacja cyfrowa (dostęp do Internetu szerokopasmowego, cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo);
- Komponent D. Dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;
- Komponent E: Zielona, inteligentna mobilność.

Budżet: 23,9 mld euro w formie bezzwrotnych grantów i 34,2 mld na pożyczki.

2. Program: Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- **przedsiębiorczość:** wsparcie start-upów, wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP, automatyzacja i robotyzacja MŚP, transformacja modeli biznesowych w kierunku Gospodarki Obiegu Zamkniętego, pożyczki dla MŚP – inwestycje w turystykę;
- **energia i klimat:** rozwój inteligentnych sieci energetycznych, adaptacja miast do zmian klimatu, bioróżnorodność, zrównoważona mobilność miejska;
- **transport:** ponadregionalna infrastruktury drogowa i kolejowa;
- **uzdrowiska** oraz ponadregionalne **produkty turystyczne** (szlaki).

Budżet: ok. 2,5 mld euro.

3. Program: Fundusze Europejskie na rozwój cyfrowy 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług),
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji,
- rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jst i przedsiębiorców.

Budżet: ok. 2 mld euro.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy.....	8
Rysunek 2. Liczba firm wg. rodzajów działalności w roku 2020.....	8
Rysunek 3. Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy	8
Rysunek 4. Wykres Ogólnego Wskaźnika Rozwoju Gminy MRL.....	9
Rysunek 5. Wykres dla wymiaru gospodarczego	9
Rysunek 6. Wykres wymiar społeczny	10
Rysunek 7. Wymiar środowiskowy	11
Rysunek 8. . Podział administracyjny woj. podkarpackiego	12
Rysunek 9. Podział administracyjny GiM Rudnik nad Sanem	13
Rysunek 10. Liczba ludności gminy w okresie 2016 - 2021	15
Rysunek 11. Zmiana liczby działających firm wg. rodzaju działalności w okresie 2016 – 2021	19
Rysunek 12. Liczba firm wg. rodzajów działalności w roku 2020	19
Rysunek 13. Obszary objęte ochroną	22
Rysunek 14. Wstępna ocena ryzyka powodziowego	31
Rysunek 15. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat) – północna część gminy	31
Rysunek 16. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – północna część gminy	32
Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – południowa część	32
Rysunek 18. Podział organizacji wg. lokalizacji siedziby	37
Rysunek 19. Rzeki na terenie gminy	71
Rysunek 20. Zbiornik wód podziemnych - GZWP	72
Rysunek 21. Wstępna ocena ryzyka powodziowego	73
Rysunek 22. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat) – północna część gminy	75
Rysunek 23. Mapa Ryzyka Powodziowego z głębokością wody 1% (raz na 100 lat) – południowa część gminy	75
Rysunek 24. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – północna część gminy	76
Rysunek 25. Mapa zagrożenia powodziowego - prawdopodobieństwo wysokie 10% (raz na 10 lat) – południowa część gminy	76
Rysunek 26. Mapa ryzyka powodziowego - ryzyko prawdopodobieństwa 1%	77
Rysunek 27. Mapa ryzyka powodziowego - prawdopodobieństwo 10% (raz na 10 lat)	78
Rysunek 28. Plany przeciwdziałania skutkom suszy	82
Rysunek 29. Elementy struktury osadniczej	84
Rysunek 30. Liczba mieszkańców gminy	85
Rysunek 31. Zmiany demograficzne	86
Rysunek 32. Obszary zagrożenia powodziowego.	87
Rysunek 33. Zasoby przyrodnicze gminy	88
Rysunek 34. Zasoby dziedzictwa kulturowego.	89
Rysunek 35. Uwarunkowania realizacji strategii.....	90
Rysunek 36. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej.....	92
Rysunek 37. OSI - Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.....	105
Rysunek 38. OSI Wschodnia Polska	106
Rysunek 39. Miejskie Obszary Funkcjonalne.....	107
Rysunek 40. Obszary wiejskie woj. podkarpackiego.....	109

Rysunek 42. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie regionalnym.....	111
Rysunek 43. Program Strategiczny "Błękitny San".....	112
Rysunek 43. OSI STREFA AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	113
Rysunek 44. OSI STREFA KULTURY, TURYSTYKI I SPORTU	114
Rysunek 45. Instytucjonalny schemat wdrażania strategii	118

Spis tabel:

Tabela 1. Ogólny wskaźnik zmiany liczby mieszkańców gminy Rudnik nad Sanem w latach 2016 – 2021	16
Tabela 2. Szczegółowa liczba mieszkańców gminy wg podziału na sołectwa	17
Tabela 3. Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy	17
Tabela 4. Plan realizacji strategii.....	119
Tabela 5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	123
Tabela 6. Schemat monitorowania realizacji strategii	130
Tabela 7. Budżet Strategii Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem	133